

gemeente Loon op Zand

Jaarverslag en Jaarrekening 2015

Kaatsheuvel | Loon op Zand | De Moer

Voorwoord

Met het jaarverslag legt het college van B&W verantwoording af over het gevoerde beleid over het jaar 2015, deze is nader uitgewerkt binnen de programma's en paragrafen. De leidraad voor het gevoerde beleid is vastgelegd in de programmabegroting 2015-2018, een nadere vertaling van het door de voltallige gemeenteraad vastgestelde Raadsakkoord.

Het jaar 2015 wordt gekenmerkt door een groot aantal nieuwe omvangrijke wettelijke taken op het gebied van de jeugdzorg, WMO en Participatie. Het was het eerste jaar waarin deze taken op lokaal en regionaal niveau zijn uitgevoerd onder de directe respectievelijk indirecte verantwoordelijkheid van de gemeente.

Naast de wettelijke taken hebben we gewerkt aan de realisatie van de zeven ambities van het Raadsakkoord.

1. We zijn steeds actief in gesprek met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners over belangrijke zaken in onze gemeente.
2. Iedereen doet mee.
3. Onze dorpskernen zijn schoon, heel en veilig.
4. Door meer in te zetten op Leisure maken we de plaatselijke economie sterker en onze leefomgeving aantrekkelijker.
5. In onze dienstverlening zijn we een betrouwbare partner.
6. Onze dorpskernen bruisen en zijn goed bereikbaar.
7. Ons financieel beleid is gezond met een sluitende meerjarenbegroting.

De realisatie op deze 7 ambities en daarvan afgeleide programmadoelen vindt u hierna terug in de programmaverantwoording. In 2015 zijn veel belangrijke zaken opgepakt, op deze plaats willen we daarvan noemen:

De drie transities

2015 heeft in het teken gestaan van de uitvoering van de nieuwe taken in het kader van de transities. We hebben voortgebouwd op de reeds bestaande professionele ondersteuningsstructuren, te weten het Servicepunt WWZ en de wijkteams. Inzet is een kanteling te weeg brengen waarbij integrale aanpak en maatwerk (1 gezin, 1 plan, 1 aanpak), versterking van de eigen kracht en het terugbrengen van de zorgkosten uitgangspunt zijn. Deze doorontwikkeling is niet in één jaar gerealiseerd en zal de komende jaren nog verdere doorontwikkeling vergen.

Interactie met de burger

Interactie met de samenleving krijgt stapsgewijs steeds meer vorm waarvan in de diverse programma's voorbeelden te vinden zijn. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het traject met de burgers rond de inrichting van de Hoge Steenweg

Bruisend Dorpshart, de voortgang en ingebruikname van Het Klavier

De realisatie van het centrumproject Bruisend Dorpshart is in 2015 met grote stappen dichterbij gekomen. De door Casade ontwikkelde deelprojecten Noordwand en Westwand zijn opgeleverd. Als centrale voorziening en hoogtepunt van het plan kon op 5 oktober 2015 het gemeenschapshuis Het Klavier in gebruik worden genomen. Commissaris van de Koning Wim van de Donk heeft samen met Burgemeester Wim Luijendijk Het Klavier geopend. De feestelijke openingshandeling werd verricht samen met 3 kinderen uit de 3 kernen van Loon op Zand op 23 oktober 2015. Verder zijn in 2015 het centrale plein en de aanliggende infrastructuur aangelegd; deze zullen begin 2016 worden opgeleverd.

N261

De herinrichting van Loon op Zand is na een lange periode van voorbereiding eind 2015 een nieuwe fase van uitvoering ingegaan; de herinrichting van de bestaande infrastructuur. Eind 2015 is gestart met de werkzaamheden aan de Hoge Steenweg (fase 5). Deze weg wordt getransformeerd van ontsluitingsweg naar erftoegangsweg. De afronding is gepland medio 2016. Daarna volgen de werkzaamheden aan de tracévakken Bergstraat-Kerkstraat-Oranjeplein (fase 6) en de Kloosterstraat (fase 7). Volgens planning worden de fasen 6 en 7 midden 2017 opgeleverd.

Vluchtelingenopvang

Een onderwerp dat landelijk voor veel discussie zorgt. Zo ook in onze gemeente toen begin december de vraag van het COA kwam om toestemming te verlenen voor de noodopvang van maximaal 1200 vluchtelingen op recreatiepark Droomgaard.

Vanuit humane overwegingen, het feit dat we een gastvrije gemeente en van mening zijn dat ook gemeenten hierin een verantwoordelijkheid hebben, is ,na afstemming met de gemeenteraad, besloten medewerking te verlenen aan dit verzoek. Het feit dat de meningen over dit besluit flink uiteen liepen, kwam in de hierop volgende informatieavonden tot uiting. Inmiddels is in februari 2016 een tussenevaluatie gehouden en volgt in het 2^e kwartaal van 2016 een eindevaluatie over de opvang.

Gasthuisstraat

In 2015 is een hemelwaterriool en een ondergrondse berging in een deel van de Gasthuisstraat aangelegd. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor de waterafvoer bij het project 'ontsluiting Loon op Zand'. Door de keus te maken voor een ondergrondse berging in de Gasthuisstraat was het krediet vanuit het Water en RioleringsPlan (WRP) niet meer toereikend voor het project de Hei-akker. Eerst moet in 2016 een nieuw WRP worden vastgesteld om de benodigde kredieten voor de komende jaren te verantwoorden. Hierdoor is het project Hei-akker doorgeschoven naar 2017.

Grondexploitatie

In de separaat aan de gemeenteraad voorgelegde Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2015 zijn een aantal grondexploitaties herzien, daar komen een aantal nadelen (door tegenvallende grondverkopen) uit die hun beslag krijgen in programma 6. Meer concreet betekent dit het treffen van aanvullende verliesvoorzieningen voor Kets West II (€ 630.000) en Els II (€ 320.000).

Het financieel resultaat over 2015

Het resultaat 2015

In 2015 heeft de gemeente een positief resultaat behaald van ruim € 1.113.697. Dit is toch nog behoorlijk gunstiger geworden dan eerder gedacht. Om het "netto" resultaat te bepalen moeten nog wel wat bedragen in mindering worden gebracht, omdat daar al eerdere besluitvorming over heeft plaats gevonden, dan wel die we daarover willen laten plaatsvinden. Dit levert uiteindelijk het volgende resultaat op voor 2015:

Het overschot op de budgetten in het Sociaal Domein bedraagt		€ 2.513.352
Een tekort op de grondexploitatie. Door tegenvallende grondverkopen		
Is extra toegevoegd aan de verliesvoorziening	-/-	€ 897.841
Tegenvallers bij de algemene dekkingsmiddelen	-/-	€ 493.920
waaronder een lagere algemene uitkering (reeds toegelicht bij de 2de BERAP)		
Storting in de pensioenvoorziening voor gewezen wethouders	-/-	€ 433.055
Overige mee- en tegenvallers	-/-	€ 7.894
Resultaat 2015		€ 680.642
Bestemd en reeds goedgekeurd in maart 2016	-/-	€ 165.306
Netto rekeningresultaat 2015 voor bestemming		€ 515.336

Bij de begroting 2015 is uitgangspunt geweest om de middelen voor het Sociaal Domein af te zonderen binnen programma 2. Zowel tekorten als overschotten zouden binnen programma twee opgevangen, dan wel beschikbaar blijven.

Voorgesteld wordt € 434.336 van het positieve saldo ter hoogte van € 515.336 beschikbaar te houden voor het Sociaal Domein. De bestemming hiervan vorm te geven door een dotatie aan de reserve participatie van € 300.000 en een dotatie aan de reserve Wmo van € 134.336. Tot slot een dotatie aan de reserve Recreatie en Toerisme ter hoogte van € 81.000 op basis van de 2^e BERAP 2015.

25 mei 2016

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.A.M. van Bavel

W.C. Luijendijk

Inhoudsopgave

OPBOUW EN LEESWIJZER VAN DE JAARSTUKKEN 2015.....	8
HET JAARVERSLAG	9
PROGRAMMAVERANTWOORDING 2015.....	10
<i>Programma 1: Relatie burgers - gemeente</i>	11
<i>Programma 2: Welzijn, zorg en onderwijs</i>	14
<i>Programma 4: Economie, Leisure en mobiliteit</i>	33
<i>Programma 5: Gemeentelijke dienstverlening</i>	39
<i>Programma 6: Grote gemeentelijke projecten</i>	42
<i>Programma 7: Financiën en algemene dekkingsmiddelen</i>	45
PARAGRAFEN.....	49
<i>Inleiding</i>	49
<i>Paragraaf 1 Lokale heffingen</i>	50
<i>Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	51
<i>Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen</i>	56
<i>Paragraaf 4 Financiering</i>	59
<i>Paragraaf 5 Bedrijfsvoering</i>	64
<i>Paragraaf 6 Verbonden partijen</i>	69
<i>Paragraaf 7 Grondbeleid</i>	75
DE JAARREKENING	79
HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN EN DE TOELICHTING	81
<i>Recapitulatiestaat per programma</i>	81
<i>Analyse rechtmatigheid – onderdeel “recapitulatiestaat per programma; inclusief reserves”</i>	83
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	84
<i>Aanwending onvoorzien</i>	84
<i>Wet normering topinkomens (WNT)</i>	85
<i>Balans per 31 december 2015</i>	86
<i>Toelichting op de balans</i>	92
ACTIVA	92
Vaste Activa	92
<i>Immateriële vaste activa</i>	92
<i>Materiële vaste activa</i>	92
Vlottende Activa	94
<i>Vorraden</i>	94
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	95
<i>Liquide middelen</i>	96
<i>Overlopende activa</i>	97
Vaste Passiva	98
<i>Eigen vermogen</i>	98
<i>Reserves</i>	98
<i>Voorzieningen</i>	103
Vlottende Passiva	106
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	106
<i>Overlopende passiva</i>	106
Niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen	107
OVERIGE NIET UIT DE BALANS BLIKKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	108
SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)	109
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	119
BIJLAGE 1 RISICOPROFIEL	120

Opbouw en leeswijzer van de Jaarstukken 2015

JAARVERSLAG

Het Jaarverslag 2015 bestaat uit twee delen:

- A. programmaverantwoording
- B. paragrafen.

A. Programmaverantwoording

In de programma's worden per beleidsprogramma uiteenzettingen gegeven over het gevoerde beleid en is er daarnaast een analyse op de verschillen opgenomen.

De opzet van deze jaarrekening sluit zoveel mogelijk aan op de begroting. In de opzet is bij alle drie de W-vragen (Wat hebben we bereikt?, Wat hebben we daarvoor gedaan? en Wat heeft het gekost?), telkens duidelijk de relatie naar de primitieve begroting (begroting vóór wijzigingen) gelegd.

Wat wilden we bereiken?

Bij de eerste W-vraag: "wat willen we bereiken" hebben we gemerkt dat het nog steeds lastig is om de streefwaarden ook daadwerkelijk te meten. Wij hebben binnen de beperkte formatie geen ruimte om van alle opgenomen streefwaarden de indicatoren daadwerkelijk te meten. Om die reden hebben we in de bijbehorende tabel geen extra kolom opgenomen met realisatie van de indicatoren. Wel hebben we een extra tabel toegevoegd waarin een toelichting op de realisatie is opgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bij de beantwoording van deze vraag is een tabel opgenomen waarin alle voornemens uit de begroting zijn opgesomd en waarbij een toelichting op de uitvoering hiervan is opgenomen.

Wat heeft het gekost?

De laatste W-vraag "wat heeft het gekost?" wordt toegelicht en gespecificeerd naar 4 onderdelen:

- De gerealiseerde baten en lasten en het saldo (het resultaat) van het programma vóór bestemming van het resultaat in vergelijking met de begroting voor en na wijziging.
- De gerealiseerde baten en lasten van de bestemming van het resultaat en het saldo daarvan (bijdragen van en stortingen in reserves) in vergelijking met de begroting voor en na wijziging.
- Het gerealiseerde en geraamde saldo na resultaatbestemming.
- De toelichting op de afwijkingen > € 25.000 tussen de realisatie en de primitieve begroting.

B. Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen, vooral op het vlak van de bedrijfsvoering, behandeld. Er zijn zeven voorgeschreven paragrafen waarvan op hoofdlijnen zowel de uitkomsten als de financiële afwijkingen nader worden toegelicht.

JAARREKENING

In de jaarrekening wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. Tevens is hierin een recapitulatieoverzicht opgenomen waarin de totalen per programma ten opzichte van de primitieve begroting 2015 en begroting na wijziging 2015 zijn weergegeven.

Daarnaast bevat de jaarrekening de balans met toelichting en is tevens de bijlage in verband met "Single information, Single audit" (SiSa) opgenomen alsmede de controleverklaring van de accountant.

Deel 1

Het jaarverslag

Programmaverantwoording 2015

Programma 1: Relatie burgers - gemeente

Onderwerp van het programma

De gemeente Loon op Zand maakt op dit moment een omslag door die kort te duiden is: “van zorgen voor naar zorgen samen met...” Dit betekent dat we als gemeente minder vaak het initiatief nemen of willen regisseren. Dit betekent ook dat we een gemeente zijn die stimuleert, anticipeert en mogelijk maakt. We juichen het toe als anderen het voortouw willen nemen. Inwoners, ondernemers en gasten staan in ons denken centraal. Als het nodig is reiken we de helpende hand toe, altijd op basis van maatwerk. We bouwen aan duurzame relaties met onze partners waarmee we samenwerken en regelmatig bespreken hoe we het nog beter kunnen doen voor onze inwoners.

Zorgen
samen
met

Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
Bestuursstijl	Jaarlijks houden we een peiling onder onze inwoners via het instrument “Waarstaatjegemeente”. De uitkomsten van 2015 zijn ook vermeld in de begroting van 2016. Waar het gaat over de relatie tussen burgers en gemeente scoren we op alle onderdelen hoger dan een jaar eerder.
(Regionale) samenwerking, zelfstandigheid	Ook in 2015 zijn we in staat gebleken, ook via de samenwerking met diverse partners in onze netwerken, zelfstandig onze taken uit te voeren. Enkele voorbeelden van onderwerpen waarop in 2015 samenwerking heeft plaatsgevonden zijn: Jeugdzorg in Hart van Brabant verband, Arbeidsparticipatie (samen met baanbrekers), Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting in Hart van Brabant verband en Economisch beleidsplan in Langstraatverband.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Bestuursstijl	<p>Eind 2014 zijn we gestart met de evaluatie van het organisatieontwikkelplan van het Management Team.. Eind eerste kwartaal concludeerden we dat de ontwikkeling op de drie pijlers, “Versterken strategisch vermogen”, “Ontwikkelen partnership en responsieve overheid”, “Ontwikkelen medewerkers”, moet worden voortgezet. We hebben er een 4e pijler aan toegevoegd, namelijk een “Vitale democratie”. De pijlers zijn afgeleid van de manier van werken die bij een moderne overheid hoort en staan ook in relatie tot het raadsakkoord.</p> <p>Daarna hebben we besloten verder te leren/ontwikkelen middels experimenten. We zijn hiermee gestart en dit heeft verder vorm gekregen in 8 experimenten waarbij samenspraak/burgerparticipatie en overheidsparticipatie op vernieuwende wijze vorm krijgt. Sprekende voorbeelden zijn de raadplegingen van De Efteling en de ontwikkeling van buitendienst naar servicedienst.</p> <p>De resultaten van het instrument “Waar staat je gemeente” bevestigen de ingeslagen weg met betrekking tot de relatie tussen burgers en gemeente en motiveren om de interactie met de burgers te blijven zoeken.</p> <p>Voor de pijler vitale democratie hebben we in 2015 de eerste voorzichtige stappen gezet. In nauwe samenwerking met de raad werken we deze in 2016 verder uit.</p>
(Regionale) samenwerking, zelfstandigheid	<p><i>Uitwerking veerkrachtig bestuur</i> Het antwoord op de vraag van de provincie over de manier waarop de gemeente Loon op Zand in de toekomst invulling wil geven aan haar bestuurskracht, luidt “Samen Loont”. Samen Loont is een ontwikkeltraject van samenspraak met onze inwoners, maatschappelijke partners, college en ambtelijke organisatie, dat in 2016 verder wordt uitgewerkt. Inhoudelijke onderlegger daarbij is het Raadsakkoord en onder meer het Strategisch Meerjaren Programma.</p> <p><i>Voortrekkersrol bereikbaarheid leisure regio Hart van Brabant (HvB)</i> Loon op Zand heeft deze (bestuurlijke) rol ook in 2015 gecontinueerd.</p> <p><i>Doorontwikkeling leiderschapsrol HvB</i> Er heeft een verkenning plaatsgevonden om de organisaties van Hart van Brabant en Midpoint Brabant bij elkaar te brengen en daarmee effectiever te laten samenwerken. De uitwerking zal in 2016 plaatsvinden.</p> <p>Hart van Brabant heeft naast de bestuurlijke Hart van Brabantdagen, voor de gemeenteraden van de aangesloten Hart van Brabantgemeenten een aantal zogenaamde radendagen georganiseerd, waarin actuele thema's werden besproken.</p> <p>De raden hebben om hun rol in het samenwerkingsverband te versterken, eind 2015 om een Verenigde Vergadering van de gemeenten verzocht. (die op 5 maart 2016 in Het Klavier in Kaatsheuvel is gehouden).</p>

Opvang vluchtelingen

Een bijzondere, niet voorgenomen, activiteit die in 2015 startte was de opvang van vluchtelingen. Vanuit de gewenste bestuursstijl is bij dit onderwerp in principe gewenst eerst de samenleving (inwoners en maatschappelijke organisaties) te raadplegen.

Het karakter (noodopvang voor 3 maanden) en de noodzaak (een tekort aan bedden) van de vraag destijds, maakte dat het college er na samenspraak met de raad voor heeft gekozen mee te werken aan de gevraagde noodopvang. Over het algemeen kan gesteld worden dat de noodopvang goed is verlopen dankzij de inspanning van velen.

Wel heeft dit proces de noodzaak van de al gewenste bestuursstijl onderstreept. Bij de evaluatie zal dat naar verwachting opnieuw aan de orde komen. Het toont ook aan dat dit nog niet zo eenvoudig is bij dit soort complexe vraagstukken. Dat vraagt van ons allemaal, raad, college, organisatie, maatschappelijke organisaties en inwoners ook de wil om hierin te leren en elkaar te respecteren.

Wat heeft het gekost?

Programma	1. Relatie burgers - gemeente
-----------	-------------------------------

			Gegevens			
Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Bestuursorganen	938.028	938.028	1.309.531	-371.503
		Bestuursondersteuning college B&W	1.575.466	1.663.466	1.779.073	-115.607
		Bestuurlijke samenwerking	143.896	143.896	148.486	-4.590
		Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	178.902	178.902	175.590	3.312
	Totaal Lasten		2.836.292	2.924.292	3.412.679	-488.387
	Baten	Bestuursondersteuning college B&W	-61.824	-61.824	-44.723	-17.101
Totaal Baten		-61.824	-61.824	-44.723	-17.101	
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			2.774.468	2.862.468	3.367.955	-505.487
Mutaties reserves	Lasten	Reserves bestuur en dienstverlening	8.292	8.292	73.957	-65.665
	Totaal Lasten		8.292	8.292	73.957	-65.665
Totaal Mutaties reserves			8.292	8.292	73.957	-65.665
Eindsaldo			2.782.760	2.870.760	3.441.912	-571.152

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 571.000 nadelig)

Bestuursorganen

(€ 371.000 nadelig)

Voor de dekking van de pensioenverplichtingen aan de (voormalige) wethouders van de gemeente wordt een voorziening aangehouden. Door de aanhoudende rentedalingen is voor de instandhouding van een voldoende dekking een niet voorziene extra-storting in de voorziening noodzakelijk geweest voor een bedrag van € 436.000. Op dit onderdeel is daarnaast sprake van een voordeel van € 65.000. Dat wordt veroorzaakt doordat een deel van de geraamde lasten voor pensioenaanspraken rechtstreeks ten laste van de hiervoor gevormde voorziening is gebracht.

Bestuursondersteuning

(€ 132.000 nadelig)

Bij bestuursondersteuning is per saldo sprake van een nadeel van € 132.000. Enerzijds (€ 20.000) betreft dit lagere inkomsten op leges voor APV-vergunningen en anderzijds is hier een deel van de externe inhuur verantwoord (€ 80.000). De dekking voor die inhuur is onderdeel van programma 7 (voordeel op saldo kostenplaatsen), op het geheel van inhuur is dus geen sprake van een overschrijding (zie hiervoor de betreffende toelichting binnen de paragraaf bedrijfsvoering).

Toevoeging aan reserve

(€ 65.000 nadelig)

In 2015 is € 65.000 aan de Egalisatie reserve onderhoud gebouwen toegevoegd, als gevolg van lagere onderhoudskosten. Dit nadeel lijdt in programma 7 tot een voordeel op saldo kostenplaatsen, per saldo is het resultaat neutraal.

Programma 2: Welzijn, zorg en onderwijs

Onderwerp van het programma

Jeugdzorg

Mantelzorg
doen we **samen!**

**Iedereen
doet
mee**

Iedereen doet mee! is het uitgangspunt. Wij zien het als onze maatschappelijke plicht dat ook mogelijk te maken. Verenigingen, buurtteams en andere groepsverbanden zijn hierbij belangrijke aanknopingspunten. We streven naar een robuuste zorgzame samenleving. De gemeentelijke overheid moet hierin de hand reiken en kan eventueel regisseren, maar zeker niet voorschrijven. De eigen kracht van inwoners en groepen is leidend. Dit betekent dat, als het nodig is, er een vangnet is waardoor iedereen volwaardig kan deelnemen.

Wat hebben we bereikt?

Voornemen	Realisatie
De 3 transities	<p>In 2015 is het gelukt om te zorgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- zorg continuïteit,- de bedrijfsvoering is op orde,- de omvorming, aansluiting en borging van de wijkteams en Servicepunt heeft plaatsgevonden. <p>De Hulp bij het Huishouden (HBH) is omgevormd tot een algemene voorziening.</p>
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none">- De pilot Voor en Vroegschoolse Educatie heeft plaatsgevonden.- Het passend onderwijs is van kracht geworden binnen de scholen. Er is een eerste verkenning gemaakt voor de aansluiting tussen passend onderwijs en de transities.- Er is een intensief traject gelopen om te kijken hoe de invulling van de kwadranten structuur met vier basisscholen in Kaatsheuvel het beste vorm kan krijgen.
Subsidies welzijn, cultuur en sport	<ul style="list-style-type: none">- Eind 2015 is door de raad besloten de korting op de subsidies over 2016 te bevroren met de opdracht om in 2016 de subsidies te evalueren en zo nodig te komen met aanpassingen in het subsidiebeleid.

Accommodaties	<p>In 2015 bereikten we een principeakkoord met SMC over de exploitatie van De Werft en De Wetering. In de loop van 2015 gaven we uitvoering aan de afspraken uit dit akkoord. In juli 2015 zijn de beide gebouwen in eigendom overgegaan naar de gemeente. Vanaf dat moment was SMC slechts exploitant van beide gebouwen. Met de overdracht van de gebouwen zijn SMC en gemeente ook een bruikleen- en beheerovereenkomst aangegaan voor 1 jaar, met de intentie een nieuwe overeenkomst te sluiten voor de daaropvolgende periode. Eind 2015 is een concept van de prestatieafspraken aan SMC overhandigd ter bespreking. In 2015 zijn verschillende scenario's onderzocht en doorgerekend voor de toekomstige sportaccommodatie De Werft. De raad ontving hierover een presentatie in oktober 2015. Met de suggesties en opmerkingen van de raad is in 2015 nog een start gemaakt om de scenario's verder uit te diepen. Voor De Wetering besloot de raad een plangroep in het leven te roepen die aanbevelingen moest doen voor het toekomstig gebruik en beheer van De Wetering als dorpshuis. In 2015 startten de voorbereidingen voor deze plangroep. In 2015 is een onderzoek verricht naar het (gemeentelijk) maatschappelijk vastgoed in de gemeente. Grontmij leverde in september 2015 een inventarisatie- en aanbevelingenplan, toegespitst op specifieke vastgoed en het vastgoedbeheer en –beleid in het algemeen. In 2015 zijn de voorbereidingen gestart om de aanbevelingen tot uitvoering te brengen</p>
Statushouders	<p>- We hebben de volledige taakstelling op het gebied van statushouders kunnen huisvesten in 2015 en de eerste maand van 2016.</p>
Baanbrekers	<p>- De samenwerking met Vegebo is in 2015 beëdigd. WML facilitair maakt weer onderdeel uit van Baanbrekers.</p>

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
De 3 transities	<p>2015 heeft in het teken gestaan van de uitvoering van de nieuwe taken in het kader van de transities. We hebben Het Servicepunt Welzijn Wonen & Zorg (WWZ) en De Wijkteams als uitgangspunt genomen.</p> <p>Ons doel was om een kanteling tot stand te brengen waarbij integrale aanpak en maatwerk (1 gezin, 1 plan, 1 aanpak), versterking van de eigen kracht en het terugbrengen van de zorgkosten uitgangspunt zijn. Deze doorontwikkeling is niet in één jaar gerealiseerd en zal de komende jaren nog verdere doorontwikkeling vergen.</p> <p><u>Wijkteams</u></p> <p>We hebben ingezet op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vermindering overlegmomenten door samenvoeging van overlegstructuren. - verbinding van alle medewerkers in de frontlijn. - invoering van 1 vraagverhelderingsmethodiek en 1 registratie instrument. - vorming van 3 wijkteams met vaste medewerkers, die het herkenbare gezicht voor de wijk moeten vormen. <p>Beweging die in gang gezet is en verder versterkt moet worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meer en eerder vragen laagdrempelig afvangen op wijkniveau. - oplossingen bieden door inzet van collectieve, preventieve voorzieningen. <p><u>Servicepunt WWZ</u></p> <p>Voornaamste opgave was te zorgen dat iedereen de juiste zorg op het juiste moment kreeg. Insteek was continuïteit van zorg. Dit is ons goed gelukt en we hebben hard gewerkt aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van het overgangsrecht. Alle cliënten met overgangsrecht zijn in 2015 geherindiceerd m.u.v. circa 20 cliënten waarbij de indicatie met 2 maanden verlengd is. Inmiddels heeft ook bij deze cliënten een herindicatie plaatsgevonden. - Invoeren van een algemene voorziening HBH1. Het Rijk heeft de gemeente een bezuiniging opgelegd van 40% voor HBH. Om dit te realiseren is HBH1 een algemene voorziening geworden. Door deze beleidswijziging is de bezuinigingsdoelstelling behaald. Na aanvankelijk heftige reacties van de samenleving is men op dit moment tevreden m.b.t. de gekozen constructie. - Inzet op bedrijfsvoering, registratie, regionale en lokale aansluiting van digitale processen (inhoudelijk en financieel). We hebben inmiddels onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde. Zorgaanbieders en regio zijn op onderdelen nog niet zover. Dit remt soms de effectiviteit van onze bedrijfsvoering. <p><u>Innovatie</u></p> <p>Om de gewenste kanteling te realiseren, is het noodzakelijk om te innoveren. 2015 is gericht geweest op continuïteit van de zorg en de doorontwikkeling/versterking van het Servicepunt en de wijkteams. 2016 wordt het jaar van de innovatie en doorontwikkeling van lokale preventieve voorliggende voorzieningen.</p>

Onderwijs	<p>Het leerlingenaantal voor primair onderwijs loopt terug. Daarom is het voorstel gedaan om te komen tot een zogenaamd kwadrantenmodel in Kaatsheuvel. Er zullen op basis van dit model op termijn in totaal 4 basisscholen nodig zijn. De plannen over eventuele sloop, nieuwbouw of vernieuwbouw met de betrokken partijen zijn nog in volle gang.</p> <p>In 2015 zijn er voorzichtige stappen gemaakt in de aansluiting tussen passend onderwijs en jeugdwet c.q. Wmo. Er zijn binnen het samenwerkingsverband regionale en bestuurlijke afspraken gemaakt uitgaand van lokaal maatwerk.</p> <p>Vanuit het uitgangspunt “Iedereen doet mee” is er in 2015 een pilot Voor- en Vroegschoolse educatie gestart. De werkgroep waarin basisscholen vertegenwoordigd waren heeft een advies uitgebracht: “Inzet van VVE zou de taalachterstand bij kinderen verminderen. Een goede samenwerking is essentieel”.</p> <p>Het risico ten aanzien van de asbestverwijdering bij schoolgebouwen is ten opzichte van de eerste en tweede bestuursrapportage ongewijzigd.</p>
Subsidies	<p>Bij de begrotingsbehandeling voor 2016 heeft de raad in november een motie en amendement aangenomen om de bezuinigingen op de welzijnssubsidies en die van de buitensportverenigingen voor een jaar te bevriezen.</p>
Accommodaties	<p>In 2015 hebben wij uitvoering gegeven aan de intentieovereenkomst tussen de gemeente en Stichting Multifunctionele Centra (SMC). Hieruit voortvloeiende zijn de accommodaties De Werft en De Wetering eind 2015, via notariële akte, in eigendom verkregen door de gemeente. In de notariële akte was een bepaling opgenomen dat we 1 jaar na datum overdracht een beheer en exploitatieovereenkomst dienen te realiseren met de huidige exploitant (SMC). Wij hebben tot eind 2015 onderhandeld met de exploitant over een beheer en exploitatieovereenkomst. We zijn hierbij gekomen tot een concept beheer en exploitatieovereenkomst binnen de door de Raad gestelde randvoorwaarden in de intentieovereenkomst. In 2015 zijn de eerste planvormingen en diverse scenario's vertaald en doorgerekend voor een nieuw te realiseren sportvoorziening in de kern Kaatsheuvel, De nieuwe Werft, binnen de daarvoor ter beschikking gestelde begroting door de raad. De eerste bespiegelingen zijn met de raad besproken en haar opmerkingen zullen worden verwerkt in de uiteindelijke planvorming.</p>
Huisvesting statushouders	<p>In 2015 is onze taakstelling m.b.t. statushouders die we moesten huisvesten verhoogd naar 41 personen. We hebben 40 statushouders gehuisvest en begeleid bij inburgering. De laatste persoon behorende tot de taakstelling 2015 heeft in 2016 alsnog een woning gekregen.</p> <p>Tevens zijn verkenningen gestart om de verhoogde taakstelling die we ook voor de komende jaren verwachten te kunnen huisvesten.</p>

Baanbrekers	<p>Baanbrekers is de uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet inclusief de banenafspraken en de WSW voor de gemeenten in de Langstraat. Baanbrekers krijgt alle middelen die gemoeid zijn met de uitvoering. Zo ontvangen zij het budget Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG) en het Participatiebudget. Ook ontvangen zij de middelen voor de uitvoering.</p> <p>Baanbrekers heeft ervaren dat er met gelijkblijvende financiële middelen meer ambities waargemaakt moesten worden. Daardoor voelde zij dat in 2015 er spanning stond op de ambities en de mogelijkheden. Baanbrekers staat voor grote verandervraagstukken die de participatiewet met zich meebrengt en een groter aantal klanten dan waar de uitvoeringsbudgetten op gebaseerd zijn. Ook de nieuwe doelgroep van Wajongers vergt een andere aanpak dan de oorspronkelijke doelgroep van Baanbrekers.</p> <p>Versterken samenwerking met Baanbrekers Baanbrekers en de gemeenten hebben in 2015 een start gemaakt met de verbetering van het opdrachtgever – opdrachtnemer schap. Voor Baanbrekers is het soms lastig dat gemeenten hun eigen beleid willen voeren. Anderzijds zijn de belangen van de gemeenten om in hun toegangen tot de zorg lokaal maatwerk te leveren ook groot.</p> <p>Bijzondere Bijstand De uitgaven voor de bijzondere bijstand zijn fors toegenomen in 2015. Deze trend is landelijk en zet zich door naar de komende jaren. Hoewel de exacte analyse nog niet is afgerond is de verwachting dat de oorzaak ligt in het afbouwen van andere regelingen waardoor het vangnet van de bijzondere bijstand zwaarder belast wordt.</p> <p>Vebego In 2015 is de samenwerking in de joint venture WML facilitair met Vebego geëvalueerd. Uiteindelijk is de samenwerking met Vebego opgezegd en de tweede helft van 2015 is gebruikt om de overname van de activiteiten voor te bereiden. De overname is goed gelukt.</p>
Bibliotheek	<p><u>Verhuizing bibliotheek naar Het Klavier</u> Voor de inrichting en inventaris van de bibliotheek in Het Klavier zijn in 2015 aanvullende middelen ter grootte van € 165.000 aan de Bibliotheek Midden-Brabant beschikbaar gesteld. Dit was nodig omdat in het verleden de lijn is aangehouden om de bibliotheek niet zelf te laten reserveren voor dergelijke kosten.</p> <p><u>Verlening eenmalige subsidie</u> Aan de bibliotheek is het afgelopen jaar een extra eenmalige subsidie verleend. Dit was nodig omdat men vanaf 2012 onvoldoende mogelijkheden had om te bezuinigen op de personeels- en huisvestingslasten. Nu de bibliotheek in Kaatsheuvel is verhuisd naar Het Klavier is hierop een bezuiniging gerealiseerd. De omvorming van de vestiging Loon op Zand naar een bibliopunt, met minder m2 en een lagere huurprijs, is nog niet gerealiseerd.</p> <p><u>Samenwerkingsconvenant</u> Gezien de ontwikkelingen op het gebied van het bibliotheekwerk, is er een traject ingezet om meer keuzevrijheid in het productenpakket van de bibliotheek te krijgen. In 2015 zijn hier verdere stappen in gezet. Dit proces moet uiteindelijk uitmonden in een samenwerkingsconvenant tussen de Bibliotheek Midden-Brabant enerzijds en de deelnemende gemeenten anderzijds. Naar verwachting wordt in het voorjaar van 2016 dit proces succesvol afgesloten.</p>

Organiseren van sociale infrastructuur	Een van de organisaties die een belangrijke rol spelen in de organisatie van de sociale infra structuur is de Klussen- en Dienstencentrale. Hun werkzaamheden passen in de ontwikkeling waarbij burgers meer verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar nemen. Door de groei van de activiteiten van deze organisatie leveren ze een grote bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelen (bv. op het gebied van armoedebelief, schuldhulpverlening, mantelzorg en vrijwilligerswerk). Daarom is besloten dat de KDC vanaf 2015 meer subsidie ontvangt.
Kinderopvang / peuterarrangementen	Bij de invoering van de reguliere peuterarrangementen in 2014 is een grove inschatting gemaakt van het budget wat hiervoor nodig zou zijn. Gebleken is dat in zowel 2014 als in 2015 de kosten van deze arrangementen ruim binnen dit budget zijn gebleven. Tegelijkertijd tonen cijfers aan dat de invoering van deze peuterarrangementen niet heeft geleid tot een daling van het aantal peuters wat gebruik maakt van kinderopvang c.q. peuterspeelzaal.
Onafhankelijke bezwarencommissie	Binnen het sociaal domein wordt op dit moment gebruik gemaakt van een bezwarencommissie bestaande uit de wethouder en ambtelijke ondersteuning. Bij het vaststellen van de Wmo verordening heeft de gemeenteraad verzocht om te onderzoeken of een onafhankelijke bezwarencommissie wenselijk is. Dit onderzoek zou tweede helft 2015 plaatsvinden. In 2015 is prioriteit gegeven aan andere ontwikkeltaken in het kader van de transitie.

Wat heeft het gekost?

Programma 2. Welzijn, zorg en onderwijs

			Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo	
Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product					
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Sociale basisvoorzieningen	0	2.427.927	1.637.527	790.400	
		Eerste lijnsondersteuning	0	1.695.828	917.022	778.806	
		Tw eedelijsondersteuning	8.127.745	15.996.992	16.740.028	-743.036	
		Bescherming en veiligheid	0	951.955	669.603	282.352	
		Inburgering	184.138	147.043	137.384	9.659	
		Basisonderw ijs	314.530	353.296	289.002	64.294	
		Voortgezet onderw ijs	0	28.900	0	28.900	
		Onderw ijs huisvesting	178.801	1.015.811	700.044	315.767	
		Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderw ijs	644.607	707.184	607.304	99.880	
		Volwasseneneducatie	232.599	232.599	2.833	229.766	
		Kinderopvang	315.401	315.401	162.311	153.090	
		Sport	718.242	778.242	265.706	512.536	
		Recreatie en vrijwilligerswerk	830.210	844.278	1.237.248	-392.970	
		Kunst en cultuur	504.492	800.079	837.907	-37.828	
		Volksgezondheid	660.784	660.784	699.215	-38.431	
		Bijzonder basisonderw ijs	423.195	59.537	251.089	-191.552	
		Bijzonder (voortgezet) speciaal onderw ijs	74.887	0	0	0	
		Bijzonder voortgezet onderw ijs	46.601	0	4.889	-4.889	
		Gemeenschappelijke baten en lasten onderw ijs	42.577	0	2.941	-2.941	
		Sociaal cultureel werk	432.179	0	0	0	
		WWB inkomensdeel	414.804	0	0	0	
		Minimabeleid	200.000	0	106.935	-106.935	
		WMO Algemeen	152.613	0	0	0	
		Sociale samenhang en leefbaarheid	1.163.727	0	0	0	
		Jeugdbeleid	4.427.721	0	0	0	
		Informatie en advies	7.000	0	0	0	
	Mantelzorg en vrijwilligers	78.575	0	0	0		
	Individuele voorzieningen WMO	4.015.472	0	0	0		
	Maatschappelijke opvang	1.466.589	0	0	0		
	Ambulancevervoer	0	0	0	0		
	Totaal Lasten			25.657.489	27.015.856	25.268.989	1.746.867
	Baten	Sociale basisvoorzieningen	0	-9.411	0	-9.411	
		Eerste lijnsondersteuning	0	-61.122	-147.890	86.768	
Tw eedelijsondersteuning		-3.212.858	-3.212.858	-3.726.929	514.071		
Eigen bijdragen		0	-50.000	-325.856	275.856		
Inburgering		-25.448	-25.448	-18.000	-7.448		
Basisonderw ijs		-16.350	-16.350	-14.330	-2.020		
Onderw ijs huisvesting		-11.600	-28.600	-38.998	10.398		
Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderw ijs		-154.724	-154.724	-158.522	3.798		
Volwasseneneducatie		-222.766	-222.766	-22.123	-200.643		
Kinderopvang		0	0	0	0		
Sport		-9.300	-9.300	14.154	-23.454		
Recreatie en vrijwilligerswerk		-170.214	-170.214	-108.767	-61.447		
Kunst en cultuur		0	0	0	0		
Volksgezondheid		-3.811	-3.811	-7.782	3.971		
Bijzonder basisonderw ijs		-17.000	0	-935	935		
Gemeenschappelijke baten en lasten onderw ijs		0	0	0	0		
WWB inkomensdeel		0	0	0	0		
Sociale samenhang en leefbaarheid	-70.533	0	0	0			
Jeugdbeleid	0	0	0	0			
Individuele voorzieningen WMO	-50.000	0	0	0			
Totaal Baten			-3.964.604	-3.964.604	-4.555.978	591.374	
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			21.692.885	23.051.252	20.713.011	2.338.241	
Mutaties reserves	Lasten	Reserves welzijn zorg en sport	20.000	332.449	312.449	20.000	
	Totaal Lasten		20.000	332.449	312.449	20.000	
	Baten	Reserves welzijn zorg en sport	-74.370	-1.557.192	-1.712.303	155.111	
	Totaal Baten		-74.370	-1.557.192	-1.712.303	155.111	
Totaal Mutaties reserves			-54.370	-1.224.743	-1.399.854	175.111	
Endsaldo			21.638.515	21.826.509	19.313.157	2.513.352	

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 2.500.000 voordelig)

Voor programma 2 is in 2014 zo goed mogelijk getracht de bedragen op de juiste plaats te ramen en te verantwoorden. Helaas is dit niet op alle producten helemaal correct tot uiting gekomen. Hierdoor laten we op bepaalde producten een overschot en op andere een tekort zien, terwijl dit in zijn geheel neutraal heeft uitgedaakt of er een kleiner overschot of tekort is gerealiseerd. Hulp bij het Huishouden is hier een goed voorbeeld van. Dit aandachtsveld staat begroot op twee verschillende producten en laat op het ene product een tekort en op het andere product een overschot zien. Per saldo is dit neutraal.

Deze onduidelijkheid hebben we voor de producten waarvan het bekend was gerepareerd in de begroting 2016. Onderstaand wordt per product een nadere toelichting gegeven op de afwijkingen tussen begroot en realisatie.

Sociale basisvoorzieningen (€ 781.000 voordelig)

Hulp bij het huishouden

Het Rijk heeft de gemeente een bezuiniging opgelegd van 40% voor HBH. Om dit te realiseren is HBH1 een algemene voorziening geworden. Alleen mensen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm komen voor een vergoeding in aanmerking. Door deze beleidswijziging is de bezuinigingsdoelstelling behaald.

HHT regeling 2015 / 2016

Vanuit het Rijk heeft de gemeente een subsidie Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) ontvangen van € 108.918 voor 2015 en eenzelfde bedrag voor 2016. Het doel van deze subsidie is de werkgelegenheid binnen de huishoudelijke sector overeind houden. Cliënten met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm kunnen in aanmerking komen voor HBH1 algemeen. Cliënten met een inkomen boven 130% van de bijstandsnorm, die in 2014 al gebruik maakte van HBH, kunnen een beroep doen op deze HHT subsidie. Maximaal 2 uur per week a € 12,50 per uur. Het Rijk heeft deze regeling tijdelijk, voor 2 jaar, toegezegd. Op basis van het aantal cliënten dat er op dit moment gebruik van maakt, zal het volledige subsidiebedrag eind 2016 ingezet zijn.

Innovatie Sociaal Domein

Doordat de nadruk in 2015 voornamelijk heeft gelegen op continuïteit van zorg en doorontwikkeling / versterking van het Servicepunt en de wijkteams heeft innovatie nog niet plaatsgevonden. Dit heeft een positief resultaat van € 180.000 tot gevolg.

Eerste Lijnsondersteuning (€ 865.000 voordelig)

Inrichting Servicepunt incl. wijkteam

Voor de inrichting van het Servicepunt en het wijkteam hadden we zowel structureel als incidenteel budget geraamd ter hoogte van in totaal € 903.000. Door alle onzekerheid rond de zorgkosten zijn we hier (te) zuinig mee omgesprongen. We hebben hiervan slechts € 177.000 ingezet, waardoor een positief resultaat wordt behaald van € 726.000. Inmiddels is een goed beeld ontstaan van de benodigde capaciteit welke past binnen de structureel beschikbare middelen.

Centrum Jeugd en Gezin

Het Centrum Jeugd en Gezin is met ingang van 2015 beëindigd en geïntegreerd in de toegang en de wijkteams van het Servicepunt. Hierdoor hebben we een positief resultaat behaald van € 79.000.

Externe Diagnostiek

Zowel voor Jeugd als Wmo hebben we een budget geraamd (2x € 25.000) voor de inzet van externe diagnostiek. Doordat we bij de inrichting van de toegang de juiste kwaliteiten bij medewerkers aan ons hebben gebonden hebben we slecht een beperkt beroep hoeven doen op deze externe diagnostiek. Hierdoor hebben we een positief resultaat behaald van € 45.000.

Tweede Lijnsondersteuning (€ 229.000 nadelig)

Rolstoelvoorziening en Woonvoorziening

Het afgelopen jaar is de vraag naar Rolstoelen en Woningaanpassingen minder hoog geweest dan verwacht. Hierdoor hebben we een positief resultaat op deze twee posten behaald van samen € 359.000.

Regiotaxi

Er wordt meer gebruik gemaakt van de regiotaxi als gevolg van het wegvallen van de buslijn, vergrijzing, vervallen van de inkomenstoets en het opvangen voormalig AWBZ vervoer (bij ontbreken van vervoerscontract bij de zorgaanbieder). Regiotaxi is een open einde regeling en heeft voor 2015 geleid tot een negatief resultaat van € 126.000.

Wmo en Jeugd begeleiding lokaal (Zorg in Natura en Persoons Gebonden Budget)

De cliënten met een AWBZ indicatie hebben recht op een jaar overgangstermijn. Hierdoor bleven de indicaties gehandhaafd voor 2015.

De begroting voor 2015 was gebaseerd op de op dat moment beschikbare cijfers ter hoogte van € 2.673.000. De uitgaven over 2015 laten echter een ander beeld zien ter hoogte van € 2.510.000. We hebben hierdoor een positief resultaat geboekt op deze nieuwe lokale taken ter hoogte van € 163.000.

Jeugdzorg regionaal

Op het moment van opmaken van de jaarstukken hebben we de accountantsverklaring voor de regionaal gecontracteerde Jeugdzorg nog niet ontvangen. Deze is nog niet ontvangen omdat de accountantsverklaring van de SVB nog niet ontvangen is. Het is nog onduidelijk of de accountantsverklaring voor 15 juli ontvangen zullen worden.

Het huidige beeld laat zien dat de Jeugdzorg voor Loon op Zand neutraal heeft uitpakt.

Baanbrekers

Het resultaat na bestemming Baanbrekers 2015 bedraagt -/- € 3.546.000
In de begroting Baanbrekers 2015 was geraamd een resultaat van -/- € 3.521.000
Het aandeel van Loon op Zand (20,4% naar rato inwoneraantal) in het resultaat Baanbrekers 2015 bedraagt € 725.866.

Er is door Loon op Zand in 2015 al een bedrag van € 716.497 aan voorschotten betaald aan Baanbrekers als bijdrage in het tekort. In totaal was in de begroting 2015 € 737.000 voor Baanbrekers beschikbaar.

Schuldhelpverlening

De lasten van de Kredietbank zijn € 83.000 lager uitgevallen dan we geraamd hadden. Deze lagere lasten zijn het gevolg van een vroegtijdige signalering en inzet op preventie. Preventie heeft het afgelopen jaar onder andere vorm gekregen door middel van het geven van cursussen aan kwetsbare doelgroepen.

Bescherming en Veiligheid (Voordelig € 282.000)

Wmo Opvang en Beschermd Wonen

Bij het opstellen van de begroting werd er nog vanuit gegaan dat beschermd wonen van mensen ouder dan 18 jaar voor rekening zou komen van de lokale gemeenten. Later bleek echter dat beschermd wonen een taak voor de centrumgemeente was, waardoor de geraamde lasten € 254.000 lager uitkwamen.

Landelijke inkoop Jeugd

De landelijke inkoop via de VNG gaf een voordeel te zien van € 30.000. Deze post is onderdeel van de Regionale inkoop Jeugd en zal met de accountantsverklaring vanuit de regio nader verklaard worden.

Eigen bijdragen (€ 275.000 voordelig)

De begroting voor de te ontvangen eigen bijdragen was i.v.m. het wegvallen van de eigen bijdragen voor de Hulp bij het Huishouden bijgesteld naar beneden. De eigen bijdragen voor de nieuwe taak Wmo begeleiding waren echter circa € 275.000 te laag geraamd.

Onderwijs

Als je alle lasten met betrekking tot onderwijs en onderwijshuisvesting bij elkaar neemt, lijkt daar sprake van per saldo een voordeel van € 200.000. Dit voordeel is te verklaren door hogere huuropbrengsten, lagere verzekeringspremies en lagere kapitaallasten. De lagere kapitaallasten worden veroorzaakt door leegkomende gebouwen zoals De Hil en Anton Pieck.

De Lokaal Educatieve Agenda is in 2015 conform plan uitgevoerd. Er is in totaal nog 83.000 euro over op dit budget. We verwachten dat de middelen voor 2016 conform begroting zullen worden besteed.

Volwasseneneducatie (€ 29.000 voordelig).

De middelen voor volwassenen educatie zijn met ingang van 2015 vanuit het rijk rechtstreeks naar de centrumgemeente Tilburg overgemaakt. Het voordeel is gerealiseerd door de afrekening over 2014.

Kinderopvang (€ 153.000 voordelig)

De bijdrage aan organisaties die de kinderopvang uitvoeren viel € 153.000 voordeliger uit dan geraamd. Dit heeft vooral te maken met het feit dat er minder middelen nodig zijn voor de peuterarrangementen dan aanvankelijk in 2014 is ingeschat. Bij de begrotingsbehandeling voor 2017 komt er dan ook een voorstel om dit budget te verlagen. Dit is in lijn met de raadsinformatiebrief die in juli 2015 over dit onderwerp aan u is verzonden.

Sport, recreatie en vrijwilligerswerk (€ 34.000 voordelig)

De afwijkingen in Sport en recreatie en vrijwilligerswerk moeten in samenhang worden gezien, het betreft hier de kosten / subsidie voor accommodaties van SMC.

Kunst en Cultuur (€ 38.000 nadelig)

De afbouw van de subsidies heeft plaatsgevonden conform besluitvorming. Zoals in de inleiding beschreven geeft dit product een nadelig saldo dat gecompenseerd wordt op bijvoorbeeld Sociale Basisvoorzieningen.

Volksgezondheid (€ 35.000 nadelig)

De kosten van de GGD in 2015 zijn conform besluitvorming uitgegeven. Tegenover het nadelig resultaat op dit product staat een extra inkomst binnen de algemene uitkering.

Minimabeleid (€ 107.000 nadelig)

De uitgaven voor de bijzondere bijstand zijn fors toegenomen in 2015. Deze trend is landelijk en zet zich door naar de komende jaren.

Programma 3: Woon- en leefomgeving

Onderwerp van het programma

Loon op Zand is een veelzijdige, landelijke gemeente die zich onderscheidt ten opzichte van de steden Waalwijk en Tilburg. We willen onze kwaliteit als aantrekkelijke woongemeente voor de lange termijn behouden en waar mogelijk versterken. We doen dit zo veel mogelijk samen met onze inwoners. Een goede leefbaarheid waarin de fysieke structuur de sociale structuur ondersteunt, is het uitgangspunt. Mensen voelen zich daardoor prettiger, het is positief voor de waarde van het onroerend goed, het draagt bij aan de wijkidentiteit en aan het veiligheidsgevoel. We willen de aantrekkelijkheid van onze kernen versterken. De structuurvisie biedt hiervoor de basis. Voor de openbare ruimte hanteren we het uitgangspunt 'schoon, heel en veilig'.

Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
Ruimtelijke Ontwikkeling	
Flexibel opstellen van bestemmingsplannen	In 2015 zijn diverse bestemmingsplannen in procedure gegaan dan wel vastgesteld door de gemeenteraad. Zowel bestemmingsplannen gericht op beheer (actualisatieplannen) als ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen (bijvoorbeeld voor nieuwbouw van woningen) worden zoveel mogelijk én gewenst flexibel opgesteld. Denk daarbij aan het verruimen van gebruiksmogelijkheden, mogelijk maken van functieveranderingen of het minder strikt vastleggen van diverse woningtypen, zodat we kunnen inspelen op veranderende marktomstandigheden. Voorbeelden van flexibele bestemmingsplannen zijn "Molenwijk-Zuid fase 3 en 4" en "Sweensstraat – West".
Betrekken van inwoners en ondernemers bij planvorming	Alvorens we procedures opstarten om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken, treden we in een vroegtijdig stadium in contact met direct omwonenden om de eerste ideeën en plannen toe te lichten. We merken dat dit gunstige effecten heeft: het vergroot het draagvlak voor de plannen in de buurt en het zorgt er voor dat direct omwonenden zich serieus genomen voelen. Er kunnen vragen en zorgpunten aan de orde worden gesteld en – uiteraard wel afhankelijk van hoe een initiatiefnemer daar mee om wil gaan – kan het leiden tot kleine, maar voor direct omwonenden wezenlijke aanpassingen in het plan. Ondanks de zorgvuldige trajecten die doorlopen worden is het niet reëel om te veronderstellen dat dit alle zienswijzen en bezwaren wegneemt. De verwachting is wel dat zorgvuldige trajecten tot meer draagvlak leiden en minder zienswijzen/bezwaren.

Beheer Openbare Ruimte	<p>Onze inwoners zijn meer tevreden over hun woonomgeving dan afgelopen jaren. In de monitor Waarstaatjegemeente is op bijna alle aspecten van de woonomgeving een lichte stijging van de waardering te zien. Ook bij contacten met burgers ervaren we deze hogere tevredenheid.</p> <p>De samenwerking met bewoners en ondernemers is verbeterd door goede communicatie, samenspraak bij projecten en klankbordgroepen bij beleidsontwikkeling. Op die manier levert de burger zijn bijdrage aan het beheer en wordt de waardering ervoor hoger.</p> <p>Ook dit jaar is aandacht geweest voor maatschappelijk verantwoord ondernemerschap en hebben we ons doel gehaald om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de openbare ruimte te laten werken.</p> <p>De integrale aanpak van het beheer is in 2015 doorontwikkeld. Er is voortdurend aandacht geweest voor de samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen, veiligheid, mobiliteit en toerisme. Ook de samenwerking binnen Samenwerkenaandewijk is onderdeel hiervan. Met het meerjaren uitvoeringsplan is er inzicht in de planning van beheerprojecten.</p> <p>Voor duurzaam- en effectief beheer zijn actuele beleidskaders nodig. In 2015 zijn het hondenbeleid, de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur en het Verkeersbeleid geactualiseerd.</p>
Riool- en waterbeheer,	<p>Het riool- en hemelwater zijn in 2015 snel en effectief afgevoerd met minimale overlast voor burgers. Daarbij zijn we ons wel bewust van de noodzaak om de hemelwaterbeheersing duurzaam aan te pakken. De voorbereidingen voor een hemelwatervisie zijn samen met de waterschappen en belangenorganisaties opgepakt. Ook zijn fysieke maatregelen genomen op plaatsen waar voorgaande jaren de meeste wateroverlast is geweest. Door de gedegen aanpak van de hemelwatervisie is het opstellen van een nieuw Water en Rioleringsplan dit jaar niet gelukt. Dit schuift door, in overleg met de raad naar 2016.</p>
Afvalinzameling- en verwerking	<p>De afvalinzameling, en alles wat daarmee samenhangt, heeft gezorgd voor een schone leefomgeving en voorzieningen waardoor burgers hun afval gescheiden kunnen aanbieden. Uit schouw blijkt dat de woonomgeving schoner is dan de vastgestelde onderhoudsniveaus vragen.</p> <p>De hoeveelheid aan huis ingezameld restafval is in 2015 met 3,5 % teruggelopen t.o.v. 2014. De hoeveelheden fluctueren echter met de jaren. Daarom kan nog niet worden gezegd dat er een constante afname is van het ingezamelde restafval.</p> <p>Om overlast van hondenpoep te voorkomen is nieuw hondenbeleid opgesteld. Bewoners en belangenorganisaties zijn hierbij betrokken.</p> <p>In regionaal verband hebben we in 2014 een nieuw contract gesloten voor de verwerking van huishoudelijk restafval. Dit contract gaat in 2017 in als het huidige contract met Attero, met daarin opgenomen volumeverplichting, afloopt. Vanaf 2017 kan derhalve verder ingezet worden op vermindering van de afvalberg. Hierbij worden belangenorganisaties zoals de Stichting Wereldgemeente betrokken.</p> <p>De door Attero aangespannen arbitragezaak voor de opgelegde naheffing in verband met te weinig aangeleverd restafval is in het voordeel van de gemeente uitgevallen.</p>
Duurzaamheid	<p>De gemeente Loon op Zand heeft zich verbonden aan de millenniumdoelen en specifiek aan de doelen 7 en 8 (duurzaamheid en eerlijke verhouding met ontwikkelingslanden). De concrete invulling van deze doelen is overgelaten aan de inwoners en dit heeft geresulteerd in de oprichting van stichting Wereldgemeente. Binnen deze stichting zijn werkgroepen actief die zich bezighouden met energie, voedsel, hergebruik en eerlijke handel. Elke werkgroep heeft een eigen actieplan en organiseert activiteiten die bij het thema passen. Daarnaast heeft Loon op Zand zich binnen het regionale samenwerkingsverband Hart van Brabant verbonden aan de "Deal op weg naar energie neutrale woningen", wat met zich meebrengt dat er voor 1 januari 2018 ten minste één project gericht op energieneutraal wonen moet worden gerealiseerd. Via deze regionale deal wordt toegewerkt naar aansluiting bij het project "De Brabantse stroomversnelling". Het doel van dit project is dat in 20150 alle woningen in de provincie Noord-Brabant energieneutraal zijn.</p>

Veiligheid	<p>Onze inspanningen op het gebied van veiligheid zijn gericht op preventie, bestrijden (waar onder handhaving), en beperken van onveiligheid. Een belangrijk uitgangspunt in het veiligheidsbeleid is dat we bewoners actief betrekken bij de leefbaarheid in hun omgeving. Sociale samenhang en participatie zijn essentiële elementen. Veiligheid vinden we een voorwaarde voor leefbaarheid.</p> <p><i>Veilig woon- en leefklimaat</i> We onderscheiden fysieke en sociale veiligheid. Indicatoren voor een veilig woon- en leefklimaat zijn onder meer alcohol- en drugsoverlast, jeugdoverlast, geweldsincidenten, vernieling, verloedering, diefstal en inbraken. Uit de objectieve cijfers blijkt dat het aantal incidenten afneemt.</p> <p><i>Crisisbeheersing</i> De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant vervult een actieve en coördinerende rol bij de bestrijding van rampen en de beheersing van crises. Deze rol is vastgelegd in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr). De organisatie van de crisisbeheersing in Loon op Zand is ingericht volgens de kaders in het Regionaal Crisis Plan (RCP). Om de organisatie op peil te houden zal continu moeten worden opgeleid, getraind en geoefend.</p>
	<p><i>Burgerparticipatie</i> Voor de uitvoering van het beleid doen we steeds vaker een beroep op de inwoners en ondernemers. Sterker nog, het is een uitgangspunt in het veiligheidsbeleid. De aanpak van woninginbraken is hiervan een goed voorbeeld. De politie kan niet zonder de 'ogen en oren' van de inwoners. Daarnaast hebben inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid om de woning en de auto goed te sluiten. We gebruiken de wijkteams om regie te houden op de uitvoering. Voor wat betreft de veiligheid in de winkelgebieden, bedrijventerreinen en rondom de horeca geldt hetzelfde. De ondernemers dienen zelf zorg te dragen voor een veilig klimaat. De gemeente faciliteert en stimuleert, bijvoorbeeld bij het behalen van het Keurmerk Veilig Ondernemen.</p> <p>Daar waar beleid, regie en uitvoering er niet in slagen om de gewenste effecten te bereiken, treedt de gemeente handhavend op.</p>

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Ruimtelijke Ontwikkeling Structuurvisie	<p>De structuurvisie 'Loon op Zand 2030' is op 5 maart 2015 vastgesteld door de gemeenteraad. Het bestaat uit een deel A (visie voor middellange termijn) en een deel B (uitvoeringsprogramma voor de korte termijn).</p> <p>Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma is een prioritering van projecten opgenomen. Het is de bedoeling het uitvoeringsprogramma periodiek tegen het licht te houden en waar nodig te actualiseren.</p>
Natuur en Landschap	<p>In 2015 is een nieuw contract afgesloten met regiogemeenten, waterschap en provincie voor het groenblauw stimuleringskader. De subsidieregeling voor het aanleggen van landschapselementen is daarmee weer verlengd voor vier jaar.</p>
Regionale woonvisie	<p>In 2015 is in Hart van Brabant de regionale woonvisie vastgesteld (onder de werktitel "Regionaal Woonkader"). Deze visie is gepresenteerd in de gemeenteraad en vormt de basis voor het uitwerken van een lokale woonvisie. In deze visie anticiperen we op de vergrijzing, krimp en veranderende bevolkingssamenstelling.</p>

Startersleningen	Er is besloten geen aanvullend budget meer beschikbaar te stellen voor startersleningen. In 2016 onderzoeken we alternatieve mogelijkheden om de woningmarkt te stimuleren.
Arbeidsmigranten	We werken aan beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Ter uitvoering van de motie van de raad streven we naar een brede, regionale aanpak.
Vlekkenplan gemeentelijke gebouwen	In 2015 is een inventarisatie van gemeentelijke accommodaties in de raad behandeld. Een vervolgstap is het voeren van een maatschappelijke discussie over het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Daarnaast worden voorstellen voorbereid inzake de toekomst van de Werft en de Wetering.
Sweensstraat-West	Het bestemmingsplan voor de Sweensstraat-West is in de raad van 24 september 2015 vastgesteld. Er zijn twee beroepschriften tegen dit raadsbesluit ingesteld, waarvan één beroep schrift niet-ontvankelijk is verklaard. Het is wachten wanneer behandeling van het resterende beroep bij de Raad van State gaat plaatsvinden. In de tussentijd is (en wordt) gewerkt aan een strategie om fase 1 van het plan in ontwikkeling te brengen. Om daar goede input voor te leveren is eind 2015 opdracht gegeven om een proefverkaveling op te stellen
Molenwijck-Zuid	De eerste fase van het project Molenwijck-Zuid (fase 3 en 4) is in de verkoop gegaan. De belangstelling naar de nieuwbouwwoningen is groot en er is inmiddels gestart met de bouw. De verkoop van de 2 ^e fase is in het voorjaar 2016.
De Hil	In 2015 hebben met omwonenden twee sessies plaatsgevonden over de opzet en het ontwerp van de nieuwe woningbouw op de locatie van de voormalige basisschool De Hil. Op verzoek en in overleg met omwonenden is er gekozen voor een aantal verkavelingsvoorstellen met daarin maximaal 16 grondgebonden woningen. Eind 2015 is gestart met de asbestsanering en de sloop van de voormalige school. Als experiment heeft de gemeenteraad eind 2015 besloten om de zogenaamde “coördinatieregeling” op dit project toe te passen.
NieuweVaert	De ontwikkelende partij heeft een verkavelingsvoorstel en beeldkwaliteitplan opgesteld. Deze stukken zijn door de gemeente beoordeeld. In 2015 is gestart met de bestemmingsplanprocedure en is er een overeenkomst over de verkoop van de voormalige Anton Pieckschool van de gemeente naar de ontwikkelaar.
Wereld van de Efteling	Er zijn in 2015 een drietal bijeenkomsten geweest in het kader van een maatschappelijke raadpleging over de plannen van de Efteling. Er was een goede opkomst en de Efteling heeft de uitkomsten betrokken bij de planvorming. Die “Nota van ambities en uitgangspunten Wereld van de Efteling 2030” is in de raad van 10 december 2015 vastgesteld. In 2016 wordt gestart met de benodigde verkeersonderzoeken.
Welstand	Ter uitvoering van het vastgestelde Handboek Ruimtelijke Kwaliteit is het Welstandtoezicht op een andere manier geregeld. De Welstandcommissie én Monumentencommissie zijn opgeheven en ondergebracht in een Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Een daarbij behorende verordening is in de raad vastgesteld. De nieuwe commissie heeft tot doel om in een vroegtijdig stadium en op integrale wijze te adviseren over ruimtelijke ontwikkelingen.

Beheer Openbare Ruimte Integraal beheer	<p>Het beheer is uitgevoerd volgens een programma, dat is afgeleid van beheerplannen, het Meerjarig Uitvoering Plan en het Integraal Jaarprogramma Openbare Ruimte (MUP en IJOR). Dit zorgt voor inzicht, een effectieve werkwijze en betere samenwerking. Het beheerprogramma is uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbare budgetten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>SROI</i>¹: Binnen het integraal onderhoudsbestek is de eis voor SROI ook in 2015 weer gehaald. Dat betekent dat 40% van de aanneemsom is besteedt aan te werkstelling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor is samengewerkt met Baanbrekers. Ook bij projecten en textielinzameling is invulling gegeven aan SROI. - <i>Meedenken</i>: Door diverse partijen te laten meedenken bij beleidsontwikkeling zorgen we voor een klantgerichte aanpak en draagvlak. Voor het, hondenbeleid, het parkeerbeleid, de hemelwatervisie en het zwerfafvalplan hebben brede klankbordgroepen input geleverd. Bij alle herinrichtingsplannen hebben we bewoners, ondernemers en instanties betrokken. De bewonersparticipatie bij grote projecten als ontsluiting Loon op Zand en Gasthuisstraat, zijn voorbeelden hiervan. Twee keer per jaar is er een buurtschouw om de beleving en verbeterpunten voor de buurt te inventariseren. Dit gebeurt samen met de buurtpreventieteams en partners van samenwerken aan de wijk. - <i>Meedoen</i>: De samenwerking binnen Samenwerkenaandewijk en met de buurt preventie teams zorgt voor betere afstemming met de bewoners in de buurten. Om inwoners meer te betrekken bij het onderhoud stimuleren we bewonersinitiatieven voor hun eigen buurt. Proefondervindelijk verrichten we hierbij maatwerk dat tot meerdere adoptieovereenkomsten heeft geleid. We constateren hierbij wel dat de actieve rol van de burger achterblijft bij de inspanningen en de kosten die de gemeente moet maken om het initiatief uit te voeren. Dit is een aandachtspunt.
Communicatie	<p>Inwoners en buurt preventie teams zijn frequent geïnformeerd over maatregelen in hun buurt. Bij projecten met veel impact voor burgers zorgen we voor uitgebreide communicatie gedurende het hele project.</p> <p>Voor de communicatie met ondernemers is gezamenlijk een leidraad opgesteld. Ondernemers kunnen hierdoor hun belangen vroegtijdig inbrengen bij de planvoorbereidingen. Ook bij kleine plannen zorgen we voor gerichte communicatie door samenspraak en tijdige informatie over het werk.</p>
Serviceteams	<p>Bij de buitendienst is een herstructurering naar serviceteams in gang gezet. De serviceteams werken aan taken die dicht bij de burger staan. De medewerkers handelen meldingen af en gaan de wijken in om kleine knelpunten direct op te lossen. Ze zijn aanspreekpunt voor bewoners en leggen contacten met andere partners.</p>

¹ Social Return On Investment.

Groen	<ul style="list-style-type: none"> - Groenomvorming: De groenomvormingen zijn in 2015 afgerond. Doordat onderhoudsintensief groen is verwijderd, is het groenbeeld sober, maar verzorgd. We stimuleerden dat bewoners en ondernemers een actieve bijdrage leveren aan het groenonderhoud. Hiervoor sloten we adoptieovereenkomsten af en ondersteunden burgerinitiatieven. - Onderhoud: Het onderhoud van de openbare ruimte gebeurt vanuit een integraal bestek. Maatregelen zijn zodanig op elkaar afgestemd dat niet alleen efficiënter wordt gewerkt maar ook vervuiling door werkzaamheden wordt voorkomen. Het saldo uit de egalisatiereserve is besteedt aan vervanging van groen bij de projecten in Loon op Zand en de Gasthuisstraat. - Het opstellen van een groenstructuurplan is om verschillende redenen bij de begroting 2016 doorgeschoven naar 2017.
Spelen	De uitgangspuntennotitie "Spelen is niet voor de Grap" is vastgesteld. Hiermee hebben we duidelijke richtlijnen voor openbare speelvoorzieningen. Op het budget voor speelvoorzieningen is een klein positief saldo dat in de egalisatiereserve gaat. Deze reserve gebruiken we voor toekomstige vervangingen van speeltoestellen.
Wegen	Om inzicht te krijgen in de staat van ons wegareaal is in 2014 een wegininspectie uitgevoerd. Conclusie hieruit is dat door de bezuinigingen een beperkte onderhoudsachterstand is ontstaan. Om die achterstand weg te werken is een 'actieplan wegen' opgesteld dat de komende jaren wordt uitgevoerd. De risicowaarschuwing van € 450.000 is hiermee komen te vervallen. Daarnaast is geconstateerd dat de onderhoudsbehoefte op middellange en lange termijn toeneemt. Om te voorkomen dat opnieuw een achterstand ontstaat, is in de meerjarenbegroting rekening gehouden met hogere onderhoudsbudgetten
Openbare verlichting	Op 16 juni 2015 is de dienstverleningsovereenkomst openbare verlichting Dongen-Loon op Zand ondertekend. Het betreft het gezamenlijk uitvoeren van periodiek onderhoud aan de lichtmasten in beide gemeenten en het uitvoeren van technisch beheer door de gemeente Dongen. Het achterliggende doel van deze samenwerking is meer efficiëntie door de beheertaken van beide gemeenten in elkaar te schuiven. Ook worden de beheertaken gestroomlijnder uitgevoerd dan dat iedere gemeente het beheer en onderhoud individueel zou uitvoeren. De samenwerking past geheel in de samenwerking in Hart van Brabant verband. In feite voeren Loon op Zand en Dongen als één organisatie het beheer en onderhoud samen uit.
Kabels en leidingen	Eind 2015 is de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur Loon op Zand (AVOI) vastgesteld. Met de nieuwe AVOI 2015 bereiken we, binnen de wettelijke kaders, de gewenste uniformiteit voor alle technische, administratieve en veiligheidsbepalingen voor de aanleg, instandhouding en opruiming van alle ondergrondse infrastructuur. Hierbij zijn ook nieuwe tarieven binnen de verordening opgesteld. Dit zorgt ervoor dat we meer inkomsten kunnen genereren uit de aanleg van kabels en leidingen.

Riool- en waterbeheer	<p>Riool en waterbeheer hebben ervoor gezorgd dat riool- en hemelwater op een snelle en duurzame manier is afgevoerd. In 2015 zijn er geen extreme buien geweest waardoor geen wateroverlast is geweest. In het WRP 2011-2015 (Water en Rioleringsplan) ligt het beleid voor afval-, grond-, en hemelwater vast. Dit WRP is met één jaar verlengd tot en met 2016. In 2015 zijn we gestart met het opstellen van een hemelwatervisie. Daarnaast zijn maatregelen getroffen om de grootste risico's van wateroverlast te beperken.</p> <p>In 2015 is een hemelwaterriool en een ondergrondse berging in een deel van de Gasthuisstraat aangelegd. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor de waterafvoer bij het project 'ontsluiting Loon op Zand'. Door de keus te maken voor een ondergrondse berging in de Gasthuisstraat was het krediet vanuit het WRP niet meer toereikend voor het project de Hei-akker. Eerst moet in 2016 een nieuw WRP worden vastgesteld om de benodigde kredieten voor de komende jaren beschikbaar te stellen. Hierdoor is het project Hei-akker doorgeschoven naar 2017. De voorbereiding hiervan start wel in 2016, net als de renovatie van enkele gemalen.</p> <p>In 2015 is een tekort te zien op de exploitatiekosten. Dit komt omdat afgelopen jaren een achterstand in het beheer en onderhoud is weggewerkt en meer onderhoud nodig is dan in de begroting was voorzien. Ook zijn diverse ondergrondse retentievoorzieningen gerealiseerd die tot meer onderhoudskosten leiden. Om het beheer in onderhoud op peil te houden en nieuwe overschrijdingen te voorkomen, is het onderhoudsbudget voor de komende jaren bijgesteld.</p>
Afvalinzameling- en verwerking	<p>De afvalinzameling is ook in 2015 gericht op het terugdringen van de hoeveelheid restafval door gescheiden inzameling en recycling. De afvalapp zorgt voor toegankelijke informatie voor onze inwoners.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De inzameling en verwerking van bruikbaar textiel is, in samenwerking met Heusden en Waalwijk, bewust gegund aan de WML om invulling te geven aan SROI. - Met Casade is een overeenkomst afgesloten om de komende jaren ondergrondse containers te realiseren bij meervoudige woongebouwen. Dit zorgt voor gebruiksgemak bij bewoners en een schonere woonomgeving. - In de arbitragezaak van Attero tegen de Brabantse gemeenten, over het opleggen van een naheffing voor te weinig aangeleverd afval, is uitspraak gedaan. De uitspraak is in het voordeel van de gemeenten: Attero mag geen naheffing opleggen. Een eventuele naheffing, voor onze gemeente van ca.€ 10,00 per inwoner, zou moeten worden verrekend met de reserve. Dat is nu niet meer nodig. Tot 1 februari 2017 zijn we gebonden aan de aanleverplicht aan Attero. - Het voornemen om een klankbordgroep te starten die moet gaan bekijken hoe de hoeveelheid restafval substantieel af kan nemen na 1 februari 2017 is niet gelukt. De klankbordgroep wordt nu in 2016 samengesteld. - In 2015 is gestart met het opstellen van een meerjarenplan t.b.v. het terugdringen van het zwerfafval. Het opstellen van het meerjarenplan en de uitvoering ervan kan worden bekostigd uit de hiervoor beschikbare uitkeringen van de Stichting Afvalfonds verpakkingen. - Ook zijn voorbereidingen getroffen om begin 2016 een pilot te starten voor gecombineerde inzameling van plastic, blik en drankkartons. - Nieuw hondenbeleid is in nauwe samenwerking met bewoners en belanghebbenden opgesteld. Het beleid is gericht op een schone openbare ruimte en voorkomen van overlast. De uitvoering van dit beleid krijgt vorm in 2016.

Veiligheid.	<p><i>Veilig woon- en leefklimaat</i></p> <p>We breidden de taken van de boa's uit. De formatie is vergroot. We intensiveren de aanpak op woninginbraak en voertuigcriminaliteit. We werken daarvoor samen met de Taskforce veiligheid. Hinderlijke jeugdgroepen werden actief benaderd door de Jongerenwerkers. We stimuleerden burgers om de veiligheid in de wijken te vergroten. We faciliteerden de buurtpreventieteams. We vergrootten de sociale samenhang. Daar waar leefstijlen dreigden te botsen, zetten we buurtbemiddeling in. We voerden een enquête uit om het veiligheidsgevoel te meten. De resultaten van dit onderzoek verwachten we in het 2^e kwartaal 2016.</p> <p><i>Crisisbeheersing</i></p> <p>Alle collega's met een rol in de crisisbeheersing zijn opgeleid, getraind en geoefend. Elk kwartaal hielden we een opkomstoefening. We organiseerden ook een GRIP 2 oefening.</p>
--------------------	---

Wat heeft het gekost?

Programma 3. Woon- en leefklimaat

			Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product				
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Afval	2.637.119	2.637.119	2.660.340	-23.221
		Milieu	497.292	497.292	458.941	38.351
		Ongediertebestrijding	4.155	4.155	5.421	-1.266
		Hondenuitlaatvoorzieningen	84.997	84.997	59.712	25.285
		Riolering	2.135.148	2.664.391	2.679.532	-15.141
		Ruimtelijke ordening	816.538	849.538	955.312	-105.774
		Woningexploitatie / w oningbouw	279.762	279.762	193.147	86.615
		Bouw - en w oningtoezicht	1.254.251	1.254.251	1.266.458	-12.207
		Volkshuisvesting	275.560	275.560	268.648	6.912
		Brandweer en rampenbestrijding	1.291.108	1.291.108	1.162.920	128.188
		Openbare orde en veiligheid	301.006	301.006	331.671	-30.665
		Wegen, straten en pleinen	1.585.364	2.208.964	2.805.808	-596.844
		Afw atering	211.874	211.874	194.418	17.456
		Openbaar groen en plantsoenen	930.634	1.119.276	987.463	131.813
		Speelvoorzieningen	102.256	102.256	94.616	7.640
	Totaal Lasten		12.407.064	13.781.549	14.124.406	-342.857
	Baten	Afval	-2.263.544	-2.263.544	-2.285.320	21.776
		Milieu	-6.941	-6.941	-10.483	3.542
		Riolering	-2.473.301	-2.473.301	-2.516.030	42.729
		Ruimtelijke ordening	0	0	-8.880	8.880
		Woningexploitatie / w oningbouw	-260.650	-260.650	-190.635	-70.015
		Bouw - en w oningtoezicht	-28.682	-28.682	-42.562	13.880
		Volkshuisvesting	-11.095	-11.095	-8.200	-2.895
		Bouw vergunningen	-300.000	-300.000	-213.957	-86.043
		Openbare orde en veiligheid	-12.500	-12.500	-23.480	10.980
		Wegen, straten en pleinen	-190.511	-190.511	-247.846	57.335
		Openbaar groen en plantsoenen	0	0	-17.413	17.413
	Speelvoorzieningen	0	0	-725	725	
	Totaal Baten		-5.547.224	-5.547.224	-5.565.531	18.307
	Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming		6.859.840	8.234.325	8.558.875	-324.550
Mutaties reserves	Lasten	Reserves milieu en afval	514.243	0	0	0
		Reserves openbare ruimte	575.600	0	252.819	-252.819
	Totaal Lasten		1.089.843	0	252.819	-252.819
	Baten	Reserves milieu en afval	-549.665	-564.665	-538.382	-26.283
		Reserves openbare ruimte	-178.251	-386.893	-1.050.120	663.227
	Totaal Baten		-727.916	-951.558	-1.588.502	636.944
Totaal Mutaties reserves		361.927	-951.558	-1.335.682	384.124	
Endsaldo		7.221.767	7.282.767	7.223.192	59.575	

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 60.000 voordelig)

Milieu

(€ 42.000 voordelig)

De milieutaken zijn door de gemeente Loon op Zand ondergebracht bij de omgevingsdienst. De bijdrage aan de Omgevingsdienst West-Brabant valt € 30.000 lager uit dan geraamd. Voor geluidsmeettaken waren we € 8.000 minder kwijt dan geraamd.

Hondenuitlaatvoorzieningen

(€ 25.000 voordelig)

Het voordeel op dit product is ontstaan door lagere kosten toezicht en handhaving. Dit was echter een verschuiving naar een ander product op dit programma.

Riolering

(€ 28.000 voordelig)

De baten wegens rioolheffing en investeringsbijdrage vielen samen € 43.000 voordelig uit. De lasten zoals van rioolinspecties, projectadviseurs, energiekosten en kapitaallasten van gemalen kwamen samen € 15.000 nadelig uit. Het voordelige saldo, dit was ook al in de begroting voorzien, is in de egalisatievoorziening gestort. De storting kwam € 147.000 lager uit dan begroot. Na deze storting is het restant saldo op het product nog € 26.000. Dit voordeel wordt gecompenseerd door een lagere bijdrage uit de bruteringsreserve.

Ruimtelijke ordening

(€ 97.000 nadelig)

We merken dat de economie aantrekt. Meer dan verwacht ontvangt de gemeente bouwplannen ter beoordeling. Dit houdt onder meer in dat er meer ro-procedures worden opgestart. Dit heeft personele gevolgen voor de afdelingen RO, VTV en Infra.

Woningexploitatie/ woningbouw

(€ 17.000 voordelig)

De algemene kosten woningexploitatie vielen € 17.000 lager dan geraamd uit.

Bouwvergunningen

(€ 86.000 nadelig)

De legesopbrengsten voor bouwvergunningen vielen € 86.000 lager uit dan geraamd. De lagere opbrengst was al in de tweede bestuursrapportage voorzien. Bouwactiviteiten komen nog traag op gang.

Brandweer en rampenbestrijding/ openbare orde en veiligheid

(€ 108.000 voordelig)

De bijdrage aan de veiligheidsregio viel € 96.000 lager uit dan geraamd. Daarnaast zijn nog enkele materiële budgetten (energiekosten, leveringen goederen en diensten door derden en kapitaallasten) niet tot uitputting gekomen. Een voordeel van € 32.000. Tot slot was er sprake van een verschuiving van lasten van een ander product (hondenuitlaatvoorzieningen), waardoor hier een nadeel is ontstaan voor het zelfde bedrag. (nadeel € 20.000).

Wegen, straten en pleinen

(€ 62.000 voordelig)

Het genoemde saldo bestaat uit drie componenten. Op de eerste plaats komen de kosten voor het onderhoud van verhardingen € 51.000 lager uit dan geraamd uitkomen, de kapitaallasten van gedane investeringen komen hoger uit dan de raming, maar deze worden geheel gecompenseerd door de bijdrage uit de bruteringsreserve. Deze zijn verantwoord onder baten uit reserves. Het voordeel op het onderhoud verhardingen wordt gestort in de in 2015 ingestelde egalisatiereserve en is verantwoord onder lasten van de reserves. De storting bedroeg € 61.000. Met de nota Reserves en Voorzieningen heeft de gemeenteraad tevens een egalisatiereserve openbare verlichting ingesteld. Het onderhoudsbudget maakt deel uit van de budgetten wegen, straten en pleinen. Voor dekking van extra onderhoudskosten openbare verlichting is afgerond € 37.000 aan de reserve onttrokken.

Openbaar groen en afwatering

(€ 4.000 nadelig)

Het onderhoud van openbaar groen is voor het overgrote deel uitbesteed aan aannemers. Door economische omstandigheden is bij de aanbesteding een eenmalig voordeel gerealiseerd. Het aanbestedingsvoordeel bedraagt ongeveer € 85.000. Het restantvoordeel is ontstaan door uitstel van de uitvoering van het maatregelenplan onderhoud bomen naar 2016.

In 2015 is voor openbaar groen een egalisatiereserve ingesteld. Het verschil tussen de begroting en de realisatie voor kosten van derden worden in de reserve gestort dan wel onttrokken (bij een tekort). Voor 2015 is er een voordelig verschil gerealiseerd. Veroorzaakt door het aanbestedingsvoordeel (€ 85.000) en het uitstel van onderhoud bomen naar 2016 (weeromstandigheden) eveneens € 85.000. In totaal is € 171.000 in de egalisatiereserve gestort.

Overige bijdragen reserve bruterings

(€ 34.000 nadelig)

De bijdrage uit de bruteringsreserve viel € 34.000 lager uit dan geraamd.

Programma 4: Economie, Leisure en mobiliteit

Onderwerp van het programma

De lokale economie is één van de belangrijkste pijlers van de gemeente. De economische crisis heeft ook in de gemeente Loon op Zand zijn sporen nagelaten. Het werkloosheidspercentage is gestegen. Er zijn echter (nog) geen grote werkgevers omgevallen.

Het van oudsher sterk vertegenwoordigde Midden en Klein Bedrijf (MKB) moet de ruimte moeten krijgen om zich te herstellen en weer te kunnen groeien. We streven naar een gunstig vestigingsklimaat voor ondernemers. Behoud en versterking van de werkgelegenheid binnen de gemeente staat voorop. Ontwikkeling en uitbouw van de Leisure sector (vrijtijdseconomie) en de benodigde infrastructuur (vervoersmogelijkheden) zijn daarbij speerpunt.

Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
Economie: "Versterken vestigingsklimaat"	<p>Via het ondernemersloket zijn initiatieven van ondernemers ondersteund.</p> <p>In verschillende bestemmingsplannen zijn ruimere regelingen opgenomen voor het toestaan van bedrijfsactiviteiten.</p> <p>Via het ondernemersfonds dragen we bij aan duurzame bedrijvenparken en winkelgebieden door park- en centrummanagement.</p>
Leisure: "Binden en Verbinden"	<p>Via het economisch programma voor Loon op Zand zetten we in op het verbinden van partijen. De Stichting Ondernemend Loon op Zand (SOL) en de Lokaal Toeristische Adviesraad (LTA) spelen hierin een belangrijke rol.</p> <p>In de regio Hart van Brabant leveren we een actieve bijdrage aan het speerpunt Leisure. Ook in De Langstraat zoeken we steeds meer samenwerking op het gebied van de vrijetijdseconomie.</p>

Mobiliteit	<p>Het gemeentelijk verkeersbeleid is gericht op verbetering van de verkeersveiligheid en goede bereikbaarheid. Daarnaast streven we naar optimalisatie van de (recreatieve) infrastructuur. In dat kader hebben we het volgende bereikt:</p> <p>We hebben in het buitengebied circa 10 asverspringingen vervangen door snelheidsremmende plateaus. Hiermee is de verkeersveiligheid voor vooral fietsers verbeterd. Daarnaast hebben we de capaciteit van de fietsenstalling bij de bushalte Efteling met 100 uitgebreid.</p> <p>Bij de basisscholen de Vlinderboom en Den Bussel is de verkeersveiligheid in de schoolomgeving verbeterd door diverse maatregelen. Bijvoorbeeld door hekjes te plaatsen om het parkeren tegen te gaan en het oversteken te verbeteren en het inrichten een kiss&ride strook.</p> <p>In 2015 zijn ook de uitgangspunten voor het nieuwe parkeerbeleid vastgesteld. Daarnaast is het beleid verder opgesteld. Gesprekken met een klankbordgroep, ambtelijke werkgroep en de raad stonden daarbij aan de basis.</p> <p>In 2015 is ook het 'Regionaal fietsbeleidsplan' opgesteld. Deze sluit aan op onze 'Fietsnotitie'.</p>
------------	---

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Economie: “Versterken vestigingsklimaat”	<p>Het traject voor het economisch programma 2016-2020 is opgestart. Hierbij werken we samen met de SOL en de LTA. De focus in het economisch programma ligt op de vrijetijdseconomie (Leisure).</p> <p>Binnen de Langstraat gemeenten is een aanzet gemaakt om te komen tot een economisch programma voor 2016 – 2020. De doelstelling en beleidslijnen zijn uitgeschreven. Hieraan zijn actiepunten gekoppeld. In 2016 worden deze samen met de ondernemers, het onderwijs en de drie gemeenten verder geconcretiseerd. Voor Loon op Zand ligt de focus op de vrijetijdseconomie.</p> <p>We zijn gestart met de verruiming van de notitie B&B. Deze verruiming gebeurt in samenspraak met de SOL, de LTA en de horecabedrijven. In 2016 wordt dit traject afgerond.</p> <p>In de regio Hart van Brabant is door onderzoeksbureau LAgroun onderzoek gedaan naar de verblijfsaccommodatiemarkt. In vervolg hierop heeft LAgroun opdracht gekregen het onderzoek te verdiepen voor de gemeente Loon op Zand. De resultaten van dit onderzoek worden in 2016 opgeleverd.</p> <p>Op 8 juli 2015 heeft de gemeenteraad de horecavisie “Samen 1001 horecakansen benutten” vastgesteld. In een vroegtijdig stadium is gezocht naar zoveel mogelijk draagvlak voor het op te stellen gemeentelijke horecabeleid. Er is een klankbordgroep geformeerd met vertegenwoordigers van een aantal horecabedrijven uit alle kernen van de gemeente, Shoppen in Kaatsheuvel, Lokaal Toeristische Adviesraad en Koninklijke Horeca Nederland. De visie bestaat uit 5 hoofdstukken. De hoofdstukken 1 tot en met 3 hebben een meer beschrijvend karakter waar wordt ingezoomd op het huidige horeca-aanbod in de gemeente en trends en ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 worden de gemeentelijke ambities voor de gehele gemeente en per kern benoemd. Ook worden uitspraken gedaan over kansen van horeca-initiatieven in het buitengebied. Hoofdstuk 5 geeft een aanzet om de eerder verwoorde ambities te vertalen in bijvoorbeeld nieuwe bestemmingsplannen. Vooral moet het mogelijk zijn om ook in de toekomst maatwerk te kunnen leveren bij de beoordeling van horeca-initiatieven.</p> <p>Het weer verkrijgen van het vertrouwen in de economie brengt met zich mee dat ondernemers zich aan het oriënteren zijn op de markt. Diverse bedrijven bekijken de mogelijkheden voor nieuwbouw. Zij worden hierbij actief ondersteund door het Ondernemersloket.</p> <p>Het project om te komen tot een mogelijke volledige verzelfstandiging van de weekmarkt loopt nog. Voorzichtig mag al geconcludeerd worden dat dit niet haalbaar is. Er wordt ingestoken op een bestaande markt die – organisatorisch-nieuw wordt ingericht. ‘Nieuw’ betekent het leveren van een kwaliteitsimpuls en het deels loslaten van traditionele regels zodat ruimte ontstaat voor ondernemerschap. In 2016 worden concrete afspraken vastgelegd in een businessplan en de marktverordening gewijzigd.</p> <p>Om leegstand in onze winkelgebieden in Kaatsheuvel en Loon op Zand zoveel als haalbaar te voorkomen is een werkgroep winkelleegstand actief. Met korte lijnen worden potentiële winkeliers ondersteund bij het vinden van een geschikt pand. Ook het aantrekkelijk houden van de winkelstraten maakt onderdeel uit van de werkgroep.</p> <p>Terrassen en evenementen dragen bij aan de versterking van onze Leisure gemeente. Hiervoor is beleid in voorbereiding, in nauwe samenspraak met de ondernemers.</p>

	<p>Voor een sterkere profilering van onze gemeente is een werkgroep Citymarketing actief in het bedenken van de juiste branding met daarbij behorende e-commerce.</p> <p>De maandelijkse bedrijfsbezoeken van het college dragen bij aan een goed contact met het bedrijfsleven.</p> <p>Om ondernemers meer ruimte te bieden loopt er een onderzoek naar verruiming van de winkeltijden op de zondagen.</p>
Leisure: "Binden en Verbinden"	<p>Samen met de ondernemers rond de Roestelberg is gesproken over de realisatie van een parkeervoorziening. Er is overeenstemming over de inrichting. Een lobby is opgestart om hiervoor de middelen bij elkaar te krijgen. Dit krijgt in 2016 een vervolg.</p> <p>Visit Brabant heeft een traject opgestart om op provinciaal niveau een loyaliteitsprogramma op te zetten. Hiervoor gaat de regio Hart van Brabant als pilot gebied dienen. Gelet op onze ervaringen met de duinenpas en onze ambitie om deze op een hoger niveau uit te rollen, denken we hierin mee. Dit traject krijgt in 2016 een vervolg.</p> <p>Samen met het European Centre for Nature Conservation (ECNC) is een traject in gang gezet om de gemeente te profileren als duurzame toeristische bestemming (quality destination). Dit traject krijgt in 2016 een vervolg.</p> <p>Samen met ECNC zijn de eerste stappen gezet om een Leisure conferentie te organiseren in het najaar van 2016.</p> <p>In 2015 is gewerkt aan de herontwikkeling van de Sint Jozefkerk. Een ontwikkelaar is in samenspraak met de gemeente de mogelijkheden van herontwikkeling aan het onderzoeken.</p>
Mobiliteit	<p>In de regio Hart van Brabant is het programma mobiliteit en Leisure vastgesteld. Vanuit Loon op Zand hebben we hieraan een actieve bijdrage geleverd. In 2016 gaan we aan de slag met de uitvoering hiervan.</p> <p>Eind 2015 is de dienstregeling van het openbaar vervoer uitgebreid met extra ritten op zon- en feestdagen in de ochtend naar de Efteling t.b.v. personeel van de Efteling. Daarnaast halteren zowel de 300 als 301 bij de halte langs de N261 nabij de Hoge Steenweg. Hiermee is de bestaande openbaar vervoervoorziening uitgebreid.</p> <p>In 2015 is het nieuwe parkeerbeleid door het college vastgesteld.</p> <p>In 2015 is het regionale fietsbeleidsplan opgesteld. Deze wordt in maart van 2016 regionaal bestuurlijk vastgesteld. Hierin is onder andere opgenomen dat voorop staat dat de basis, het fietsroutenetwerk, op orde moet zijn. Ontbrekende schakels moeten worden gerealiseerd. In onze gemeente is dat bijvoorbeeld de ontbrekende schakel tussen de Duinlaan en de Roestelberg. Tevens moet de kwaliteit van het fietsroutenetwerk voldoen. Hierdoor komt de aantrekkelijkheid, bereikbaarheid en de verkeersveiligheid op het gewenste niveau.</p>

	<p>Naast het op orde brengen van de infrastructuur ligt er een opgave voor de regio Hart van Brabant om een beter fietsklimaat in de regio te creëren. Om het gebruik van de fiets te stimuleren zullen diverse partijen elkaar moeten opzoeken, elkaar informeren en samenwerkingsafspraken moeten maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om het fietsen te verbeteren in onze gemeente zijn de volgende maatregelen uitgevoerd: - Het tracé van de snelfietsroute Tilburg – Loon op Zand – Waalwijk is vastgesteld; - Het aantal parkeerplekken voor fietsen bij bushalte Efteling is met 100 plekken uitgebreid; - In het buitengebied zijn de asverspringingen vervangen met snelheid remmende plateaus; - Voor het verbreden van het fietspad langs de Europalaan (tussen de Dreefseweg en Dodenauweg) is een ontwerp gemaakt en is subsidie aangevraagd.
Sociaal return	De afgelopen jaren en ook nog in 2016 is een integraal onderhoudsbestek op de markt gebracht. Onderdeel van de aanbesteding is de inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, de zogenaamde social return. Er is een percentage gevraagd van minimaal 20% met de mogelijkheid (max 40%) meer te offren. De aannemer die het beste scoorde heeft uiteindelijk ingeschreven met een inzet van 40% social return.
Arbeidsmarktbeleid	Het college brengt iedere maand een bedrijfsbezoek waarbij o.a. ook het project Talent2Work onder de aandacht gebracht wordt.

Wat heeft het gekost?

Programma 4. Economie, Leisure en mobiliteit

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Verkeersmaatregelen	590.797	590.797	612.104	-21.307
		Openbaar vervoer	2.055	2.055	2.055	0
		Economische zaken	374.899	394.899	359.629	35.270
		Straatmarkten	72.757	72.757	75.134	-2.377
		Bouw grondexploitatie industrieterreinen	236.994	236.994	346.584	-109.590
		Monumentenzorg	58.019	63.093	35.345	27.748
		Gemeentelijke monumenten	75.231	1.163	18.038	-16.875
		Kermissen en evenementen	123.596	123.596	114.238	9.358
		Toerisme en recreatie	316.787	316.787	281.803	34.984
	Totaal Lasten		1.851.135	1.802.141	1.844.931	-42.790
	Baten	Verkeersmaatregelen	-81.995	-81.995	-138.462	56.467
		Economische zaken	-106.000	-106.000	-97.375	-8.625
		Straatmarkten	-21.550	-21.550	-15.180	-6.370
		Bouw grondexploitatie industrieterreinen	-236.994	-236.994	-346.584	109.590
		Monumentenzorg	-115	-115	0	-115
		Kermissen en evenementen	-16.000	-16.000	-14.543	-1.457
		Toerisme en recreatie	-273.999	-273.999	-277.211	3.212
	Totaal Baten		-736.653	-736.653	-889.356	152.703
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			1.114.482	1.065.488	955.574	109.914
Endsaldo			1.114.482	1.065.488	955.574	109.914

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 110.000 voordelig)

Verkeersmaatregelen

(€ 35.000 voordelig)

De baten en lasten van de verkeersmaatregelen kwamen per saldo € 35.000 voordeliger uit. Dit kwam enerzijds door hogere kosten van maatregelen voor verkeersveiligheid (o.a. rondom scholen) voor een bedrag ad € 21.000. Daarentegen kwamen de baten met name door een hogere bijdrage van de provincie (€ 40.000) en hogere opbrengsten reclamepanelen in de openbare ruimte (€ 17.000).

Economische zaken

(€ 26.000 voordelig)

Het voordelig verschil ten opzichte van de begroting is veroorzaakt door lager onderhoud aan parkeervoorzieningen (€ 17.000) en lagere kosten voor economisch onderzoek, een convenant met de gemeente Tilburg, (€ 4.000).

Monumentenzorg en gemeentelijke monumenten

(€ 28.000 voordelig)

Er zijn in 2015 minder subsidies verstrekt dan geraamd (€ 23.000) en de kosten van de monumentencommissie, inclusief advisering, vielen € 5.000 voordeliger uit.

Toerisme en recreatie

(€ 38.000 voordelig)

Het voordelig saldo is tot stand gekomen door lagere kosten en subsidies natuurbehoud en – ontwikkeling (€ 28.000) en lagere bijdragen voor leisure-activiteiten € 5.000 (vanaf 2016 is budget ook vrijgevallen).

Programma 5: Gemeentelijke dienstverlening

Onderwerp van het programma

De gemeente verleent veel verschillende diensten die ook een verschillend karakter in de dienstverlening kennen. Het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een bouwvergunning is immers wezenlijk iets anders dan het verstrekken van huishoudelijke hulp. Dit programma handelt vooral over de primaire dienstverlening aan de balie in de gemeentewinkel en de telefoon.

Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
Nieuw visiedocument gemeentelijke dienstverlening	Het jaar 2015 staat in het teken van een nieuw visiedocument dienstverleningsconcept. De Vereniging Directeuren Publieksdiensten hebben een denkraam ontwikkeld op de "Face to Face" dienstverlening in 2020. Het denkraam is gericht op de wijze van persoonlijke contacten tussen gemeente en inwoner, ondernemer of andere organisatie. Dit alles in relatie met een verdere digitalisering van de maatschappij, de demografische ontwikkelingen en de bezuinigingen in gemeenten. In het nieuwe dienstverleningsconcept wordt aandacht gegeven aan de opkomst van het begrip "hostmanship". Hieronder wordt verstaan dat bezoekers en klanten van de gemeenten zich welkom willen voelen bij een organisatie. Men wil het gevoel krijgen begrepen te worden en aangenaam verrast te worden met onverwachte service. Verder vindt in het nieuwe visiedocument gemeentelijke dienstverlening een herijking plaats van het huidige Antwoord@concept. (landelijk concept voor professionalisering dienstverlening door de overheid).
Verkiezingen	Organiseren van verkiezingen in de gemeente. In 2015 voor de Provinciale Staten en de waterschappen.

Vraaggericht werken	Voor de beleidsvoering en –uitvoering worden onze inwoners centraal gezet. Het verzamelen van informatie (meten = weten) is daarbij een belangrijke basis. Met al deze informatie kan de gemeente haar dienstverlening afstemmen op de behoeften van haar inwoners. Een speerpunt hierbij is samenwerken. Kennis en informatie delen, gezamenlijk inkopen en uitvoeren maakt onze dienstverlening niet alleen vraaggericht, maar ook efficiënt.
Digitale contactmogelijkheden	Wij organiseren de gemeentelijke dienstverlening dicht bij onze inwoners. Dit doen wij door, naast de traditionele contactmogelijkheden, te investeren in digitale contactmogelijkheden.
Communicatie duidelijk en eenvoudig	Wij laten ons leiden door de logica van onze inwoner. We willen hen goed begrijpen en interpreteren maar ook andersom. Daarom zorgt de gemeente voor eenduidige en begrijpelijke communicatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Nieuw visiedocument gemeentelijke dienstverlening	Het is helaas niet gelukt om in het najaar van 2015 een nieuw visie document dienstverleningsconcept op te stellen. Voorbereiding en uitvoering van de verhuizing van de gemeentelijke organisatie heeft meer tijd gevegd dan vooraf was ingeschat. Dit visie document wordt nu opgepakt in het 2e kwartaal 2016.
Verkiezingen	Maart 2015 zijn voor het eerst de verkiezingen van het waterschap uitgevoerd door gemeenten, dit in combinatie met de Provinciale Statenverkiezingen. Binnen de gemeente Loon op Zand zijn voor twee waterschappen de verkiezingen georganiseerd (Brabantse Delta en de Dommel). Door nauwe samenwerking met de waterschappen is dit succesvol verlopen en zal dit waarschijnlijk in de toekomst een vervolg krijgen. Voor de organisatie van de waterschapsverkiezing hebben we eenmalig geld ontvangen via de algemene uitkering.
Vraaggericht werken	De gemeente zet haar inwoner centraal door vraaggericht te werken. Vraaggericht werken kan alleen met inzicht in de wensen en behoeften van onze inwoner. Het benchmark onderzoek 2015 'Waar staat je gemeente?' biedt de gemeente een fundering. De resultaten uit het onderzoek geven weer waar de dienstverlening sterk is en waar deze verbeterd kan worden, op dat laatste richten wij ons. De contactmomenten van onze inwoners met onze baliemedewerkers en medewerker van het Meldpunt Woonomgeving geven ons informatie over wat voor inwoners belangrijk is. Tot slot laten ook de google analytics statistieken van de gemeentelijke website de informatiebehoefte van onze inwoners zien. Het opzetten van een burgerpanel is het afgelopen jaar nog niet gebeurd. Cluster Communicatie verdiept zich in 2016 in verschillende methoden van burgerparticipatie. Daaruit volgen middelen om de participatie te bereiken, een burgerpanel kan hier een onderdeel van zijn.
Digitale contactmogelijkheden	Social Media is een directe vorm van interactie waarbij vraag en aanbod snel bij elkaar komen. Maar ook het online afhandelen van een vraag zoals een verhuizing doorgeven, brengt de dienstverlening dicht bij onze inwoner. Een nieuw responsive design van de website zorgt dat inwoners steeds meer zaken met de gemeente via gsm en tablet kunnen organiseren. Zo past de lay-out zich aan naar het formaat van het apparaat waarop de website bezocht wordt. De website is verder uitgebreid met online mogelijkheden voor het regelen of aanvragen van producten van de gemeente. De app voor het doorgeven van een melding in de openbare ruimte is nog niet ingericht. Dit is een direct gevolg van de komst van de noodopvang voor vluchtelingen en de benodigde taken die de gemeente hiervoor uitvoerde. De app voor het doorgeven van een melding in de openbare ruimte volgt in kwartaal 2 in 2016.

Communicatie duidelijk en eenvoudig	Voor goede communicatie is het voor ons belangrijk dat we inwoners goed begrijpen maar ook dat we er voor zorgen dat de inwoner ons goed begrijpt. Daarom zorgt de gemeente voor eenduidige en begrijpelijke communicatie. Zo is de gehele ambtelijke organisatie geschoold op het gebied van 'begrijpelijk schrijven'. Korte, heldere teksten op het landelijke B1 niveau komt de begrijpelijkheid van de informatie ten goede. Ook Social Media vraagt om korte berichten, waarin de boodschap direct helder is. Bekendmakingen zijn een belangrijk onderdeel in de communicatie met onze inwoners. De Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicatie (GVOP) is ingericht en gebruikt de gemeente voor het bekendmaken van haar verordeningen. In 2016 verandert de overheid de GVOP naar de Decentrale Regelgeving en Officiële Publicatie (DROP) . In 2015 hebben we ook een impuls gegeven aan de communicatie door communicatie dilemma's op te halen bij de beleidsadviseurs, het MT en het College. Ook is het thema communicatie aan de orde geweest in een rondgang langs de fracties. Dit alles heeft geleid tot nieuwe richtlijnen voor communicatie en het terug op sterkte brengen van het team communicatie. Uitgangspunt is dat alle 150 medewerkers, de 5 college leden en de 19 raadsleden allemaal communiceren namens de gemeente en zich bewust zijn van de uitstraling van de gemeente.
-------------------------------------	--

Wat heeft het gekost?

Programma		5. Gemeentelijke dienstverlening				
Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Gemeentew inkel	1.418.228	1.418.228	1.503.077	-84.849
	Totaal Lasten		1.418.228	1.418.228	1.503.077	-84.849
	Baten	Gemeentew inkel	-351.825	-351.825	-397.388	45.563
	Totaal Baten		-351.825	-351.825	-397.388	45.563
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			1.066.403	1.066.403	1.105.689	-39.286
Endsaldo			1.066.403	1.066.403	1.105.689	-39.286

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 39.000 nadelig)

Verkiezingen

(€ 10.000 nadelig)

Er zijn in 2015 verkiezingen geweest voor de provinciale staten. Er is een voorziening ingesteld ter egalisatie van de kosten die jaarlijks wordt gevoed met € 25.000. In een verkiezingsjaar wordt dan we een bedrag onttrokken om de kosten te dekken. De kosten van de verkiezingen hebben € 10.000 meer bedragen dan gedekt uit de voorziening. De voorziening loopt einde jaar op saldo nihil.

Legesopbrengsten/ afdrachten rijk

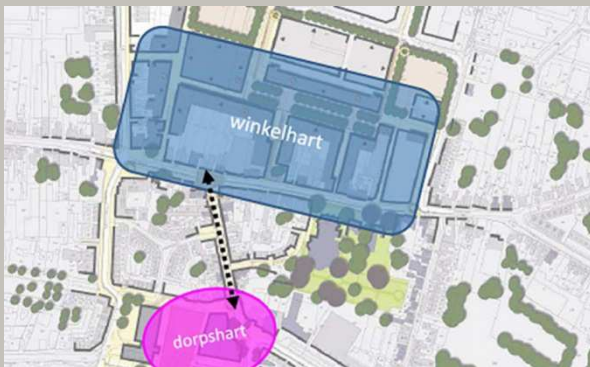
(€ 28.000 nadelig)

De legesopbrengsten waren over 2015 € 20.000 hoger dan geraamd. Echter met name de leges afdrachten aan het rijk waren € 58.000 nadeliger, de overige kosten van de gemeentewinkel vielen € 10.000 lager uit dan de raming.

Programma 6: Grote gemeentelijke projecten

Dit programma heeft een ander karakter dan de programma's 1 t/m 5. In die programma's zijn in principe de jaarlijkse terugkerende activiteiten opgenomen met de daarbij ook de jaarlijkse terugkerende inkomsten en uitgaven. In dit programma zijn, in navolging van het raadsakkoord de grote projecten van de gemeente Loon op Zand opgenomen. De uiteindelijke jaarlijkse lasten hiervan komen op een of andere wijze terug binnen de andere programma's. Het programma is dan ook vooral opgenomen om aan de projecten dezelfde aandacht te besteden als aan de jaarlijks terugkerende activiteiten.

Vanwege de boekhoudvoorschriften zijn binnen dit programma de feitelijke uitgaven op de projecten en investeringen zichtbaar. Deze worden echter aan het einde van het jaar "geneutraliseerd" en overgeboekt naar de balans. Na afronding van de projecten komen de jaarlijkse lasten terug bij de overige programma's.

Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijke doelen	Realisatie
Bruisend Dorpshart	Een geheel gerenoveerd en vernieuwd dorpscentrum met eigentijdse voorzieningen en gemengde functies, zoals een attractief evenementen- en verblijfsgebied (plein), een representatief gemeenschapshuis, horeca, leisure en wonen. Een levendig centrum waar de inwoners graag vertoeven en trots op zijn.
Kernwinkelgebied	Vorderingen in de voorbereiding van planvorming ten behoeve van de modernisering en verfraaiing van het kernwinkelgebied in samenwerking met STOKK.
Ontsluitingsstructuur Loon op Zand	De aanpassing van de infrastructuur van de Kern Loon op Zand ten gevolge van de verplaatsing van de bestaande aansluiting/ontsluiting van het dorp op de N261 in zuidelijke richting.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Bruisend Dorpshart	De realisatie van het centrumproject Bruisend Dorpshart is in 2015 met grote stappen dichterbij gekomen. De door Casade ontwikkelde deelprojecten Noordwand en Westwand zijn opgeleverd. Als centrale voorziening en hoogtepunt van het plan kon op 5 oktober 2015 gemeenschapshuis Het Klavier in gebruik worden genomen. De feestelijke openingshandeling werd verricht door Commissaris van de Koning de heer W. van de Donken burgemeester Luijendijk, tezamen met 3 kinderen uit de 3 kernen van Loon op Zand op 23 oktober 2015. Verder zijn in 2015 het centrale plein en de aanliggende infrastructuur aangelegd; deze zullen begin 2016 worden opgeleverd.
Kernwinkelgebied	Met STOKK heeft overleg plaatsgevonden over de voortgang van de gesprekken met de eigenaren binnen het gebied. De gemeente heeft op basis van een provinciale pilot de inzet van kennis en kunde over het mogelijk inzetten van het instrument van "stedelijke herverkaveling" ter beschikking. Een en ander in overleg met STOKK.
Ontsluitingsstructuur Loon op Zand	De herinrichting van Loon op Zand is na een lange periode van voorbereiding, eind 2015 een nieuwe fase van uitvoering ingegaan; de herinrichting van de bestaande infrastructuur. Eind 2015 is gestart met de werkzaamheden aan de Hoge Steenweg (fase 5). Deze weg wordt getransformeerd van ontsluitingsweg naar erftoegangsweg. De afronding is gepland medio 2016. Daarna volgen de werkzaamheden aan de tracévakken Bergstraat-Kerkstraat-Oranjeplein (fase 6) en de Kloosterstraat (fase 7). Volgens planning worden de fasen 6 en 7 midden 2017 opgeleverd.

Wat heeft het gekost?

Programma 6. Grote gemeentelijke projecten

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Grondbedrijf	1.060.038	1.141.038	20.421.416	-19.280.378
	Totaal Lasten		1.060.038	1.141.038	20.421.416	-19.280.378
	Baten	Grondbedrijf	-999.687	-1.080.687	-19.463.224	18.382.537
	Totaal Baten		-999.687	-1.080.687	-19.463.224	18.382.537
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			60.351	60.351	958.192	-897.841
Mutaties reserves	Baten	Reserves bouw en en wonen	-5.187	-293.687	-293.687	0
	Totaal Baten		-5.187	-293.687	-293.687	0
Totaal Mutaties reserves			-5.187	-293.687	-293.687	0
Endsaldo			55.164	-233.336	664.505	-897.841

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 898.000 nadelig)

Grondbedrijf

De hoge saldo's op zowel de baten als de lasten op dit programma hebben te maken met het nagenoeg afronden van het Bruisend Dorpshart in 2015. Financieel technisch lopen de uitgaven (lasten) van het project via dit programma en worden vervolgens overgeheveld (baten) naar de balans, per saldo € 0.

In de separaat aan de gemeenteraad voorgelegde MPG 2015 zijn een aantal grondexploitaties herzien, daar vloeien een aantal nadelen uit voort die hun beslag krijgen in dit programma, meer concreet het treffen van aanvullende verliesvoorzieningen voor:

- Kets West II, € 600.000,
- Els II € 320.000.

Kets West II

De gronduitgifte op dit bedrijventerrein blijft achter bij de verwachtingen. Op basis daarvan is sprake van een tekort van € 840.000 (contante waarde per 1-1-2016). De bestaande verliesvoorziening dient om die reden te worden verhoogd met € 600.000.

Els II

Binnen dit project zijn er nieuwe onderhandelingen gevoerd met betrokken partijen, o.a. WSG. Op basis hiervan is een nieuwe grondexploitatie opgezet. Op basis daarvan is sprake van een tekort van € 350.000 (contante waarde per 1-1-2016). De bestaande verliesvoorziening dient om die reden te worden verhoogd met € 320.000.

Bruisend Dorpshart

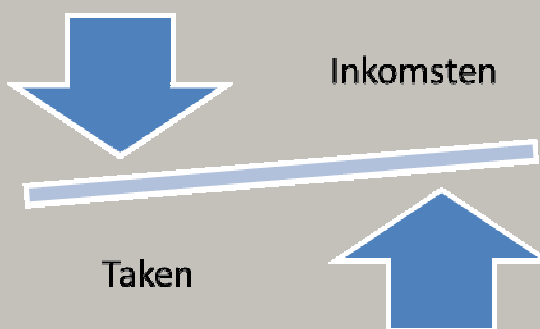
Een belangrijk onderdeel van het Bruisend Dorpshart is Het Klavier. Het Klavier is in 2015 in gebruik genomen. De investeringen in het gemeenschapshuis maakten onderdeel uit van de grondexploitatie Bruisend Dorpshart. Voor de beoordeling van de baten en lasten van het programma moeten de baten en lasten van investeringen van Het Klavier worden geëlimineerd. Op deze wijze wordt € 13,2 mln. geëlimineerd. Dit bedrag is gelijk aan de waarde van de toename, voor dit punt, van de materiële vaste activa.

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Grondbedrijf	1.060.038	1.141.038	20.421.416	-19.280.378
		Het Klavier-eliminatiepost-			-13.236.425	13.236.425
	Totaal Lasten		1.060.038	1.141.038	7.184.991	-6.043.953
	Baten	Grondbedrijf	-999.687	-1.080.687	-19.463.224	18.382.537
		Het Klavier-eliminatiepost-			13.236.425	-13.236.425
Totaal Baten			-999.687	-1.080.687	-6.226.799	5.146.112
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			60.351	60.351	958.192	-897.841
Mutaties reserves	Baten	Reserves bouw en en wonen	-5.187	-293.687	-293.687	0
	Totaal Baten		-5.187	-293.687	-293.687	0
Totaal Mutaties reserves			-5.187	-293.687	-293.687	0
Endsaldo			55.164	-233.336	664.505	-897.841

Programma 7: Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving van het programma

Dit programma bevat de verzameling van onze algemene dekkingsmiddelen waarmee we de nadelige saldo's op de overige programma's opvangen. Dit programma bevat geen specifieke maatschappelijke effecten. De drie W-vragen worden om die reden niet op dezelfde wijze beantwoord als bij de andere programma's.

Wat hebben we bereikt?

Ondanks het treffen van aanvullende verliesvoorzieningen binnen programma 6 voor ruim € 0,9 miljoen is er in deze jaarrekening sprake van een ruim evenwicht in inkomsten en uitgaven, vooral programma 2 heeft hierop een positieve invloed.

Mede als gevolg daarvan is tevens sprake van een gezonde financiële reservepositie (uitgangspunt is een weerstandsratio van >1). De feitelijk weerstandsratio bedraagt op 31-12 2015: 1,50 (zie paragraaf weerstandsvermogen).

Wat heeft het gekost?

Programma		7. Financiën en algemene dekkingsmiddelen				
Programma / Reserves	Lasten / Baten	Product	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	Overige financiële middelen	8.114	8.114	13.833	-5.719
		Algemene baten en lasten	2.002.621	1.729.621	2.550.277	-820.656
		Lokale heffingen	294.969	294.969	310.911	-15.942
		Saldorekeningen	-82.416	-112.416	1.053.547	-1.165.963
	Totaal Lasten		2.223.288	1.920.288	3.928.568	-2.008.280
	Baten	Overige financiële middelen	-115.293	-81.293	-100.912	19.619
		Geldleningen en uitbetalingen >= 1 jaar	-1.878.316	-1.878.316	-1.565.634	-312.682
		Algemene uitkering gemeentefonds	-27.548.473	-27.548.473	-27.291.849	-256.624
		Algemene baten en lasten	-844.088	-844.088	-1.569.510	725.422
		Lokale heffingen	-5.636.000	-5.636.000	-5.702.209	66.209
		Saldorekeningen	-119.928	-119.928	-1.190.507	1.070.579
	Totaal Baten		-36.142.098	-36.108.098	-37.420.621	1.312.523
	Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming		-33.918.810	-34.187.810	-33.492.052	-695.758
Mutaties reserves	Lasten	Reserves financiering en algemene dekkingsmiddelen	290.214	1.236.714	2.376.287	-1.139.573
	Totaal Lasten		290.214	1.236.714	2.376.287	-1.139.573
	Baten	Reserves financiering en algemene dekkingsmiddelen	-250.495	-927.495	-2.268.906	1.341.411
	Totaal Baten		-250.495	-927.495	-2.268.906	1.341.411
Totaal Mutaties reserves		39.719	309.219	107.381	201.838	
Eindsaldo			-33.879.091	-33.878.591	-33.384.672	-493.920

Toelichting directe baten en lasten (afgerond € 494.000 nadelig)

Een groot deel van de “beleidsproducten” binnen dit programma zijn van financieel-technische aard. Per beleidsproduct wordt om die reden de afwijking per saldo geduid (lasten-baten) en wordt vooral ingegaan op afwijkingen die ook daadwerkelijk invloed hebben op het rekeningresultaat.

Geldleningen / bespaarde rente

(per saldo € 312.000 nadelig)

Dit betreft de post bespaarde rente die € 300.000 lager uitvalt dan begroot. Dat heeft te maken met het feit dat bij het definitief vaststellen van de begroting is besloten om het percentage bespaarde rente te verlagen. Dit betreft in feite een boekhoudkundig nadeel op dit onderdeel, want de tegenhanger hiervan zijn lagere kapitaallasten. Op de saldorekeningen zou daarom in principe een voordeel voor hetzelfde bedrag moeten staan (zie toelichting op dat onderdeel).

Algemene uitkering

(€ 257.000 nadelig)

De groei of afname (accres) van het gemeentefonds is afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Hoe hoger de rijksuitgaven, hoe meer geld er naar het gemeentefonds gaat. Deze “samen de trap op en af” methode (normeringsmethodiek) maakt dat de verwachte omvang van het gemeentefonds geen vaststaand gegeven is en sterk kan fluctueren van het moment van begrotingsopstelling tot afrekening.

De raming voor 2015 was gebaseerd op de meicirculaire 2014. Bij Berap I gingen we nog uit van een voordeel van € 150.000 (o.b.v. de september- en decembercirculaire). Via Berap II en daaraan voorafgaand een raadsinformatiebrief bleek de algemene uitkering een stuk lager uit te vallen door voornamelijk onder uitputting bij het Rijk over 2014. Het Rijk bleek in dat jaar veel minder uitgegeven te hebben en op basis van de normeringsmethodiek leidt dat tot een negatieve afrekening over dat jaar.

Algemene Baten en Lasten

(€ 95.000 nadelig)

Naast de financieel-technische en budgettaire neutrale verwerking van De Wetering (€ 728.000) is op Algemene Baten en Lasten per saldo sprake van een nadeel van afgerond € 95.000. Dit is een samenspel van de volgende posten:

Opvang vluchtelingen: de opvang is in 2015 gestart en de kosten in dat jaar bedroegen € 12.000. De definitieve kostenopstelling en inkomsten daarvoor van het COA volgt in 2016.

Diverse baten/dekkingsmiddelen: per saldo bedraagt het nadeel op deze post € 70.000. Dat heeft te maken met de nog resterende ingeboekte stelpost voor de taakstelling op personeel op dit product. Het betreft echter geen overschrijding op het geheel, omdat dit bedrag is opgevangen binnen het totale budget voor loonkosten (voordeel op saldo kostenplaatsen).

Uitvoering snippergroen: voor dit project zijn in 2014 meer baten en meer lasten gemaakt dan begroot. Per saldo een voordelig verschil van € 19.000.

Compensabele BTW: De tarieven rioolheffing en afvalverwijdering zijn incl. BTW. Om dit te realiseren worden er voor de toe te rekenen BTW genoemde producten belast en ten gunste van de algemene middelen op dit programma gebracht. Deze toerekening viel € 73.000 lager uit dan geraamd. Het effect is uiteindelijk een lager tarief voor de beide heffingen.

Budget voor samenlevingsinitiatieven

(€ 37.000 voordelig)

Vanaf 2014 is dit budget opgenomen in de begroting. In 2015 bedraagt het budget € 75.000 en vanaf 2016 € 100.000 per jaar. Er is bewust geen verordening voor de besteding opgenomen, zodat er snel op initiatieven van uiteenlopende aard gereageerd kan worden. Binnengekomen verzoeken worden door de directie getoetst waarbij gelet wordt op:

- Misbruik (contract of voorwaarden subsidieverordening hanteren om eventueel te kunnen terugvorderen)
- Eenmalige bijdrage voor een structurele activiteit
- Geen commerciële activiteit
- Besteding achteraf melden via Berap en jaarrekening
- De verhouding tussen de investering en de hoeveelheid inwoners die hiervan profijt hebben
- Wanneer de directie inschat dat een initiatief “politiek gevoelig” ligt, wordt het initiatief besproken in de rondvraag van de collegevergadering

Deze werkwijze geldt voor 2014 en 2015 waarbij in 2016 geëvalueerd wordt of de regeling tegemoet komt aan het beoogde doel. In 2015 is voor een viertal initiatieven een budget toegekend voor totaal € 38.000.

Stichting Sterk

Weekendmanifestatie (gestoeld Op Dorpen Derby) in samenwerking met vele andere partijen en verenigingen. Een initiatief van de samenleving voor de samenleving waarbij allerlei partijen (vooral verenigingen) zich kunnen presenteren en leren kennen en gebruik kunnen maken van elkaars materialen of expertise. € 10.000 is verstrekt voor de huur van een tent/podium (incl. opbouw en afbraak), verlichting/geluid, sanitaire voorzieningen e.d.

Stichting verkeersregelaars

Er is een startbijdrage van € 11.000 toegekend voor de oprichting van de stichting met vrijwilligers die gecoördineerd vanuit 1 punt het verkeer regelen tijdens evenementen in de gemeente. Het is primair een taak van de initiatiefnemers van evenementen, maar in de praktijk blijkt dit lastig omdat iedere initiatiefnemer zelf weer op zoek moet. De kosten voor een gewenste uitbreiding van de vrijwilligerspool moet de stichting bekostigen uit de bijdragen van de initiatiefnemers van de evenementen.

O.a. bij de volgende evenementen wordt de stichting ingezet:

Carnaval Kaatsheuvel / Carnaval Loon op Zand / Fairy Tale Festival / Pleinloop / Wereld Wijd / Pleinfestival / VV Berkdijk / Loon Presenteert / Nacht van Loon / Zomermarkt Kaatsheuvel / Avond driedaagse / 't Zooike (trekkertrek) / Wielerronde Kaatsheuvel / Ontbijt centrum de 80 vd Langstraat.

Afronding burgerparticipatietraject herinrichting Hoge Steenweg

Voor de herinrichting in de kern Loon op Zand is een uitvoerig burgerparticipatie traject doorlopen. Het voornaamste doel hiervan was om een breed gedragen ontwerp te krijgen voor de inrichting van de doorgaande wegen in de kern. Bewoners in de Hoge Steenweg hadden andere ideeën voor de inrichting van hun straat, en wilden hieraan zelf invulling geven. De oplossing is gevonden in een initiatief van de bewoners in de Hoge Steenweg, waarbij ze zelf extra groen aanbrengen in de vorm van 'adoptiegroen'. Bewoners in de hele straat hebben samen een ontwerp gemaakt binnen de kaders, die door de gemeente zijn aangegeven. De gemeente ondersteunt dit initiatief en wil de extra plantvakken voor de bewoners aanleggen en de planten aankopen (€ 7.000). Daarna gaan de bewoners de vakken zelf beplanten en onderhouden. Inmiddels is voor dit initiatief ook een adoptieovereenkomst getekend.

Uit reacties van bewoners uit de straat blijkt dat deze samenwerking tussen bewoners een goede sociale cohesie tot gevolg heeft. Dit zal aanhouden bij het gezamenlijk organiseren van het onderhoud.

De gemeente heeft dit ervaren als een uniek voorbeeld van burgerparticipatie omdat dit samenlevingsinitiatief ook een positief effect heeft op andere buurten in Loon op Zand. "Goed voorbeeld doet goed volgen". Gezamenlijk trekken gemeente en burgers op om de straat en haar omgeving leefbaarder te maken.

Aanleg kruidentuin bij Witte Kasteel

De aanleg kruidentuin en omgevingsgroen (€ 10.000 is verstrekt) wordt voor het merendeel aangelegd en onderhouden door vrijwilligers. Doelstelling is waarde creatie door samen te werken aan een kruidentuin met educatieve waarde.

Bekend is dat grote groepen inwoners rondom verschillende thema's Het Witte Kasteel opknappen en in stand houden. Ook de groep vrijwilligers die het nieuwe initiatief heeft ondernomen voor aanleg en onderhoud van een kruidentuin en groenomgeving is een aanzienlijke groep mensen. Daarbij draagt dit initiatief bij aan "het moreel" van de totale groep vrijwilligers van Het Witte Kasteel.

Lokale heffingen

(€ 50.000 voordelig)

Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere opbrengst toeristenbelasting voor een bedrag van € 81.000. Conform afspraak worden de meeropbrengsten op toeristenbelasting vanaf 2015 gestort in de reserve recreatie en toerisme. Dit is nog niet verwerkt en dient alsnog bij de definitieve bestemming van het rekeningresultaat te gebeuren.

Daarnaast is de opbrengst OZB iets achtergebleven bij de verwachting en is ook in 2015 sprake van toenemende proceskosten als gevolg van bezwaar tegen de WOZ-waarde. Samen een nadeel van € 30.000.

Saldo rekening**(€ 95.000 nadelig)**

Op het product saldorekening vindt de financieel technische afwikkeling plaats van met name de kosten voor bedrijfsvoering, zoals huisvesting, personeelslasten, kapitaallasten e.d. Het gaat om een samenstel van plussen en minnen die voortkomen uit de kostenplaats- en doorbelastingssystematiek. Op het product saldorekening is per saldo sprake van een nadeel van € 95.000. De uitsplitsing daarvan ziet er als volgt uit:

Personeel en overige personeelslasten	453.000	voordeel
Automatisering	-231.000	nadeel
Huisvesting en tractiemiddelen	-41.000	nadeel
Financiering (kapitaallasten en rente)	28.000	voordeel
Technisch geraamd niet geboekt	54.000	voordeel
Geraamd begrotingstekort	<u>-358.000</u>	<u>nadeel</u>
	<u>-95.000</u>	<u>nadeel</u>

De laatste post die hierboven is genoemd is het geraamde begrotingstekort. In het financiële systeem dienen baten en lasten exact in evenwicht te zijn. Wanneer feitelijk sprake is van een verwacht begrotingstekort wordt hiervoor een zogenaamde “negatieve uitgave” geraamd. In de werkelijkheid zal er echter nooit sprake zijn van boekingen op die ramingen. In de verklaring van het rekening resultaat speelt deze raming echter wel een rol (wanneer alle uitkomsten namelijk exact volgens begroting uitgekomen waren, zou het rekeningresultaat hetzelfde zijn als het geraamde begrotingstekort).

Voor een nadere toelichting op de overige afwijkingen wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Reserves

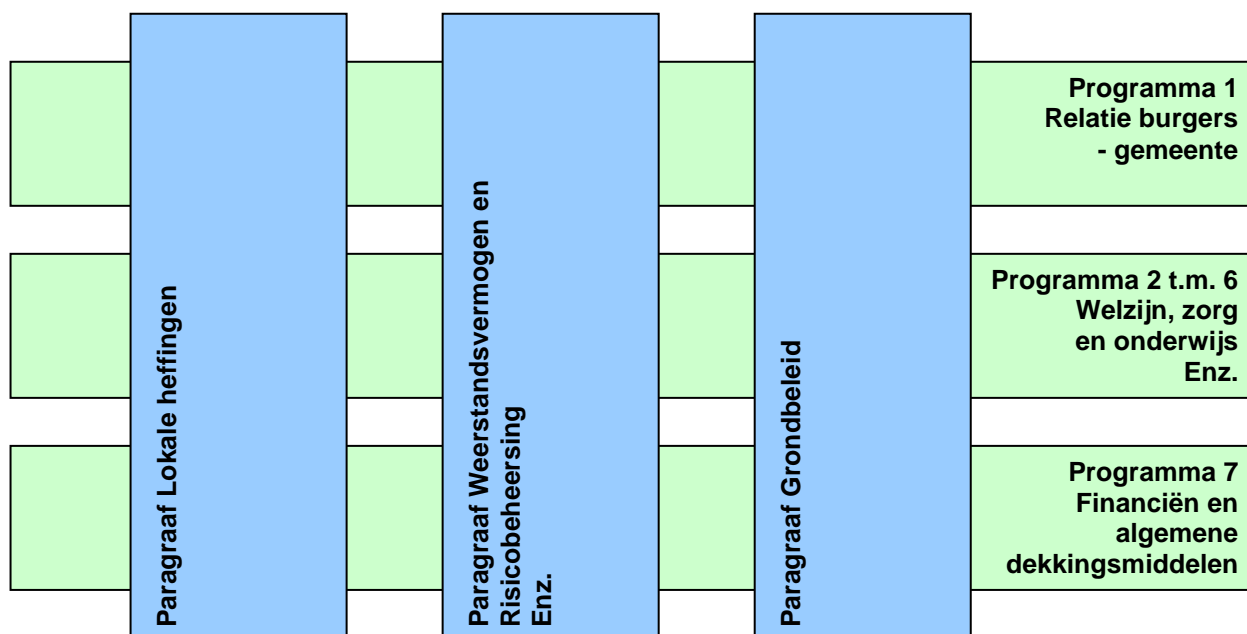
Via de reserves op programma 7 worden onder meer de geraamde onttrekkingen en toevoegingen aan de algemene reserve verwerkt. Per saldo is hier sprake van een voordeel van € 200.000. Dit is de tegenhanger van het nadelig saldo op automatisering. In 2015 zijn de kosten hiervoor (o.a. voor het nieuwe huisvestingsconcept) hoger geweest dan het reguliere jaarlijkse budget. Conform afspraak is dat bedrag onttrokken aan de reserve automatisering.

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook financiële paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting, gezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed inzicht krijgt. Gezien de raad in een gedualiseerd stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in en overzicht heeft over deze onderwerpen. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten. Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. Vanaf 1 januari 2004 zijn de volgende zeven paragrafen verplicht voorgeschreven:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen (externe samenwerking);
- grondbeleid.

De relatie tussen de programma's en de paragrafen is in het bovenstaande schema grafisch weergegeven.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Uitgangspunten tarieven

Uitgangspunten voor de lokale heffingen in de begroting 2015 waren als volgt:

- We corrigeren jaarlijks OZB-tarieven met het inflatiepercentage. Voor 2015 is dat: 1,25 %;
- Het tarief voor afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid.
- Het tarief voor rioolheffing is 100% kostendekkend op begrotingsbasis.
- De tarieven toeristenbelasting worden verhoogd met 1,25 %. de leges met het inflatiepercentage van 1,25 %, het tarief hondenbelasting blijft ongewijzigd.

(bedragen x € 1.000)

	Begroet 2015	Werkelijk 2015	Saldo 2015
OZB			
Gebruikers	675	664	-11
Eigenaren	4.070	4.061	-9
Afvalstoffenheffing	1.953	1.967	14
Reinigingsheffing	41	36	-5
Rioolheffing	2.382	2.485	103
Hondenbelasting	121	124	2
Toeristenbelasting	750	831	81
Totaal:	9.992	10.168	176

Wet waardering onroerende zaken (Woz)

In 2015 zijn in het kader van de wet WOZ 7.391 aanslagen opgelegd. Tegen de WOZ-waarde van 187 objecten is bezwaar ingediend. In 103 gevallen (objecten) is de WOZ-waarde verlaagd. Het totaal aantal WOZ-objecten is 11.203. Het percentage gegrond verklaarde bezwaarschriften ten opzichte van het totaal aantal WOZ-objecten komt daarmee uit op 0,9 %.

Ook in 2015 is de invloed van de zogenaamde “no-cure- no pay-bureaus” duidelijk merkbaar. Deze bureaus spelen in op de wetenschap, dat het lastig is een exact juiste WOZ-waarde vast te stellen. Bij een waarde verlaging heeft een dergelijk bureau recht op een proceskostenvergoeding. Bij een eventuele procedure voor de rechtbank baseert de rechter de waarde vaak op het gemiddelde van een aantal taxaties. Hierdoor komt het regelmatig voor dat dan bij een waarde verlaging ook daar de proceskosten vergoed moeten worden aan het bureau. Hieronder volgt een verklaring bij de belangrijkste verschillen:

Rioolheffing

De uiteindelijke meeropbrengst van € 103.000 is ontstaan, ten gevolge van vooral de door de Raad vastgestelde tariefsverhoging.

Toeristenbelasting.

De meeropbrengst van € 81.000 wordt grotendeels veroorzaakt door de toename van het aantal overnachting in de verblijfsaccommodaties van De Efteling.

Kwijtschelding

De kwijtschelding is vastgelegd in een gemeentelijke regeling kwijtschelding. Kwijtschelding kan worden aangevraagd door particuliere belastingplichtigen voor de volgende belastingen:

- de afvalstoffenheffing tot maximaal 75%;
- de rioolheffing tot maximaal 75%;
- de hondenbelasting tot maximaal 75% van de eerste hond.

In 2015 hebben er in totaal 228 huishoudens kwijtschelding ontvangen voor een totaalbedrag van € 106.935.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel (bijlage 1) op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is de organisatie brede inventarisatie van risico's die tweemaal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we gekwantificeerd en aangevuld met de risico's die bekend zijn binnen het project 'Bruisend Dorpshart' en de MPG (Meerjaren Perspectief Grondexploitaties). Op deze manier is één profiel voor de gehele gemeente bekend. Binnen het profiel voorzien we op basis van de volgende tabellen de risico's van een risicoscore (kans x impact):

Kans	Score
Gering (minder als 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	Score
Gering (< 0,1% omzet = < € 40.000)	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 40.000 en € 200.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 200.000)	3

Omzet: lasten programma's Loon op Zand (begroting 2015: afgerond € 52 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	Gevolg
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is nog onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden.

Uit het profiel valt op te maken dat op verschillende manieren rekening wordt gehouden met de verschillende risico's. Wanneer met alle risico's voor 100% rekening gehouden zou worden zou een gemeente een onevenredig deel van haar reserves moeten blokkeren, het is immers niet reëel dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. In het raadsakkoord is ten aanzien van de OZB aansluiting gezocht bij de macronorm. Deze norm biedt, naast ruimte voor een inflatieverhoging, beperkte ruimte voor verhoging van de tarieven (ongeveer 1,5% – 2%). Bij de vaststelling van de begroting 2013-2016 is de macronorm in feite losgelaten, er is toen besloten tot een OZB-verhoging van 15%. Deze verhoging stond in verhouding tot de bezuinigingen op de eigen organisatie en de voorzieningen voor onze inwoners. Uitgangspunt is normaliter de macronorm voor bepaling van de weerstandscapaciteit.

Artikel 12

Bij een eventuele "artikel 12-aanvraag" geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Loon op Zand ongeveer € 1,3 miljoen.

Op basis van het gewenste beleid (macronorm) is er verder geen onbenutte belastingcapaciteit meer. Hiervan kan pas weer sprake zijn wanneer besloten wordt om van de macronorm af te wijken. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen het bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 50.000 voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor herbestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene en de weerstandreserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. De genoemde bedragen betreffen de standen per ultimo 2015 (balansdatum).

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	
onroerende zaakbelasting	0
Onvoorzien	50.000
subtotaal structureel	50.000
Incidenteel	
Weerstandreserve	6.669.190
Algemene reserve	2.444.253
subtotaal incidenteel	9.113.443
Totale weerstandscapaciteit	9.163.443

Weerstandratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	50.000	B	1.516.250
Incidenteel	C	9.113.443	D	4.598.250
Totaal	E	9.163.443	F	6.114.500
Structureel (A/B)		0,03		
Incidenteel (C/D)		1,98		
Totaal (E/F) Weerstandratio		1,50		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Ten opzichte van de jaarrekening 2014 is het risicoprofiel enigszins gewijzigd. De risico's van het project Bruisend Dorpshart dalen in beginsel naarmate het einde van het project in zicht komt. In het risicoprofiel zijn de projectrisico's voorshands gehandhaafd aangezien ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening nog geen definitieve zekerheid is verkregen omtrent de benoemde risicofactoren. Het specifieke risico voor het rekeningresultaat is niet meer als zodanig opgenomen omdat dit in belangrijke mate uitvloeisel is van de overige opgenomen risicofactoren.

Al met al is de afgelopen jaren sprake van een lichte stijging van de weerstandratio. Daar waar een aantal jaren geleden de ratio rond 1 schommelde is deze inmiddels weer gestegen tot ca. 1,5. In de begroting 2015 is een ratio van 1,23 als voldoende beschouwd.

Overige financiële kengetallen

Bedragen x € 1.000

Financiële kengetallen		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
	Netto schuldquote	36%	33%	44%
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	22%	10%	31%
	Solvabiliteitsratio	32%	34%	27%
	Structurele exploitatieruimte	13%	-2%	0%
	Grondexploitatie	17%	20%	18%
	Belastingscapaciteit	107%	109%	109%

Een nadere detaillering van de in deze tabel genoemde kengetallen is weergegeven in de paragraaf financiering.

Staat van Reserves en Voorzieningen

Omschrijving	Saldo 31-12-2014	Herschikking 2015	vermeer- deringen	vermin- deringen	Saldo 31-12-2015
I. ALGEMENE RESERVES					
1. Algemene reserve	2.250.007	521.500	1.061.353	1.388.607	2.444.252
105. Geblokkeerde weerstandsreserve	6.669.190	-	-	-	6.669.190
106. Weerstandsreserve grondexploitatie	258.000	258.000	-	-	-
Totaal algemene reserves	9.177.197	263.500	1.061.353	1.388.607	9.113.442
II. BESTEMMINGSRESERVES					
a. DEKKINGSRESERVES					
3. Reserve bruto	5.538.442	-	186.390	582.554	5.142.278
5. Reserve aandelen BNG	95.035	-	-	-	95.035
9. Reserve winstuitkering HNG	430.060	-	-	62.104	367.955
99. Reserve Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten	263.500	263.500	-	-	-
Subtotaal dekkingsreserves	6.327.036	263.500	186.390	644.658	5.605.268
b. OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES					
14. Reserve recreatie	308.641	-	-	-	308.641
17. Reserve kunstbeleid	4.536	-	-	-	4.536
27. Reserve huisvesting	131.100	-	-	-	131.100
28. Reserve decentraal arbeidsvoorwaardenbeleid	21.613	-	-	-	21.613
33. Reserve participatie	487.558	-	-	487.000	558
37. Reserve onderhoud gebouwen *)	208.272	208.272	-	-	-
38. Reserve onderhoud woonwagencentrum	10.956	-	-	-	10.956
41. Reserve automatisering*)	767.179	767.179	-	-	-
42. Reserve onderwijs algemeen	112.143	274.609	-	117.945	268.807
82. Reserve subsidie Sint Janskerk	37.840	37.840	-	-	-
88. Reserve WMO	157.069	-	-	-	157.069
114. Reserve aanpassing infrastructuur kern LoZ	1.440.981	-	43.229	640.333	843.878
125. Reserve hondenbelasting*)	32.000	32.000	-	-	-
128. Reserve openbaar groen/plantsoenen*)	-	-	-	-	-
129. Reserve openbare verlichting*)	155.725	155.725	-	-	-
130. Reserve wegen*)	62.234	62.234	-	-	-
134. Reserve rechtspositionele verplichtingen*)	200.000	200.000	-	-	-
135. Reserve bomen	-	-	-	-	-
136. Reserve monumentenbeleid	-	37.840	-	-	37.840
Grondbedrijf:					
67. Reserve stimulering volkshuisvestingsbeleid	52.843	-	-	-	52.843
68. Reserve investeringen grondbedrijf	19.320	-	580	-	19.900
69. Reserve bovenwijkse voorzieningen	60.502	-	-	-	60.502
70. Reserve voor planherziening	169.541	-	18.668	-	188.209
Subtotaal overige bestemmingsreserves	4.440.053	1.150.801	62.477	1.245.277	2.106.452
c. EGALISATIERESERVES					
37. Egalisatiereserve onderhoud gebouwen	-	208.272	73.957	-	282.229
41. Egalisatiereserve automatisering	-	767.179	328.025	360.381	734.823
125. Egalisatiereserve hondenbelasting	-	32.000	30.240	-	62.240
126. Egalisatiereserve reiniging	892.485	-	-	892.485	-
127. Egalisatiereserve IHP (onderwijshuisvesting)	274.609	274.609	-	-	-
128. Egalisatiereserve openbaar groen/plantsoenen	-	171.218	-	-	171.218
129. Egalisatiereserve openbare verlichting	-	155.725	4.672	36.670	123.726
130. Egalisatiereserve wegen	-	62.234	63.231	-	125.465
134. Egalisatiereserve rechtspositionele verplichtingen	-	200.000	200.000	21.348	378.652
Subtotaal egalisatiereserves	1.167.094	1.322.019	700.124	1.310.885	1.878.352
Subtotaal bestemmingsreserves	11.934.183	92.282	948.991	3.200.820	9.590.073
Totaal reserves	21.111.380	171.218	2.010.344	4.589.428	18.703.516

Vervolg:

Omschrijving	Saldo 31-12-2014	Herschikking 2015	vermeer- deringen	vermin- deringen	Saldo 31-12-2015
III. VOORZIENINGEN-VERLIESVOORZIENINGEN					
a. VOORZIENINGEN					
63. Voorziening pensioenen wethouders	2.883.583	-	478.754	66.978	3.295.359
81. Voorziening alternatieve trajecten scholen	21.751	-	-	-	21.751
86. Voorziening verkiezingen	-	-	25.000	25.000	-
131. Voorziening riolering	2.919.210	-	367.549	-	3.286.759
137. Voorziening groot onderhoud Wetering	-	-	728.490	-	728.490
138. Voorziening Reiniging)**	-	-	517.465	-	517.465
<i>Subtotaal voorzieningen</i>	<i>5.824.544</i>	<i>-</i>	<i>2.117.258</i>	<i>91.978</i>	<i>7.849.824</i>
b. VERLIESVOORZIENINGEN					
98. Verliesvoorziening Cplx 2 Bruisend Dorps Hart	18.512.844	-	740.514	17.572.897	1.680.461
101. Verliesvoorziening Cplx 15 Amerika-Hoofdstraat	16.000	-	-	-	16.000
112. Verliesvoorziening Cplx 37 Hooivork II	187.600	-	-	59.087	128.513
116. Verliesvoorziening Cplx 9 De Els II	33.250	-	354.287	33.250	354.287
117. Verliesvoorziening Cplx 33 Chalet Fontaine	20.000	-	-	-	20.000
120. Verliesvoorziening Cplx 13 Kets West II fase 1	212.500	-	630.455	-	842.955
121. Verliesvoorziening Cplx 36 Molenwijck fase 3 en 4	40.200	-	-	40.200	-
122. Verliesvoorziening Cplx 47 Roostenbergstraat 69	24.000	-	-	24.000	-
123. Verliesvoorziening Cplx 59 De Hoogt III	5.000	-	-	-	5.000
124. Verliesvoorziening Cplx 50 Hoge Steenweg/van Roosmalen	17.049	-	-	-	17.049
133. Verliesvoorziening Cplx 57 Ontw. Langdgoed Binnenpolder	12.500	-	75.500	-	88.000
<i>Subtotaal verliesvoorzieningen</i>	<i>19.080.943</i>	<i>-</i>	<i>1.800.756</i>	<i>17.729.434</i>	<i>3.152.265</i>
Totaal voorzieningen / verliesvoorzieningen	24.905.487	-	3.918.014	17.821.412	11.002.089
Totaal reserves en voorzieningen	46.016.867	171.218	5.928.358	22.410.839	29.705.604

*) transformatie reserve tot egaliseringsreserve

)** De vermindering bestaat uit a. de aanwending van de reserve € 375.020.

b. reclasificatie ingevolge de BBV omzetting naar de voorzieningen € 517.465.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen, speelvoorzieningen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan staan in programma 3. Per groep kapitaalgoederen geven we aan waarop het onderhoud was gebaseerd. In het programma 3 staat hoe de middelen hiervoor zijn besteed.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

De kaders voor het onderhoud van onze kapitaalgoederen zijn vastgelegd in het integraal beleid voor de openbare Ruimte (IBOR), het WRP (Water- en RioleringsPlan) en het Verkeers- en vervoersplan. De beheerplannen voor groen, wegen en openbare verlichting, en de actieplannen voor riolering, verkeer en wegen zijn een uitwerking van die beleidskaders. Al deze plannen zijn de basis voor structureel onderhoud (dagelijks, hoge frequentie) en planmatig onderhoud (minder frequent).

Afhankelijk van het product worden kosten geëgaliseerd via een egalisatie reserve of voorziening.

Voor het onderhoud hanteerden we in 2015 de volgende kadernota's:

Nota	Datum vaststelling
Verkeersplan Loon op Zand	oktober 2009 (2015)
Water- en Riolering Plan	nov 2010, verlengd tot en met 31-12-2016
Beleidsplan openbare verlichting	2014 - 2015
Integraal beleid openbare ruimte (IBOR)	februari 2014 - 2013
Beheerplannen voor wegen, groen en openbare verlichting	februari 2014 - 2017
Actieplan riolering	februari 2014 - 2016
Actieplan verkeer	februari 2014
Integraal jaarprogramma openbare ruimte 2015 (IJOR)	December 2014
Speelnotitie en uitvoeringsprogramma	Januari 2015
Actieplan wegen 2015-2018	mei 2015
Onderhoud gemeente gebouwen	2014

Integraal beheer

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte pakken we integraal aan. De basis hiervan ligt in het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR). Een uitwerking uit dit beleid is dat we vanaf 2015 werken met een meerjarenuitvoeringsplan (MUP) en een integraal jaarprogramma openbare ruimte (IJOR). Hierin staan beheerprojecten die de gemeente de komende jaren uitvoert. Het document is bedoeld om inzicht te geven in de uit te voeren projecten en de planning daarvan. Daarmee is het noodzakelijke onderhoud gewaarborgd. Tevens is het een instrument voor goede afstemming en samenwerking tussen de verschillende disciplines (wegen, groen, riool en verkeer) en met andere afdelingen en instanties over het beheer.

Financiële middelen

In totaal geven we jaarlijks ruim € 6 miljoen uit aan het onderhoud van de kapitaalgoederen. De genoemde kadernota's zijn de basis hiervoor. De onvermijdelijke fluctuaties in de (jaarlijkse) financiële behoefte voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen vangen we zoveel mogelijk op met egalisatiereserves.

Wegen

De gemeente Loon op Zand heeft een wegareaal van ruim 160 ha. Hiervan is 64% elementen verharding en 34% asfalt. Het overige deel is betonverharding. Het structureel wegonderhoud is in 2015 uitgevoerd op basis van het Beheerplan Wegen. Om de onderhoud staat van het wegareaal te bepalen is eind 2014 een wegininspectie uitgevoerd. Hieruit blijkt dat door de bezuinigingen van de afgelopen jaren een kleine onderhoudsachterstand is ontstaan. In 2015 is daarom het actieplan wegen opgesteld met maatregelen om deze achterstand weg te werken en vervolgens het areaal op de vastgestelde onderhoudsniveaus te houden. In 2015 is vanuit het actieplan wegen het volgende uitgevoerd; Pastoor Kampstraat her asfalteren, belijning extra impuls, onderhoud asfalt/ slijtlagen, onderhoud elementverharding diversen. Daarnaast zijn projectmatig werken uit het IJOR uitgevoerd die mede zorgen voor een kwaliteitsverbetering van het wegareaal.

Financiële middelen

Om de fluctuaties in de onderhoudsbehoefte te vereffenen in de begroting, brachten we de benodigde middelen voor het onderhoud aan wegen onder in een egalisatiereserve. De storting voor 2015 bedroeg € 61.000 en het eindsaldo van de bestemmingsreserve bedroeg € 125.000.

Openbare Verlichting

De totale openbare verlichtingsinstallatie in onze gemeente omhelst ca. 5700 lichtmasten en vertegenwoordigt een waarde van ongeveer € 5,1 miljoen. Deze wordt zodanig onderhouden dat ze aan de gestelde normen voldoet. Het beheerplan Openbare Verlichting is hierbij leidend. Voor het onderhoud van de openbare verlichting zijn we in 2015 een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de gemeente Dongen. Vervanging van verlichting is in 2015 gebeurd in projecten om zo veel mogelijk werk met werk te maken.

Financiële middelen

Ook voor openbare verlichting is een egalisatiereserve gevormd om de fluctuaties in de jaarlijkse kosten op te vangen. De onttrekking aan de reserve voor 2015 bedroeg € 36.000 met een eindsaldo in 2015 van € 124.000

Groen

Onze gemeente heeft ruim 130 ha openbaar groen. Hiervan is bijna de helft gras en het overige deel beplanting. Daarnaast beschikken we over ca. 13.500 bomen in openbaar gebied. Het groenonderhoud gebeurde in 2015 op basis van een breed integraal bestek. Het beheerplan groen is hiervoor de leidraad. Om het openbaar groen aan de huidige onderhoudsnormen te laten voldoen is de afgelopen jaren € 300.000,- geïnvesteerd in groenontwikkelingen. Deze zijn in 2015 afgerond. Het resultaat is een onderhoudsvriendelijk groenareaal van betere kwaliteit. Het groot onderhoud is veelal jaar overstijgend, mede door de integrale werkwijze bij grote projecten. Bij het onderhoud aan bomen is in 2015 naar aanleiding van een inspectie een maatregelenplan opgesteld, deze wordt in 2016 uitgevoerd.

Financiële middelen

Om de fluctuaties in de behoefte te vereffenen in de begroting en om de jaar overstijgende werkzaamheden te kunnen bekostigen is vanaf het begrotingsjaar 2015 gewerkt met een egalisatiereserve openbaar groen. De storting in deze reserve is voor 2015 € 171.000 geweest, de dekking van het maatregelenplan bomen in 2016 (kosten ca. € 85.000) is hierin opgenomen. Het gestorte bedrag is tevens het eindsaldo 2015 van de reserve.

Speelvoorzieningen

Speelvoorzieningen zijn onderdeel van het groenbeheer. Het budget in 2015 is afgestemd op het waarborgen van de veiligheid en het in stand houden van de bestaande voorzieningen. De nota voor speelvoorzieningen is leidend bij spreiding en aantal speelplaatsen. Eventuele vervanging gebeurt in samenspraak met 'Samenwerkendewijk' en bewoners.

Financiële middelen

Het beschikbare budget is afgestemd op het in stand houden van bestaande voorzieningen. Voor speelvoorzieningen en terreinmeubilair is zo'n € 102.000 beschikbaar. We zetten in op grote, centrale speelplekken die vaak in het midden van de wijk liggen. Om die optimale spreiding te bereiken is in 2015 een uitvoeringsplan vastgesteld.

Riolering en water

Ons totale rioolstelsel voor afvoer en berging van vuil- en regenwater vertegenwoordigt een waarde van € 87 miljoen. Het betreft zo'n 130 km riool, 65 km drukriool, 23 gemalen en 3 berg bezink bassins. In het WRP staat hoe we om moeten gaan met afvalwater, grond- en hemelwater. In 2015 voerden we de beheer programma's van het WRP uit. Het accent lag op reiniging en inspectie van het stelsel en op reparatie en relining. Het onderhoudsbudget bleek afgelopen jaren te weinig om adequaat onderhoud uit te voeren. Dit komt omdat meer onderhoud nodig is dan in de begroting was voorzien. Ook zijn diverse ondergrondse retentievoorzieningen gerealiseerd die tot meer onderhoudskosten leiden. Om het beheer in onderhoud op peil te houden, is het onderhoudsbudget voor de komende jaren bijgesteld.

In 2015 was de hemelwaterbeheersing een belangrijk aandachtspunt. Overlast na hevige regenbuien is geëvalueerd en de knelpunten zijn in beeld gebracht. In 2015 is daarom fors geïnvesteerd in een hemelwaterberging in de Gasthuisstraat. Daarnaast zijn plaatselijk kleinere maatregelen uitgevoerd om de bergingscapaciteit te verbeteren. In het nieuwe WRP (wordt opgesteld in 2016) krijgt klimaatadaptatie volop de aandacht.

Financiële middelen

In het WRP staan de berekeningen van de jaaruitgaven en inkomsten voor de periode 2011 – 2015, met een doorkijk naar 2027. De bedragen per onderhouds- of vervangingscategorie, die nodig zijn voor de uitvoering van het plan zijn hierin opgenomen. Jaarlijks maken we aanscherpingen in de planning en het meerjarige bestedingsritme. De jaarlijkse fluctuaties tussen de kosten en de opbrengsten verrekenen we via de voorziening riolering (op grond van het Wijzigingsbesluit van 25 juni 2013, van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2014, is de bestemmingsreserve riolering via een balansmutatie omgezet in een voorziening riolering). Voor 2015 is een bedrag van € 368.000 gestort in de voorziening riolering. De stand van de voorziening riolering per ultimo 2015 is € 3.287.000.

Gebouwen

In 2015 is gewerkt aan het actualiseren van de visie en het MJOP2. Om dit te realiseren zijn in de afgelopen periode een aantal activiteiten uitgevoerd.

Het onderhoudsniveau was en blijft "sober en doelmatig" en vormt een van de uitgangspunten voor het MJOP. Door een onafhankelijk bureau is van alle gebouwen waar de gemeente verantwoordelijk voor is de inventarisatie geactualiseerd en de conditie bepaald aan de hand van NEN 2767. Scholen vormen hierbij een uitzondering omdat daar vanuit landelijke wetgeving een aparte regeling voor geldt. De NEN 2767 is de standaard om de conditie (onderhoudstoestand) van een gebouw te bepalen en waarbij deze conditie dient als uitgangspunt voor het opstellen van het MJOP. Deze gegevens zijn opgenomen in het beheerpakket "O-Prognose" dat speciaal voor dit doel is aangeschaft.

Aan de hand van deze gegevens en met behulp van O-Prognose is een nieuw MJOP gemaakt.

Nu dit is gerealiseerd is het niet meer nodig om op ad-hoc basis onderhoud aan de gebouwen uit te voeren. Vanaf 2015 hebben we planmatig onderhoud uitgevoerd met als uitgangspunt het MJOP. Regelmatig zal het college geïnformeerd worden over de voortgang van de activiteiten.

Financiële middelen

Op basis van het nieuwe MJOP blijkt dat bij de keuze van een onderhoudsniveau "sober en doelmatig" voor de komende 10 jaar ruim € 300.000 benodigd is. Dit gaat alleen om planmatig onderhoud.

Op dit moment bestaat voor het groot onderhoud de reserve "onderhoud gebouwen".

De stand van de reserve onderhoud gebouwen bedraagt per 31 december 2015 € 282.000. De jaarlijkse storting in deze reserve bedraagt € 8.292.

Om de 5 jaar wordt het MJOP aangepast d.m.v. van een inspectie, deze dient dan als basis voor de jaarlijkse storting in de egaliseringsreserve.

² Meer Jaren Onderhouds Plan

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjaren financiering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals voorgeschreven hebben we een treasurystatuut waarvan de raad in 2012 de meest recente versie vaststelde.

In het treasurybeleid en –statuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Interne en externe ontwikkelingen

Vanaf 1 januari 2009 zijn enkele veranderingen doorgevoerd in de wet Fido³:

- Einde hypotheekverstrekking "eigen" personeel – Onze gemeente heeft één lopende hypotheek aan "eigen" personeel. Er zijn al lange tijd geen nieuwe hypotheeken meer verstrekt.
- De nieuwe renterisiconorm: deze is gedefinieerd als het bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Loon op Zand voldoet aan de norm.
- Informatie over de kasgeldlimiet opnemen in de begroting en het jaarverslag. Het regulier verzenden van de kwartaalrapportages over de kasgeldlimiet aan de toezichthouder is vervallen.
- Zorgvuldig uitzetten van gelden bij financiële instellingen binnen het EMU-gebied⁴ met minimaal een A-rating. Dit is al een voorwaarde in ons treasurystatuut.
- Bevoegdheid over het beheer van de administratieve organisatie van de financieringsfunctie bij het college.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers "goedkoper" dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Grondslag: omvang begroting per 01-01-2015	Rekening 2015
Omvang begroting per 1 januari 2015 (afgerond)	52.000
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	4.400
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	7.084
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.482
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	2.602
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	4.400
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-1.798

We hebben in 2015 geen overschrijding van de kasgeldlimiet.

³ Financiering decentrale overheden.

⁴ Economische en Monetaire Unie.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	2015
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5. Betaalde aflossingen	1.833
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.833
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	1.833

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	2015
8. Begrotingstotaal per 1 januari (afgerond)	52.000
9. Het bij ministerieregeling vastgestelde percentage	20%
10. Renterisiconorm	10.400

Toets Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	2015
10. Renterisiconorm	10.400
7. Renterisico op vaste schuld	1.833
11. Ruimte(+)/Overschrijding(-)(10-7)	8.567

Loon op Zand voldoet aan de renterisiconorm.

Langlopende leningen / uitgezette middelen

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de langlopende leningen en uitzettingen van de gemeente Loon op Zand.

Mutaties in de leningenportefeuille opgenomen gelden o/g (bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 01-01-2015	35.555	4,60 %
Nieuwe leningen 2015	-	
Reguliere aflossingen	1.833	
Vervroegde aflossingen	-	
Renteaanpassing (oud percentage)	-	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	-	
Stand per 31-12-2015	33.722	

Loon op Zand maakt gebruik van langlopende leningen bij banken met minimaal een AA-rating, conform ons treasury statuut.

Mutaties in de leningenportefeuille uitgezette gelden u/g (bedragen x € 1.000)

	Bedrag in euro's	Verwachte gemiddelde rente
Stand 01-01-2015	4.868	2,6 %
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	276	
Vervroegde aflossingen	0	
Renteaanpassing (oud percentage)	-	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	-	
Stand per 31-12-2015	4.592	

Garanties op leningen aan derden

Naast de leningen die de gemeente zelf aangaat zijn er nog een aantal leningen “doorverstrekkt” aan derden of staan we garant voor leningen die aan derden zijn verstrekt door een bankinstelling. In deze situatie is er geen sprake van bankieren. De leningen aan woningbouwverenigingen zijn aflopend van aard en stammen nog uit de periode dat het gebruikelijk was dat gemeenten voordelig leningen aantrokken bij bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten en deze onder dezelfde condities verstrekte aan de betreffende woningbouwvereniging.

Garanties worden, conform het treasurywet, alleen verstrekt uit hoofde van de publieke taak. Bijvoorbeeld een garantstelling aan een bank ten behoeve van een vereniging voor de aanleg van een sportveld.

Garanties op verstrekte gelden (bedragen x € 1.000)

	2015
Publieke taak	
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	3.363
Leningen aan woningbouwverenigingen	85.030
Prudent beheer	
Financiële instellingen (rating A en hoger)	0
Semi-overheidsinstellingen	0
Overige toegestane instellingen	1.267
Niet toegestane instellingen	0
Totaal	89.660

Over het algemeen zijn deze risico's op verstrekte geldleningen beperkt omdat ofwel contragaranties zijn verstrekt of een hypotheek als onderpand is afgegeven.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Tevens is geregeld dat overtollige kasmiddelen van de gemeente Loon op Zand tijdelijk, door schatkistbankieren, worden belegd bij het Rijk.

Overige kengetallen

Hieronder vindt u enkele nieuwe door de minister voorgeschreven kengetallen. Deze zijn in 2015 gepubliceerd. Op onderdelen konden we niet beschikken over noodzakelijke basisgegevens. Daarom zijn in enkele tabellen invul velden leeg gebleven.

Bedragen x € 1.000				
Netto schuldquote		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Vaste schulden	35.555	35.555	33.722
B	Netto vlottende schulden	2.461	2.618	7.714
C	Overlopende passiva	2.121	2.994	2.918
D	Financiële vaste activa	6.763	6.614	7.015
E	Uitzettingen	12.238	4.046	4.804
F	Liquide middelen	281	11.689	28
G	Overlopende activa	1.381	2.809	2.156
H	Totale baten excl. mutaties reserves	53.977	47.851	68.336
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x100%		36%	33%	44%

De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De financiële vaste activa zijn exclusief alle verstrekte leningen (onderdeel D) aan verbonden partijen en de woningcorporatie.

Bedragen x € 1.000

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Vaste schulden	35.555	35.555	33.722
B	Netto vlottende schulden	2.461	2.618	7.714
C	Overlopende passiva	2.121	2.994	2.918
D	Financiële vaste activa	14.565	17.738	11.658
E	Uitzettingen	12.238	4.046	4.804
F	Liquide middelen	281	11.689	4.804
G	Overlopende activa	1.381	2.809	2.156
H	Totale baten excl. mutaties reserves	53.977	47.851	68.336
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x100%		22%	10%	31%

De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuldenlast is nu inclusief alle verstrekte leningen (onderdeel D). Dit zijn de leningen verstrekt aan de woningcorporatie en verbonden partijen.

Bedragen x € 1.000

Solvabiliteitsratio		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Eigen vermogen	22.069	24.709	19.384
B	Balanstotaal	68.031	73.155	71.588
Solvabiliteit (A/B) x 100%		32%	34%	27%

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Loon op Zand in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Bedragen x € 1.000

Kengetal grondexploitatie		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	3.592	3.357	1.717
B	Bouwgronden in exploitatie	5.806	6.266	10.834
C	Totale baten excl. mutaties reserves	53.977	47.851	68.336
Kengetal grondexploitatie (A+B)/C x 100%		17%	20%	18%

De grondexploitatie heeft een grote invloed op de financiële positie van de gemeente. Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Loon op Zand.

Bedragen x € 1.000

Kengetal structurele exploitatieruimte		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Totale structurele lasten	30.905	49.216	48.000
B	Totale structurele baten	37.980	48.768	48.396
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	502	594
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0	0
E	Totale baten	53.715	51.581	74.200
Kengetal structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		13%	-2%	0%

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. Het grote verschil tussen 2015 en 2014 wordt veroorzaakt door de decentralisaties in het sociaal domein en mutaties wegens de gedeeltelijke afsluiting van Bruisend Dorpshart.

Kengetal belastingcapaciteit		Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 308	€ 322	€ 322
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 219	€ 230	€ 230
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 228	€ 228	€ 228
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	€ 755	€ 780	€ 780
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar	€ 704	€ 716	€ 716
G	Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	107%	109%	109%

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Loon op Zand. De gemiddelde WOZ waarde bedroeg voor 2015 € 234.000. Het landelijk cijfer onder punt F is ontleend aan de "Atlas voor lokale lasten" van het Coelo. Met de woonlast bezette Loon op Zand plaats 291 op de ranglijst Nederlandse gemeenten.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten, die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit het collegeprogramma te bereiken. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting en valt vooral onder de verantwoordelijkheid van het college.

Hieronder gaan we bij onderdeel A in op de inhoudelijke aspecten. Onderdeel B gaat in op de financiële aspecten van de bedrijfsvoering. Er ligt daarbij een relatie met het beleidsproduct “saldo kostenplaatsen” uit programma 7.

A Beleid

Bestuur / Personeel en organisatie

Gemeenteraad

In 2014 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Onze gemeenteraad bestaat sinds maart 2014 uit 19 raadsleden, verdeeld over de volgende vijf fracties:

- Gemeentebelangen (5)
- CDA (4)
- VVD (4)
- “VOOR LOON” (3)
- Pro 3 (3)

College burgemeester en wethouders

Na de verkiezingen is het aantal wethouders verlaagd. Hierdoor bestaat het college, naast de burgemeester, uit drie wethouders ondersteunt door de gemeentesecretaris/algemeen directeur.

Organisatie ontwikkeling.

Eind 2014 zijn we gestart met de evaluatie van het organisatie ontwikkelplan van het MT. Eind eerste kwartaal concludeerden we dat de ontwikkeling op de drie pijlers; Versterken strategisch vermogen, Ontwikkelen partnership en responsieve overheid, Ontwikkelen medewerkers, moet worden voortgezet. We hebben er een 4^e pijler aan toegevoegd, namelijk een vitale democratie. De pijlers zijn afgeleid van de manier van werken die bij een moderne overheid hoort en staan ook in relatie tot het raadsakkoord.

Daarna hebben we besloten verder te leren/ontwikkelen middels experimenten. We zijn hiermee gestart en dit heeft verder vorm gekregen in 8 experimenten waarbij samenspraak/burgerparticipatie en overheidsparticipatie op vernieuwende wijze vorm krijgt. Sprekende voorbeelden zijn de raadplegingen van de Efteling en van buitendienst naar servicedienst.

Voor de pijler vitale democratie hebben we in 2015 de eerste voorzichtige stappen gezet. In nauwe samenwerking met de raad werken we deze in 2016 verder uit.

Ambtelijke organisatie

De invloed van de omgeving en de implementatie van het organisatie ontwikkelplan vraagt soms een aanpassing van de ambtelijke organisatie. Ook in 2015 werkten we met het directiemodel en de tweehoofdige directie.

Aanpassingen in de organisatie voeren we kleinschalig en organisch door. Zo ging in 2015 de afdeling Servicepunt van start. Dit als sluitstuk van de implementatie van de voorbereidingen van de drie decentralisaties.

Het jaar 2015 stond nadrukkelijk in het teken van de organisatorische voorbereidingen van de verhuizing van de ambtelijke organisatie naar Het Klavier. Met een maximale inspanning van de ambtelijke organisatie en minimale externe ondersteuning is de klus geklaard. Gewenning en optimaliseren van de vele nieuwe werkwijzen is vanaf oktober 2015 aan de orde van de dag.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Omschrijving	Rekening 2015	2014	2013	2012
Formatieplaatsen (fte)	137	128	128	128,3
Medewerkers (aantal)	143	146	149	154
Mannen (%)	43 %	43 %	40 %	40 %
Vrouwen (%)	57 %	57 %	60 %	60 %
Ziekteverzuim (%)	4,4 %	6,7 %	7,5 %	6,0 %
Instroom (%)	8 %	4 %	3 %	3 %
Uitstroom (%)	9 %	7 %	5 %	5 %
Deeltijders (%)	52 %	53 %	57 %	57 %
Leeftijd (gemiddeld)	49	48	48	47
Aantal dienstjaren (gemiddeld)	11	11	10	9
Maximum Salarisschaal (%)	75 %	86 %	81 %	75 %
Budget opleidingen (% loonsom)	0,97 %	2,26 %	1,90 %	1,50 %

Toelichting kengetallen

Ontwikkeling formatie

In het kader van de bezuinigingen gaf de gemeenteraad het college de opdracht om de formatie met meer dan € 1,0 miljoen euro terug te brengen. In 2011 is de (toegestane) formatie daarop aangepast en in 2014 is die besparing ook feitelijk gerealiseerd. Zoals bekend heeft de gemeente met ingang van 2015 er een fors aantal nieuwe taken bijgekregen in het sociale domein. Vanwege die nieuwe taken is in 2015 de formatie dan ook uitgebreid, dat verklaart de toename in bovenstaande tabel. Merkbaar is wel dat de bezuinigingen blijvend hun weerslag hebben op de werkdruk. Zeker in tijden wanneer ook de economie weer aantrekt (en er weer meer vragen op de gemeente afkomen) heeft dat direct een werkdruk verhogend effect.

In- en uitstroom

In 2015 laten de cijfers een lichte toename van de in- en uitstroom zien. De eerder aangehaalde decentralisaties, de betere economische ontwikkelingen en de 'pensionering uitstroom' die op gang komt vormen de oorzaken van de stijging in de cijfers.

Deeltijders

Het percentage deeltijders daalt licht verder. Parttime kunnen werken is voor onze medewerkers een belangrijke arbeidsvoorwaarde. Hiermee maken we de combinatie van zorg en arbeid mogelijk. Aan parttime werken zitten overigens ook kanttekeningen. Zo is het inplannen van overlegmomenten soms lastig.

Daarnaast kost het invullen van een fulltime functie door twee parttimers extra uren (werkoverdracht). Daar staat tegenover dat we de onderlinge vervanging bij vakantie of ziekte beter kunnen regelen.

Ziekteverzuim

Ons ziekteverzuimbeleid richt zich op verschillende pijlers. Allereerst werken we met een zorgvuldige registratie en analyseren we met een bepaalde frequentie de cijfers. Daarnaast overleggen de afdelingshoofden zes-wekelijks met de bedrijfsarts over preventie, ontwikkelingen in het werk van de afdelingen die van invloed kunnen zijn op de gezondheid van medewerkers en maatwerkafspraken over zieke medewerkers. In 2015 nam het ziekteverzuim verder af t.o.v. vorige jaren.

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Verzuimpercentage	4,4	6,7	7,5	6	7,9	7,5
Kort (0-8 dagen)	0,8	0,8	1	1,1	1,1	1
Middellang (8-43 dagen)	1,1	1,1	1,4	1,4	1,1	1,7
Lang (>43 dagen)	2,4	4,8	5	3,5	5,7	3,4

Inkoop

In 2015 zijn in totaal 37 inkooptrajecten uitgevoerd met een totale begrote waarde van € 8.775.000. Van deze trajecten zijn er 3 Europese aanbestedingen gedaan.

Inkoopresultaat

Van 30 trajecten is vooraf een raming opgesteld en is een totaal gunningsbedrag te bepalen. Van de overige 7 trajecten is nog niet totale kostenraming bekend omdat dit afhankelijk is van de totale afname. Het gaat hier bijvoorbeeld om het verwerken van de afvalstromen, WMO en Jeugd en Hulp bij huishouding. De raming besloeg een bedrag in totaal € 6.888.120. Uiteindelijk zijn de verschillende opdrachten gegund voor € 6.024.354., waarmee het inkoopresultaat komt op € 863.766.

Belangrijkste zaken in 2015

Er is in 2015 veel aandacht geweest voor de maatschappelijke en economische uitgangspunten van het inkoopbeleid. Bij alle aanbestedingen is gekeken of er lokale leveranciers aanwezig waren, of er duurzaamheidscriteria konden worden opgenomen en of er social return kon worden toegepast. Met uitzondering van 1 procedure, waar een andere gemeente penvoerder is geweest en social return niet is opgenomen, heeft de gemeente aan deze uitgangspunten voldaan.

Steeds meer aanbestedingen, ook in de groen- weg- en waterbouw zijn op basis van “economisch meest voordelige inschrijving” (EMVI) gegund. Waar toch op prijs is gegund, werd de kwaliteit veelal al omschreven in de bestekposten en heeft de laagste prijs de doorslag gegeven.

De voorbereiding van aanbestedingstrajecten vergt steeds meer tijd. Keuzes moeten gemotiveerd en steeds beter onderbouwd worden. De markt wordt steeds kritischer en bij afwijzing wordt een “nee” niet zomaar geaccepteerd. Het wordt steeds belangrijker goed onderbouwde afwijzingsbrieven te schrijven en tijd in te ruimen om gestelde vragen te beantwoorden. Het inschakelen van juridisch advies komt steeds vaker voor. Ook dit vraagt professionalisering en tijd van inkoopmedewerker.

Het transitie-traject was een intensief proces met meerdere deeltrajecten die de nodige afstemming in de regio vroegen. Door de korte doorlooptijden is het lokale contracteringstraject zo pragmatisch mogelijk ingestoken, waarbij alle betrokken partijen in het proces zijn meegenomen. Van inkoopresultaten valt nog niet te spreken, omdat de praktijk dient uit te wijzen hoe de zorg zal verlopen en wat de kosten zullen zijn. Een goede sturing op beschikbare budgetten, op samenwerking met de aanbieders en op geleverde kwaliteit is hierbij essentieel en dat vraagt om professionalisering van het contractmanagement.

Subsidieverwerving

In 2015 zijn we verder gegaan met de huidige methodiek van subsidieverwerving, waarbij de subsidie- adviseur puur de adviserende rol in vult en de regie uit handen geeft aan de beleidsmedewerkers en projectleiders.

B Financiën

Binnen programma 7 geven we bij het onderdeel “Saldorekeningen” aan dat er sprake is van een nadeel op dat onderdeel voor een bedrag van per saldo € 95.000. Op hoofdlijnen is daarop in dat programma een toelichting gegeven. Hierna volgt een meer uitgebreide toelichting.

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (= exclusief bestuur en griffie). We hanteren dit overzicht voor een integrale afweging bij inhuur. Dat betekent dat we extra inhuur op de ene afdeling compenseren door bijvoorbeeld vacatureruimte bij een andere afdeling. We huren dus in waar op dat moment de nood het hoogst is. In de kolom ‘budget 2015’ staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en de centrale budgetten voor bijvoorbeeld overwerk en ziekte.

Onderdeel (x € 1.000)	Budget 2015	Eigen personeel 2015	Inhuur derden 2015	Saldo 2015
Directie en afdelingen	8.674	6.924	1.575	175
Centrale budgetten*	105	0	0	105
Bovenformatief	0	128	0	-128
Totaal	8.779	7.052	1.575	152

* O.a. budget overwerk, besteding hiervan binnen afdeling.

Een bijzondere post in het overzicht is de post bovenformatief. Dit betreft loonkosten van medewerkers die formeel niet meer tot de formatie behoren maar op grond van de rechtspositie nog wel in dienst zijn van de gemeente Loon op Zand. Het is de organisatie gelukt om deze kosten op te vangen binnen de reguliere vastgestelde budgetten (behorend bij de formatie) door bijvoorbeeld minder te huren bij het ontstaan van vacatures of ziekte.

In totaal is er afgerond € 152.000 minder uitgegeven aan eigen en extern personeel. Ten opzichte van 2014 zijn de kosten voor inhuur hoger geweest door een toename van de flexibele schil (€ 363.000).

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten. De kosten daarvoor bedroegen in 2015 ongeveer € 0,5 miljoen. Deze kosten worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Informatisering en automatisering (I&A)

Alle kosten die betrekking hebben op telefonie en automatisering worden op deze kosten plaats verantwoord.

Onderdeel (x € 1.000,-)	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Saldo 2015
Kosten ICT (samenwerking Equalit, licenties software, kapitaal lasten diverse applicaties)	1.584	1.815	-231

In 2015 waren de uitgaven hoger dan normaal gesproken. Hiermee is ook rekening gehouden en de meerkosten worden gedekt uit een onttrekking aan de reserve automatisering (zie ook de toelichting binnen programma 7). De hogere kosten houden vooral verband met verhuizing naar Het Klavier. Enerzijds zijn er extra kosten gemaakt om een extra slag te maken in de digitalisering van oude archieven (de raad heeft hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld waardoor ook bespaard kon worden op het alternatief, namelijk een hoogwaardige archiefvoorziening). Anderzijds is met de verhuizing naar Het Klavier een concept van flexibel werken ingevoerd. Het aantal werkplekken is daarbij lager dan voorheen maar dit stelt wel hogere eisen aan de ICT-randvoorwaarden. Het project Digitalisering is in 2015 nog niet afgerond en zal in 2016 worden voortgezet. Verwacht wordt dat het project eind juni 2016 zal worden afgerond. Vervolgens zal de verdere doorontwikkeling op het gebied van digitalisering vanuit de staande organisatie worden opgepakt.

Huisvesting

Het betreft hier de kosten van huisvesting voor de volgende gebouwen: Gemeentewinkel (Nieuwe Markt 5), Hoefijzer (Modelleur 13), Westkant (Vossenbergselaan), Milieustraat en gemeentewerf (Liechtensteinstraat). Voor bestuur en organisatie is een adequate huisvesting, die Arbo-proof is, van groot belang.

Onderdeel (x € 1.000,-)	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Saldo 2015
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	499	530	-31

Overige kosten organisatie (facilitaire zaken)

Naast deze drie grotere kostenposten zijn er andere activiteiten en middelen, die we inzetten voor de organisatie. De uitsplitsing treft u in het volgende overzicht aan.

Onderdeel (x € 1.000,-)	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Saldo 2015
Facilitaire zaken (kantine-personeel, repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene behoeften, contributies), per saldo	250	245	5

Het voordeel van € 5.000 wordt veroorzaakt doordat op diverse onderdelen minder is uitgegeven dan geraamd. Het zijn steeds relatief kleine verschillen,

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel (x € 1.000,-)	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Saldo 2015
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	168	162	6

In 2015 is sprake van een klein nadeel doordat de kosten voor klein materieel iets hoger zijn uitgevallen.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: *“Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”*

In november 2014 heeft de commissie BBV een notitie ‘Verbonden partijen’ gepubliceerd. Deze publicatie is een verdere uitwerking van de wet- en regelgeving op dit punt. Ten opzichte van de voor onze gemeente tot dusverre gebruikelijke verantwoordingswijze zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd.

De hoofdlijn voor deze jaarrekening:

Bij de toelichting op de programma’s wordt de toelichting gegeven bij de inbreng van verbonden partijen voor de realisatie van gemeentelijke doelen. Vermeld worden o.a. informatie over ingenomen posities, uit te voeren activiteiten en mogelijke risico’s.

Visie verbonden partijen

Wat is ons beleid?

Deelname aan een verbonden partij wordt bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak. Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit 3 onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is er op gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de ‘verbonden partijen’ vaak beleid uit dat we in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de ‘verbonden partijen’. We houden de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma’s. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma’s. Daarnaast zijn er de financiële risico’s die we met ‘verbonden partijen’ kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met ‘verbonden partijen’ is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van gemeentewet, provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen. Deze worden aangevuld en ondersteund met risicoanalyses.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in 3 groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Stichtingen en verenigingen (komt in Loon op Zand niet voor)
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling: Regio Hart van Brabant (HvB) (De stichting 'Midpoint' is als samenwerkingsorganisatie tussen 'overheid, onderwijs en ondernemingen', gelieerd aan deze gemeenschappelijke regeling, maar een separaat rechtspersoon)	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doelstelling	<p>Van belang is dat naast het versterken van de samenwerking, ook de ambities en doelen van Loon op Zand worden gerealiseerd, zoals het waarborgen van het woon- en leefklimaat voor bewoners en ondernemers. Alertheid op compensatiemogelijkheden voor de geleverde en te leveren inzet blijft geboden (balans in de 3 K's; kwaliteit, kwetsbaarheid, kosten).</p> <p>Met ingang van 2015 is het regionale deel van de jeugdzorg aan het takenpakket van de gemeenschappelijke regeling toegevoegd. De voor deze taken ontvangen gelden van het Rijk, worden door de deelnemende gemeenten doorbetaald aan de regio. Ondanks de uitvoering door de regio blijft elke gemeente financieel verantwoordelijk voor haar eigen deel. De jeugdzorg wordt inhoudelijk toegelicht bij programma 2.</p> <p>Het laatste deel van het regionale takenpakket heeft betrekking op de economische opgaven van de regio. Dit wordt ingevuld vanuit de portefeuille Economische Zaken, Recreatie & Toerisme. Het stimuleren van de regionale economie gebeurt in nauwe samenhang met aandacht en ontwikkelopgaven voor het sociale, ecologische, infrastructurele en kenniskapitaal in de regio. Het zijn ook nadrukkelijk deze domeinen, die de algemene publieke samenwerkingsopgaven opleveren.</p> <p>De gemeenten die deel uitmaken van Regio Hart van Brabant zijn Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.</p>
Ontwikkelingen	In 2015 zijn de gemeenten gestart met de uitvoering van de gedecentraliseerde jeugdzorg.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wijzen uit de colleges een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	<p>De deelnemende gemeenten dragen, naar rato van het aantal inwoners, de netto-kosten van Hart van Brabant en Midpoint Brabant. Op de netto-kosten zijn de bijdragen van bijv. co-financiers al in mindering gebracht.</p> <p>Belang gemeente 1-1 Nihil Belang gemeente 31-12 Nihil Omvang EV 1-1 € n.n.b. (nog niet beschikbaar) Omvang EV 31-12 € n.n.b. Omvang VV 1-1 € n.n.b. Omvang VV 31-12 € n.n.b. Omvang resultaat 2015 € n.n.b. Bijdrage gemeente 2015 € n.n.b. incl. regionale deel jeugdzorg. Overige activiteiten HvB (Leisure) € 3,00.en stichting Midpoint ook € 3,00 per inwoner.</p>
Beleidsvoornemens	Definitieve verdeling van uitvoeringskosten regionaal en lokaal. Vooralsnog op 50/ 50%.
Risico's	Er zijn risico's verbonden aan uitvoering jeugdzorg (omvang door rijk overgedragen budgetten). Verwezen wordt naar programma 2.

Gemeenschappelijke regeling voor de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (G.G.D.)	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doelstelling	Het leveren van een bijdrage aan de "Openbare Gezondheidszorg" voor inwoners van de betrokken gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wijzen uit de colleges een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten betalen een jaarlijkse bijdrage aan de GGD. Een deel bestaat uit een bedrag per inwoner voor de uitvoering van de wettelijke verplichte taken en een vastgesteld tarief voor andere dan wettelijke taken (maatwerkpakket).
Belang gemeente 1-1	nihil
Belang gemeente 31-12	nihil
Omvang EV GR 1-1	€ 9,849
Omvang EV GR 31-12	€ 12,337
Omvang VV GR 1-1	€ 9,449
Omvang VV GR 31-12	€ 10,466
Omvang resultaat 2015	€ 2,308
Bijdrage gemeente 2015	€ 0,664 mln.
Beleidsvoornemens	Verbeteren volksgezondheid.
Risico's	

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doelstelling	De OMWB werkt voor overheden, bedrijven en inwoners aan een kwalitatief beter leefbare en duurzame regio. De OMWB verstrekt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu en controleert of bedrijven zich aan de regels houden. Daarnaast overleggen zij met bedrijven over milieuzorg. De omgevingsdienst is een gemeenschappelijke ambtelijke dienst van 27 gemeenten in Midden- en West-Brabant en de provincie.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wijzen uit de colleges een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten nemen een basistakenpakket af. Hiernaast is het mogelijk extra taken in te kopen.
Belang gemeente 1-1	€ nihil
Belang gemeente 31-12	€ nihil
Omvang EV 1-1	-/- € 0,647
Omvang EV 31-12	-/- € 3.287
Omvang VV 1-1	€ 18.619 mln.
Omvang VV 31-12	€ 17.045
Omvang resultaat 2015	-/- € 2.527
Bijdrage gemeente 2015	€ 0,237 (incl. € 34.000 nog te betalen)
Beleidsvoornemens	Samen met andere deelnemers een structureel financieel gezonde organisatie neerzetten.
Risico's	Het negatieve eigen vermogen. Verbeterplan in 2016,2017 en 2018.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant bestaat uit de gemeenschappelijke regelingen Regionale Brandweer Midden-Brabant en Geneeskundige Hulpverleningsdienst Midden-Brabant, de Meldkamer en de gemeentelijke brandweerkorpsen.

Vestigingsplaats	Breda
Doelstelling	De gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde hulpverlening en brandbestrijding en het op professionele wijze voorkomen en bestrijden van rampen en zware ongevallen.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wijzen uit de colleges een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen, naar rato van het aantal inwoners, bij in de netto-kosten van de regio. Belang gemeente 1-1 € nihil Belang gemeente 31-12 € 22,269 mln. Omvang EV 1-1 € 21,346 mln. Omvang EV 31-12 € 41,015 mln. Omvang VV 1-1 € 38,510 mln. Omvang VV 31-12 € 1,187 mln. voordelig (voor bestemming) Omvang resultaat 2015 € 1,050 mln. Bijdrage gemeente 2015
Beleidsvoornemens	Samen plannen maken om rampen en crises te voorkomen.
Risico's	Er zijn geen risico's te melden.

Gemeenschappelijke regeling: Baanbrekers

Vestigingsplaats	Waalwijk
Doelstelling	De uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en het voorzien in het verkrijgen van een zelfstandige basisvoorziening voor zijn klanten. Verder worden klanten geactiveerd tot maatschappelijke participatie. Baanbrekers zorgt daarnaast voor een rechtmatige, klantgerichte en efficiënte uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en aanverwante wetten en regelingen. Andere deelnemende gemeenten zijn Waalwijk en Heusden.
Bestuurlijk belang	De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten wijzen uit de colleges een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het dagelijks bestuur. Verder wijzen de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten uit de colleges en de gemeenteraden een persoon- en een plaatsvervanger aan, als lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	De ontvangen Rijksuitkering in het kader van de WSW wordt één op één doorbetaald. Daarnaast is sprake van uitkeringslasten in het kader van de WWB en apparaatskosten. Voor de berekening van deze bijdrage worden de kosten naar verhouding inwoners/cliënten over de gemeenten verdeeld. Belang gemeente 1-1 € nihil Belang gemeente 31-12 € nihil Omvang EV 1-1 € 0,487 mln. Omvang EV 31-12 € -1,739 mln. Omvang VV 1-1 € 13,9 mln.

Omvang VV 31-12 Omvang resultaat 2015 Bijdrage gemeente 2015	€ 21,5 mln. € - 3,546mln. (tekort) tegen geraamd tekort van -€3,521 mln. € 3,8 mln.
Beleidsvoornemens	Mensen volwaardig te laten meedoen aan maatschappij en aan werk.
Risico's	Ontbreken risicodragend vermogen.

Overige verbonden partijen: vennootschappen

Bank Nederlandse Gemeenten (B.N.G.)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Maatschappelijk belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG draagt met de gespecialiseerde dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering.
Financieel belang Belang gemeente 1-1 Belang gemeente 31-12 Omvang EV 1-1 Omvang EV 31-12 Omvang VV 1-1 Omvang VV 31-12 Omvang resultaat 2015 Aandeel gemeente 2015	Er is geen jaarlijkse bijdrage verschuldigd. Loon op Zand bezit bijna 41.886 aandelen. Deze aandelenportefeuille vertegenwoordigt een nominale waarde van € 95.000. Daarnaast is een lening verstrekt van € 5899.000. € 95.000 € 95.000 € 3,582 mld.(gegevens volgens geconsolideerde jaarrekening) € 4,163 mld. € 149,9 mld. € 145,3 mld € 226 milj (netto) Naar rato aandelenbezit (ca € 40.000)
Beleidsvoornemens	n.v.t.
Risico's	Geen risico's te melden. Creditrating bijv. Standard & Poor's: AAA (heel goed.); Aaa Moody's en AA+ van Fitch. Top 5 veiligste banken van de wereld. Bron: jaarverslag 2015.

Brabant Water N.V.	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doelstelling	Brabant Water voorziet ruim 2,4 miljoen inwoners van vrijwel heel Noord-Brabant van drinkwater. Jaarlijks verzorgen de 34 waterproductiebedrijven de winning en zuivering van circa 200 miljoen m3 water. Via een hoofdleidingnet van bijna 17.000 kilometer komt het drinkwater bij ruim 1.070.000 klanten thuis.
Maatschappelijk belang	Brabant Water levert een bijdrage aan het waarborgen van een goede volksgezondheid, de zorg voor het milieu en aan de economische ontwikkeling in het voorzieningsgebied.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering.
Financieel belang	Er is geen jaarlijkse bijdrage verschuldigd en er wordt geen dividend uitgekeerd. Loon op Zand heeft totaal ± 33.100 (1,19%) aandelen. Deze staan voor € 102.000 op de balans van onze gemeente.
Belang gemeente 1-1	€ 102.000
Belang gemeente 31-12	€ 102.000
Omvang EV 1-1	€ 476 milj (per 01-01-2014)
Omvang EV 31-12	€ 484 milj (per 31-12-2014)
Omvang VV 1-1	€ 384,5 milj. (per 01-01-2014))
Omvang VV 31-12	€ 415,8 milj (per 31-12-2014)
Omvang resultaat 2015	€ 30,0 milj. (Jaarrekening 2014)
Aandeel gemeente 2015	n.v.t.
	Jaarrekening 2015 nog niet beschikbaar.
Beleidsvoornemens	Er zijn vanuit de gemeente geen beleidsvoornemens geformuleerd.
Risico's	Geen bijzondere risico's.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid, in het bijzonder bij locatieontwikkeling en met name ten aanzien van het kostenverhaal. Grondbeleid is echter geen doel op zich maar ondersteunend aan de realisatie van het ruimtelijk beleid. Bij de begroting wordt in deze paragraaf grondbeleid ingegaan op het te voeren beleid.

Bij de jaarrekening wordt in deze paragraaf op hoofdlijnen verslag gedaan van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten. Een aanvullende toelichting staat in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG). Het MPG bevat een verantwoording op het niveau van de individuele projecten.

Economische situatie en actuele ontwikkelingen

De boekwaarde van projecten en verwachte verliezen zijn begin 2016 toegenomen ten opzichte van één jaar geleden. Dat komt onder andere door uitblijvende verkopen. De gemeente ziet wel een toenemende belangstelling voor (woningbouw-)projecten.

De investering in het project Kets-West II (circa €6,6 miljoen eind 2015) vormt een groot aandachtspunt. Om opbrengsten te genereren en investeringen terug te verdienen zijn verkopen noodzakelijk. Het uitgangspunt is dat alle gronden uiteindelijk worden verkocht, in de prognoses is uitgegaan van een geleidelijke verkoop tot en met 2024.

Voor de Els II zijn in 2015 onderhandelingen gestart met een private partij over de overname van de gemeentelijke gronden. Begin 2016 heeft dit geresulteerd in een 'afpraak op hoofdlijnen onder voorbehoud van goedkeuring door het college en de gemeenteraad. Dit voorstel wordt aan de betreffende bestuursorganen voorgelegd. Eveneens is de gemeente met WSG in een vergevorderd stadium over nieuwe afspraken. Dit moet leiden tot een vaststellingsovereenkomst, waarin het geschil inzake de Els II wordt beëindigd. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst zal een private partij de ontwikkeling ter hand nemen. Met de nieuwe overeenkomst wordt de ontwikkeling van de Els II van een impuls voorzien.

Voor de Sweensstraat-West is de grondexploitatie begin 2016 vastgesteld. Het uitgangspunt is dat de boekwaarde van dit project uiteindelijk terug kan worden verdiend. Hoewel de inschatting voor wat betreft het uitgiftetempo en de grondprijs voorzichtig is kent deze grondexploitatie – ook door de inmiddels ontstane negatieve boekwaarde – de nodige risico's. De grootste risico's zijn het verkooptempo en de verkoopprijs.

Mogelijke verliezen op vrijkomende schoolgebouwen en accommodaties verdienen de nodige aandacht. Het ziet er naar uit dat de komende jaren meer gebouwen definitief vrij komen. In 2016 wordt de vormgeving van het (nieuwe) accommodatiebeleid gerealiseerd, dit in nauwe samenwerking met inwoners en verenigingen. Daarbij komen ook de financiële consequenties van de vrijkomende gebouwen in beeld. In de jaarrekening is een risicobedrag opgenomen voor vrijkomende (school)gebouwen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Verwachtingen

De woningmarkt heeft het herstel in 2015 ingezet. Dit herstel heeft in 2015 nog niet tot concrete resultaten geleid in Loon op Zand. De mate van herstel is afhankelijk van de kracht van de lokale woningmarkt. De woningmarkt in de gemeente Loon op Zand scoort gelijk aan vorig jaar, het betreft een gemiddeld woningmarktgebied.

De gemeente maakt met de Quicksan Woningbouwprogramma 2016 keuzes in de volgorde van projecten. De grondposities van de gemeente zijn afgestemd op de woningbehoefte. Woningbouw blijft nodig om in de lokale woningbehoefte te voorzien.

Ontwikkeling financiële positie van het grondbedrijf

Ten behoeve van de jaarrekening 2015 zijn de grondexploitaties begin 2016 geactualiseerd. Tevens zijn de risico's (met name voor de grotere projecten) in beeld gebracht. Zoals aangegeven wordt hierover in het MPG uitgebreider gerapporteerd. Over het Bruisend Dorpshart wordt meerdere malen per jaar afzonderlijk aan de raad gerapporteerd.

De volgende zaken en ontwikkelingen vallen op:

- in 2015 bedraagt het verlies op projecten in het grondbedrijf € 0,91 miljoen.
- de verliesvoorzieningen zijn verhoogd naar € 1,48 miljoen. De stijging komt vooral door de getroffen verliesvoorziening voor de Kets-West II, Els II en Landgoed Binnenpolder.
- de komende jaren zijn in verhouding relatief weinig positieve resultaten te verwachten. Wel zijn inkomsten te verwachten uit de verkoop van de gronden in Molenwijck. De incidentele opbrengsten uit verkoop van enkele (grond)posities zijn moeilijk voorspelbaar.

Tabel verliezen en verliesvoorzieningen

In onderstaande tabel zijn de verliezen in het boekjaar 2015 en de gevormde verliesvoorzieningen opgesomd.

Complex nummer	Project nummer	Projectnaam	Resultaat t.l.v. eerdere jaren	Ten laste van resultaat 2015	Totaal verlies voorziening
9	1102	Els II	€ 33.260	€ 327.582	€ 360.842
13	1107	Kets West II (fase 1)	€ 212.500	€ 630.455	€ 842955
36	1145	Molenwijk (fase 3-4)	€ 40.200	-€ 40.200	-
37	1176	Hooivork II	€ 187.600	-€ 59.087	€ 128.513
58	1198	Landgoed Binnenpolder	€ 12.500	€ 75.500	€ 88.000
59	1199	de Hoogt III	€ 5.000	-	€ 5.000
33	1157	Chalet Fontaine - 't Rooi Dorp	€ 20.000	-	€ 20.000
50	1189	Hoge Steenweg 85 / v Roosmalen	€ 17.049	-	€ 17.049
15	1136	Amerikastraat - Hoofdstraat	€ 16.000	-	€ 16.000
47	1191	Roostenbergstraat 69	€ 24.000	-€ 2.172	-
43	1192	Bestemmingsplan Rechtvaart	-	-€ 8.746	-
57	1197	Landgoed Sandstaete	-	€ 430	-
67	1507	Lindenlaan - Elzenpad	-	-€ 9.388	-
79	1520	Marktstraat 90 en Hoofdstraat 21	-	-€ 2.403	-
64	1504	Vaartstraat 40	-	€ 124	-
70	1510	Horst 5	-	€ 337	-
73	1513	Duikse Hoef 1a	-	-€ 2.686	-
75	1515	Emté Loon op Zand	-	-€ 584	-
51	1190	Hoofdstraat 16 - 18	-	€ 2.444	-
Totaal verlies en verliesvoorziening projecten boekjaar 2015				€ 911.606	€ 1.478.359

Risicomanagement in relatie tot weerstandsvermogen

Voor de grotere projecten gebruikt de gemeente een standaardopzet om de risico's in beeld te brengen. Voor de kleinere projecten zijn de risico's per project ingeschat. Het MPG geeft inzicht in de risico's op de projecten in het grondbedrijf. Over de risico's in het Bruisend Dorpshart wordt afzonderlijk gerapporteerd.

Op basis van de mogelijke financiële impact van risico's en de kans van optreden, is het risicobedrag berekend op € 2,2 miljoen. Het gecalculerde en geadviseerde risicobedrag bedraagt daarmee € 2,2 miljoen.

Door in de paragraaf weerstandsvermogen rekening te houden met het risicobedrag grondbedrijf van € 2,2 miljoen, wordt een bijdrage geleverd aan de financiële continuïteit en kan de realisatie van de betreffende projecten worden geborgd.

Inzet voor de toekomst

De prognoses laten zien dat binnen de reserves van het grondbedrijf in principe geen ruimte meer is voor het dekken van nieuwe investeringen. Extra lasten en ambities kunnen niet uit de reserves van het grondbedrijf worden gedekt en moeten worden gedekt uit de algemene middelen van de totale gemeente. Het is daarom belangrijk dat de ruimtelijke doelstellingen worden geconcretiseerd en dat prioriteiten worden gesteld. De nieuwe structuurvisie (vastgesteld in maart 2015) geeft een overzicht van wenselijke projecten en prioritering daarvan. De werkelijke uitvoering is afhankelijk van de beschikbare middelen.

Aanvullende informatie per project:

De Els II:

De Els II is een herontwikkelingslocatie in het centrum van Kaatsheuvel en heeft een capaciteit voor de bouw van 189 woningen in diverse categorieën, waaronder 56 zorgappartementen en ongeveer 30 starterswoningen. Een particuliere ontwikkelaar heeft een groot gedeelte van de grond in het plangebied in bezit. De gemeente levert haar grond binnen het plangebied op basis van een samenwerkingsovereenkomst aan de ontwikkelaar.

De ontwikkelaar is gestart het gebied voor eigen rekening en risico gefaseerd te ontwikkelen. Inmiddels zijn 56 zorgappartementen gerealiseerd via een vrijstellingsprocedure (artikel 19 WRO). Het bestemmingsplan voor de rest van het gebied is 10 februari 2011 vastgesteld. Op grond van een uitspraak van de Raad van State kan ongeveer 25% van de gemeentelijke grond niet direct worden geleverd. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk om ook bouw op deze gronden mogelijk te maken.

In 2012 is Pepping Bouw als ontwikkelende partij failliet gegaan. Stichting WSG beschikt niet over de middelen om het project te realiseren. Stichting WSG is op zoek naar een overnemende partij die haar verplichtingen over wil nemen. Juridische vervolgstappen zijn destijds door de gemeente genomen. Ondertussen bleef de gemeente

bereid om met WSG een oplossing te zoeken. Eind 2015 zijn WSG en de gemeente in gesprek geraakt met een overnamepartij van de gronden, daaruit is een 'afsprake op hoofdlijnen onder voorbehoud van goedkeuring door het college en de gemeenteraad voortgekomen.

De gemeentelijke grondexploitatie is begin 2016 geactualiseerd, waarbij het uitgangspunt is dat de overnemende partij de Els II tot ontwikkeling brengt. Ondanks dat besluitvorming hierover nog niet heeft kunnen plaatsvinden, betreft de overname van de gronden door de overnamepartij een (onontkoombare) neerwaartse bijstelling van het resultaat, die bij het opmaken van de jaarrekening bekend is en conform BBV regelgeving verwerkt dient te worden. De grondexploitatie laat een negatief resultaat zien, rekening houdend met de overname van de gronden en het niet kunnen verhalen van de reeds gemaakte kosten bij de overnemende partij. Het risicoprofiel is met de overname van de gronden door de private partij aanzienlijk gereduceerd.

De Kets West II:

In de uitbreiding van het bedrijventerrein De Kets West II zijn circa 7 hectare uitgeefbare meters bedrijventerrein gerealiseerd. De gronden in bezit van de gemeente zijn in 2010 bouwrijp gemaakt. Alle door de gemeente te verwerven gronden zijn in het bezit van de gemeente. Een klein deel van de grond kan op basis van zelfrealisatie door de betreffende grondeigenaren worden ontwikkeld waarbij een exploitatiebijdrage verschuldigd is.

De uitgifte van de gronden in De Kets West II verloopt door onder andere de economische crisis moeizaam. In dit kader zijn de prognoses voor de uitgifte van de gronden in de loop der jaren steeds verder bijgesteld met een lager geprognosticeerd resultaat als gevolg. Dit is begin 2016 ook bij de actualisatie van de grondexploitatie gedaan, waarmee een aanzienlijk negatiever resultaat ontstaat.

In 2011 en 2013 zijn de eerste percelen bouwgrond geleverd. Het komende jaar zal de inrichting van het bedrijventerrein verder worden afgerond. Latere levering van gronden zorgt voor meer rentekosten en lagere resultaatprognoses. De gemeente is in 2015 gestart met een wijziging van het bestemmingsplan Kets-West II. Met de wijziging nemen de bebouwingsmogelijkheden toe en ontstaan meer mogelijkheden voor nieuwe bedrijven. Dat kan mogelijk zorgen voor betere verkoopmogelijkheden.

Hooivork II:

Hooivork II is een woningbouwplan in de kern De Moer. Het plan biedt ruimte aan circa 34 woningen. In het project is ruimte geboden voor zowel CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) als PO. Aan het begin van de crisis in 2009 zijn bijna alle gronden voor dit plan aangekocht. In 2011 is de grond voor de tweede ontsluiting verworven waarmee uiteindelijk onteigening niet nodig is geweest. Daarmee heeft de gemeente nu alle benodigde gronden in bezit. Het plan biedt ook mogelijkheden van zelfontwikkeling in achtertuinen. Deze ontwikkelingen zijn niet allemaal gedekt door overeenkomsten. Om deze reden is in het kader van het kostenverhaal een exploitatieplan opgesteld.

De grondexploitatie en het exploitatieplan zijn bij de vaststelling van het bestemmingsplan in september 2011 vastgesteld. Gestreefd wordt naar een budgetneutraal resultaat. Het uiteindelijke resultaat is sterk afhankelijk van het verkooptempo, de prijsontwikkeling op de woningmarkt en de daadwerkelijke hoogte van een aantal belangrijke kostenposten binnen de grondexploitatie.

Het bestemmingsplan voor de Hooivork II is 15 december 2011 onherroepelijk geworden.

In 2013 zijn 17 woningen gebouwd: negen starterswoningen, zes twee-onder-een-kapwoningen en twee vrijstaande woningen. Door de situatie op de woningmarkt van de afgelopen jaren verloopt de verkoop van de overige gemeentelijke percelen moeizaam. Eind 2014 / begin 2015 nam de belangstelling voor dit project weer toe.

Molenwijck Zuid:

Op deze locatie van ongeveer 3,5 hectare ontwikkelt Jansen Bouwontwikkeling uit Wijchen circa 90 woningen. Het gebied is gunstig gelegen aan de rand van het dorp in de buurt van de nieuwe ontsluitingsweg. Jansen heeft grond gekocht van stichting WSG en de gemeente Loon op Zand. De grond van de gemeente Loon op Zand wordt geleverd na aanvraag van omgevingsvergunning. Vanaf bepaalde data is Jansen rente verschuldigd aan de gemeente over de koopsom.

De planontwikkeling is een vervolg op eerdere woningbouw op de planlocatie Molenwijck. Het is een passende afronding van de buitenrand van het dorp. Het bestemmingsplan is in 2014 vastgesteld. Op de bestemmingsplanprocedure is de Crisis en Herstelwet van toepassing. Dit heeft gezorgd voor een kortere doorlooptijd. In 2015 is de ontwikkelaar gestart met de bouw van de eerste woningen.

Sweensstraat-West

In 2010 is de planvorming voor deze uitbreidingslocatie gestart en is een concept-Masterplan opgesteld. Gedurende 2011 zijn de diverse aandachtspunten, zoals onder andere milieucirkels, benodigde waterberging,

gevolgen van de rioolpersleiding) beter in beeld gebracht. Van het Masterplan zijn vervolgens diverse varianten doorgerekend waarbij ook risicoanalyses zijn opgesteld. Gebalanceerd moet worden in het spanningsveld tussen resultaat, duurzaamheid en kwaliteit.

Gedurende 2012 is verder vorm gegeven aan een Masterplan voor het totale gebied. Het totale gebied is nodig om ook op lange termijn te kunnen blijven voorzien in de woningbehoefte van Kaatsheuvel. Door middel van de vaststelling van de structuurvisie eind 2012 is de Wvg verlengd.

In september 2013 heeft de gemeenteraad het Masterplan vastgesteld. Ook is besloten het bestemmingsplan Sweensstraat-West op te stellen en in procedure te brengen. In oktober 2015 is het flexibele bestemmingsplan "Sweensstraat-West fase 1 en 2" vastgesteld. Daarbij is ook het exploitatieplan "Sweensstraat-West fase 1" vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan zijn bezwaren ingediend, de verwachting is dat in de loop van 2016 het bestemmingsplan onherroepelijk wordt verklaard. De grondexploitatie Sweensstraat-West is begin 2016 vastgesteld.

Het plan Sweensstraat-West onderscheidt zich door het landelijk karakter. Daarnaast laat het bestemmingsplan (binnen bepaalde bandbreedtes) ruimte om de werkelijke invulling van het woningbouwprogramma aan te passen aan de behoefte.

Chalet Fontaine

De financiële haalbaarheid van dit project bleek een probleem. Alvorens verdere ambtelijke inzet wordt gepleegd wil de gemeente eerst een initiatiefovereenkomst sluiten met de ontwikkelende partijen. In de initiatiefovereenkomst gaat het enerzijds om de kosten die reeds zijn gemaakt en anderzijds om de nog te maken ambtelijke kosten.

De gemeente vervult een faciliterende rol en stelt de kaders voor mogelijke ontwikkelingen, waarbij in principe de kosten van de gemeente op grond van de Wro op de ontwikkelaars worden verhaald. In het vervolgtraject zal moeten blijken in hoeverre ontwikkeling van het gebied binnen de huidige economische omstandigheden haalbaar is.

Bernhardplein.

De gemeente opereert vanuit een faciliterende rol. Er is op 12 november 2012 een grondexploitatieovereenkomst met Casade getekend. Tegen het in 2013 vastgestelde bestemmingsplan loopt een zaak in hoger beroep bij de Raad van State. Dit heeft gezorgd voor de nodige vertraging. Begin 2015 werd het bestemmingsplan onherroepelijk. In 2015 is door Casade gestart met de bouw van de woningen. De verwachting is dat in 2016 de woningen worden opgeleverd.

Blauwe Meer

Enige jaren geleden nam Experience Island de exploitatie van het Blauwe Meer over. In 2009 diende Experience Island een planinitiatief in gericht op verblijfsaccommodatie. Het college stemde in met de uitgangspunten in het initiatief. De planuitwerking is door de economische ontwikkelingen gestagneerd. Het project lag gedurende 2010 en 2011 dan ook stil.

Eind 2011 hebben opnieuw gesprekken plaats gevonden met de eigenaren van Experience Island. Zij hebben nieuwe plannen gepresenteerd die in de basis positief zijn ontvangen. Begin 2013 is de nieuwe initiatiefovereenkomst getekend. De voortgang van de ontwikkeling is vooral afhankelijk van de ontwikkelaar zelf. Knelpunt vormde het parkeren. In overleg met alle betrokken partijen is gezocht naar een oplossing hiervoor. De gemeente heeft op aangeven van de ontwikkelende partij een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding dat in de loop van 2016 ter inzage komt.

Landgoed Binnenpolder

Het project begon met de ontwikkeling van een landgoed met vijf landhuizen. In 2013 is de bestemmingsplanprocedure gestopt omdat de provincie niet akkoord ging met de plannen. De provincie stelde hogere eisen aan het aantal vierkante meters natuur per landhuis. Eén van de twee initiatiefnemers heeft een deel van de gemaakte kosten nog niet betaald. De andere initiatiefnemer wil verder met een (nieuw) gewijzigd plan voor een landgoed met twee landhuizen.

De bankgarantie is voor dit project niet binnen. Ook hebben de initiatiefnemers de gemeente in gebreke gesteld, omdat de gemeente in de bestemmingsplanprocedure volgens initiatiefnemers niet aan haar verplichtingen heeft voldaan. In februari 2016 is de gemeente in gesprek met beide initiatiefnemers, hoe een vervolg kan worden gegeven aan de ontwikkeling.

Deel 2

De jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

Recapitulatiestaat per programma

Programma / Reserves	Lasten / Baten	Programma uitgebreid	Primitieve begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Saldo
Saldo Programma voor resultaatbestemming	Lasten	1. RELATIE - GEMEENTE	2.836.292	2.924.292	3.412.679	-488.387
		2. WELZIJN, ZORG EN ONDERWIJS	25.657.489	27.015.856	25.268.989	1.746.867
		3. WOON EN LEEFKLIMAAT	12.407.064	13.781.549	14.124.406	-342.857
		4. ECONOMIE, LEISURE EN MOBILITE	1.851.135	1.802.141	1.844.931	-42.790
		5. GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING	1.418.228	1.418.228	1.503.077	-84.849
		6. GROTE GEMEENTELIJKE PROJECTEN	1.060.038	1.141.038	20.421.416	-19.280.378
		7. FINANCIEN EN A.L.G. DEKKINGSM.	2.223.288	1.920.288	3.928.568	-2.008.280
	Totaal Lasten		47.453.534	50.003.392	70.504.065	-20.500.673
	Baten	1. RELATIE - GEMEENTE	-61.824	-61.824	-44.723	-17.101
		2. WELZIJN, ZORG EN ONDERWIJS	-3.964.604	-3.964.604	-4.555.978	591.374
		3. WOON EN LEEFKLIMAAT	-5.547.224	-5.547.224	-5.565.531	18.307
		4. ECONOMIE, LEISURE EN MOBILITE	-736.653	-736.653	-889.356	152.703
		5. GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING	-351.825	-351.825	-397.388	45.563
		6. GROTE GEMEENTELIJKE PROJECTEN	-999.687	-1.080.687	-19.463.224	18.382.537
		7. FINANCIEN EN A.L.G. DEKKINGSM.	-36.142.098	-36.108.098	-37.420.621	1.312.523
	Totaal Baten		-47.803.915	-47.850.915	-68.336.822	20.485.907
Totaal Saldo Programma voor resultaatbestemming			-350.381	2.152.477	2.167.243	-14.766
Mutaties reserves	Lasten	1. RELATIE - GEMEENTE	8.292	8.292	73.957	-65.665
		2. WELZIJN, ZORG EN ONDERWIJS	20.000	332.449	312.449	20.000
		3. WOON EN LEEFKLIMAAT	1.089.843	0	252.819	-252.819
		7. FINANCIEN EN A.L.G. DEKKINGSM.	290.214	1.236.714	2.376.287	-1.139.573
	Totaal Lasten		1.408.349	1.577.455	3.015.512	-1.438.057
	Baten	2. WELZIJN, ZORG EN ONDERWIJS	-74.370	-1.557.192	-1.712.303	155.111
		3. WOON EN LEEFKLIMAAT	-727.916	-951.558	-1.588.502	636.944
		6. GROTE GEMEENTELIJKE PROJECTEN	-5.187	-293.687	-293.687	0
		7. FINANCIEN EN A.L.G. DEKKINGSM.	-250.495	-927.495	-2.268.906	1.341.411
	Totaal Baten		-1.057.968	-3.729.932	-5.863.397	2.133.465
Totaal Mutaties reserves			350.381	-2.152.477	-2.847.885	695.408
Endsaldo			0	0	-680.642	680.642

Toelichting voordelig saldo

Voor een toelichting per programma wordt verwezen naar de programmaverantwoording (deel A van het jaarverslag) per programma, bij de onderdelen "Wat heeft het gekost" en "Toelichting directe baten en lasten". De hoofdlijn van het voordelig saldo is:

Een overschot op de budgetten in het sociaal domein.

Het overschot wordt bij programma 2 nader toegelicht en bedraagt

€ 2,5 mln.

Een tekort op de grondexploitatie. Door tegenvallende grondverkoop is extra toegevoegd aan de verliesvoorzieningen

-€ 0,9 mln.

Tegenvallers bij de algemene dekkingsmiddelen (vooral een lagere algemene uitkering -zie ook de 2e BERAP)

-€ 0,5 mln.

Extra storting pensioenvoorziening wethouders

-€ 0,4 mln.

€ 0,7 mln.

Incidentele versus structurele afwijkingen

Uit de analyse van het resultaat blijkt dat de afwijkingen die bij de programma's nader zijn toegelicht een incidenteel karakter hebben.

Verschillenanalyse ten opzichte van de begroting 2015

De financiële toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de rekening 2015 is per programma, onder "Wat heeft het gekost?" opgenomen in de programmabladen in deel 1 "Het Jaarverslag".

Budgetoverheveling 2015 naar 2016

Het voordelig resultaat is onder andere tot stand gekomen doordat werkzaamheden van 2015 naar 2016 moesten worden doorgeschoven. In de vergadering van maart 2016 heeft de raad de volgende overhevelingen goedgekeurd.

	Onderwerp	Motivatie
1	Realisatie ondergrondse afvalcontainers Overheveling € 30.000 (Programma 3)	Het budget 2015 is mede bedoeld om in samenwerking met Casade een 5 tal ondergrondse containers te realiseren. De opdracht is in 2015 verstrekt en zal in januari 2016 worden afgerond. De samenwerking met Casade bestaat uit cofinanciering.
2	Archeologische waardenkaart en – beleid Overheveling € 14.029 (Programma 4)	In deze overheveling is een restant budget 2014 en het budget 2015 samengevoegd. Doel is nu om in 2016 te komen tot de opstelling van gemeentelijk archeologisch beleid met de bijbehorende cultuur historische waardenkaart.
3	Reorganisatie buitendienst afdeling INFRA. Overheveling € 32.573 (Bedrijfsvoering)	In overleg met bestuur, management en OR is de reorganisatie van de Buitendienst van de afdeling INFRA in gang gezet. Dit traject wordt eerst in 2016 afgerond. Voor de afronding dient het beschikbare budget 2015 ook in 2016 voor dit doel te worden gereserveerd.
4	Versterking Vastgoed-management Overheveling € 40.000 (Programma 1)	Het vastgoed management (beleid- en beheer) wordt versterkt. Doel: <ul style="list-style-type: none">• Het verkrijgen van meer inzicht in het gemeentelijk vastgoed op financieel, technisch en administratief gebied• Een betere organisatorische inbedding van het vastgoed-management• Verbeteringsmogelijkheden voor strategische afwegingen voor gemeentelijk vastgoed• Het versterken van de aanbodzijde van vastgoed voor een betere balans met de al versterkte vraagzijde.
5	Mantelzorgcompliment vanaf 2015 Overheveling € 8.704 (Programma 2)	Sinds 1 januari 2015 is het de wettelijke taak van de gemeente om de waardering van mantelzorgers vorm te geven. In de motie "Mantelzorg en mantelzorgcompliment (M1)" bij de begrotingsbehandeling 2016 heeft de gemeenteraad het college verzocht een concrete blijk van waardering vanaf 2016 toe te passen, daarbij rekening houden met de budgetten van 2015.
6	Vorming scholing en training medewerkers Overheveling € 40.000 (Bedrijfsvoering-programma 1))	Voor een goede uitvoering van de werkzaamheden dienen medewerkers van de gemeente continue te worden opgeleid c.q. getraind. Actuele kennis van relevante wetten e.d. is vanzelfsprekend een noodzakelijke voorwaarde voor een kwalitatief goede ondersteuning van het bestuur. Door omstandigheden zijn niet alle geplande opleidingsactiviteiten uitgevoerd en worden in 2016 ingehaald.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Programma	Constatering	Oordeel																		
1.Relatie burgers - gemeente	Overschrijding lastenbudget € 120.996 Inhuur voor project digitalisering met dekking op programma 7, vacaturevoordeel kostenplaatsen	Akkoord. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.																		
2.Welzijn, zorg en onderwijs	Lasten < begroot	Akkoord. Geen opmerking.																		
3.Woon- en leefomgeving	Overschrijding lastenbudget € 595.676 door kapitaallasten wegen. Dekking door bijdrage uit reserve Ontsluiting Loon op Zand. Verantwoord onder baten reserves..	Akkoord. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.																		
4.Economie, Leisure en mobiliteit	Overschrijding lastenbudget met € 42.790. Overschrijding komt door grondexploitatie bedrijventerreinen. Deze wordt geheel gecompenseerd door baten op het zelfde product.	Akkoord. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.																		
5.Gemeentelijke dienst-verlening	Overschrijding lastenbudget met € 84.849.Overschrijding budget verkiezingen, (dekking uit voorziening te laag) € 25.000. Afdrachten hogere leges reisdocumenten rijk. € 58.000	Akkoord. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.																		
6.Grote gemeentelijke projecten	Overschrijding lastenbudget € 19.280.378.. Boeking grondbedrijf , geheel gecompenseerd door de baten. Toevoeging verliesvoorziening € 0,9 is feitelijke overschrijding. Vastgesteld in voorjaar 2016 (MPG2015)	Akkoord. Kon geen begrotingswijziging meer voor gemaakt worden (vaststelling afwaardering in 2016). Raad wordt geïnformeerd via jaarrekening en separaat aangeboden MPG.																		
7.Financiën en algemene dekkingsmiddelen.	<table><tr><td>Overschrijding lastenbudget</td><td>€ 3.147.853</td></tr><tr><td>Overname Wetering</td><td></td></tr><tr><td>Storting in voorziening groot onderhoud (niet begroot, wel in raad besloten)</td><td>€ 728.429</td></tr><tr><td>Inhuur snippergroen</td><td>€ 43.038</td></tr><tr><td>Gerelateerde hogere opbrengsten</td><td></td></tr><tr><td>Lasten saldo uit bedrijfsvoering (hier staan baten tegenover voor bijna zelfde bedrag)</td><td>€ 808.103</td></tr><tr><td>Begrotingssaldo/stelposten</td><td>€ 357.000</td></tr><tr><td>Hogere storting Algemeen reserve</td><td>€ 932.485</td></tr><tr><td>en Overige reserves</td><td>€ 207.088</td></tr></table>	Overschrijding lastenbudget	€ 3.147.853	Overname Wetering		Storting in voorziening groot onderhoud (niet begroot, wel in raad besloten)	€ 728.429	Inhuur snippergroen	€ 43.038	Gerelateerde hogere opbrengsten		Lasten saldo uit bedrijfsvoering (hier staan baten tegenover voor bijna zelfde bedrag)	€ 808.103	Begrotingssaldo/stelposten	€ 357.000	Hogere storting Algemeen reserve	€ 932.485	en Overige reserves	€ 207.088	Akkoord. Het betreft voornamelijk financieel-technische boekingen. Er is geen sprake van daadwerkelijke kostenoverschrijdingen. Het nadelig saldo van € 0,5 miljoen op dit programma is te wijten aan een lagere algemene uitkering en de rentecomponent.
Overschrijding lastenbudget	€ 3.147.853																			
Overname Wetering																				
Storting in voorziening groot onderhoud (niet begroot, wel in raad besloten)	€ 728.429																			
Inhuur snippergroen	€ 43.038																			
Gerelateerde hogere opbrengsten																				
Lasten saldo uit bedrijfsvoering (hier staan baten tegenover voor bijna zelfde bedrag)	€ 808.103																			
Begrotingssaldo/stelposten	€ 357.000																			
Hogere storting Algemeen reserve	€ 932.485																			
en Overige reserves	€ 207.088																			

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Begroting na wijziging	Primitieve begroting	Werkelijk 2015	Saldo 2015
Algemene uitkeringen	-16.482.491	-16.482.491	-27.291.849	10.809.358
GF Sociaal deelfonds	-11.065.982	-11.065.982	0	-11.065.982
Algemene uitkering gemeentefonds	-27.548.473	-27.548.473	-27.291.849	-256.624
Saldo kostenplaatsen	-119.928	-119.928	-1.190.507	1.070.579
Uitvoering Wet WOZ	0	0	-150	150
Baten onroerend-zaakbelastingen - gebruikers	-675.000	-675.000	-664.062	-10.938
Baten onroerend-zaakbelastingen - eigenaren	-4.070.000	-4.070.000	-4.060.790	-9.210
Baten toeristenbelasting	-750.000	-750.000	-830.917	80.917
Baten hondenbelasting	-121.000	-121.000	-123.838	2.838
Lasten heffing & invordering gem. belastingen	-20.000	-20.000	-22.452	2.452
Baten Reclamebelasting	-106.000	-106.000	-92.375	-13.625
Vermakelijkhedenretributie	-256.999	-256.999	-260.211	3.212
Lokale belastingen en heffingen	-5.998.999	-5.998.999	-6.054.795	55.796
Bespaarde rente	-1.878.316	-1.878.316	-1.565.634	-312.682
Financieringsfunctie: bespaarde rente	-1.878.316	-1.878.316	-1.565.634	-312.682
Overige financiële middelen	-58.000	-58.000	0	-58.000
Overige financiële middelen	-23.150	-57.150	-65.051	41.901
Overige financiële middelen	0	0	-23.875	23.875
Inschrijving grootboek	-143	-143	-11.987	11.844
Nutsbedrijven	-20.000	-20.000	0	-20.000
Nutsbedrijven	-382.264	-382.264	-382.264	0
Verkoop en kosten uitvoering snippergroen	0	0	-67.830	67.830
Verkoop en kosten uitvoering snippergroen	0	0	-3.250	3.250
Diverse baten/dekkingsmiddelen/lasten	0	0	-746.731	746.731
Overige algemene dekkingsmiddelen	-483.557	-517.557	-1.300.988	817.431
Compensabele BTW	-441.824	-441.824	-369.434	-72.390
Compensabele BTW	-441.824	-441.824	-369.434	-72.390
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-36.471.097	-36.505.097	-37.773.207	1.302.110

Aanwending onvoorzien

Op grond van artikel 28, lid b van het BBV dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien. De gemeente Loon op Zand heeft het bedrag voor onvoorzien in zijn geheel geraamd (dus niet per programma). In de primitieve begroting 2015 was een bedrag voor onvoorzien van € 50.000 opgenomen. Het bedrag is als volgt ingezet in 2015.

BWN	Omschrijving	Totaal
0	Begroting 2015-2018	€ 50.000
10	Bijdrage adv. Zuid West 380 Kv	-€ 8.000
16	Aanbevelingsplan gemeentelijk vastgoedbeheer	-€ 40.000
Saldo post onvoorzien per 31-12-2015		€ 2.000

Wet normering topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden als opvolger van de WOPT. Op basis van deze wet moeten in de jaarrekening de inkomens van de zogenaamde topfunctionarissen worden gepubliceerd, ongeacht de hoogte hiervan.

De topfunctionarissen binnen de gemeente Loon op Zand zijn de griffier en de gemeentesecretaris (algemeen directeur):

* Bezoldiging gemeentesecretaris:	€ 99.442,57
* Bezoldiging griffier:	€ 78.240,49

Wet Normering Top Inkomens Gegevens boekjaar 2015		
Naam	P.A.M. van Bavel	A.F.J. Franken
Functie	gemeentesecretaris algemeen directeur	griffier
Beloning	€ 86.812,68	€ 68.434,75
Belastbare en variabele onkosten vergoeding	€ 132,73	€ 0,00
Voorziening t.b.v. beloning betaalbaar op termijn	€ 12.497,16	€ 9.805,74
Duur dienstverband in boekjaar	01-01-2015 t/m 31-12-2015	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Omvang dienstverband in gehele boekjaar	1,0 FTE	1,0 FTE
Berichte uitkeringen wegens einde dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed	gemeentesecretaris algemeen directeur	griffier
Jaar waarin het dienstverband is geëindigd	n.v.t.	n.v.t.
Verplichte motivering ingeval van overschrijding WNT	n.v.t.	n.v.t.

Naast deze topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen geweest waarvan het inkomen boven de bezoldigingsnorm ligt.

Balans per 31 december 2015

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2014	Ultimo 2015
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	24	41
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	24	41
<i>Materiële vaste activa</i>	30.144	40.349
- Investerings met een economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht		
- overige investeringen met een economisch nut	14.737	24.764
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.427	9.881
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.980	5.704
<i>Financiële vaste activa</i>	14.565	11.658
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	197	197
- gemeenschappelijke regelingen		
- overige verbonden partijen		
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	4.868	4.591
- deelnemingen	5.899	5.899
- overige verbonden partijen		
- Overige langlopende leningen u/g	2.934	52
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	667	919
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
Totaal vaste activa	44.733	52.048
Viottende activa		
<i>Voorraden</i>	9.398	12.551
- Grond- en hulpstoffen:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	3.656	1.228
- faciliterend	31	635
-/- voorziening verlieslatende complexen	-95	-146
- overige grond- en hulpstoffen		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	24.792	13.841
-/- voorziening verlieslatende complexen	-18.986	-3.006
- Gereed product en handelsgoederen		
- Vooruitbetalingen		
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	12.238	4.804
- Vorderingen op openbare lichamen	2.953	3.776
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	3.000	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.586	1
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	34	
- Overige vorderingen	1.664	1.026
- Overige uitzettingen		
<i>Liquide middelen</i>	281	28
- Kassaldi	4	1
- Banksaldi	277	27
<i>Overlopende activa</i>	1.381	2.156
- Nog te ontvangen bedragen	704	1.852
- Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen	319	162
- Overige vooruitbetaalde bedragen	358	142
Totaal viottende activa	23.298	19.540
Totaal generaal	68.031	71.588

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2014	Ultimo 2015
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	22.069	19.384
- Algemene reserve	9.177	9.113
- Bestemmingsreserves		
- Dekkingsreserves	6.327	5.606
- Overige bestemmingsreserves	5.607	2.106
- Egalisatiereserves		1.878
- Gerealiseerde resultaat: nog te bestemmen resultaat	957	681
<i>Voorzieningen</i>	5.825	7.850
- Voor verplichtingen en verliezen	2.905	4.046
- Voor risico's van te verwachten verplichtingen en risico's		
- Ter egalisering van kosten	2.919	
- Van derden verkregen middelen waarvan bestemming gebonden is		3.804
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	35.555	33.722
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	35.555	33.722
- binnenlandse bedrijven		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
- Waarborgsommen		
- Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten		
Totaal vaste passiva	63.448	60.956
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één</i>	2.461	7.714
- Kasgeldleningen		4.000
- Banksaldi		441
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen		246
- Overige schulden	2.461	3.027
<i>Overlopende passiva</i>	2.121	2.918
- Nog te betalen bedragen	1.715	2.487
- Van overheidslichamen ontvangen nog te besteden specifieke uitkeringen	328	360
- Overige vooruitontvangen bedragen	79	71
Totaal vlottende passiva	4.583	10.632
Totaal generaal	68.031	71.588
Gewaarborgde geldleningen rechtspersonen	1.347	1.267
Garantstellingen rechtspersonen	88.843	85.030
Garantstellingen natuurlijke personen	1.809	3.364

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling per 31 december 2015

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van de betrokken investering. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Investerings met grotendeels of meer worden gedaan voor riolering worden op de balans opgenomen in een aparte categorie onder de investeringen met economisch nut: "investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven."

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggedraaid als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, worden lineair afgeschreven in:

1. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
2. 60 jaar: rioleringen; leidingen drukriool;
60 jaar: rioleringen; drukriolering bouwkundig;
15 jaar; rioleringen; drukriolering mechanisch/elektrisch;
60 jaar; rioleringen; gemalen;
3. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen;
4. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen; kantoormeubilair;
5. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen; groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen;
6. 5 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; schuiten; personenauto's; lichte motorvoertuigen; automatiseringsapparatuur;
7. niet: gronden en terreinen.

Hierboven zijn de meest voorkomende activiteiten genoemd, in uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste genoemden worden altijd geactiveerd.

Operational leasing wordt niet als actief in de balans verwerkt. Wel wordt de omvang van de langjarige verplichtingen die uit hoofde van leasing, huur en anderszins zijn aangegaan in de toelichting onder "niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen" vermeld.

Financial lease wordt wel verwerkt door opname van het actief op de balans onder gelijktijdige passivering van de nog verschuldigde leasetermijnen. Deze schulden worden als vaste passiva beschouwd.

Investeringsactiva met een maatschappelijk nut

Overeenkomstig de verordening 212 Gemeentewet artikel 10 worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd en afgeschreven in 25 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Van een "deelneming" is krachtens artikel 1e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV). Wanneer echter de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het volledige verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde (artikel 65, lid 2 BBV/S-U 3 notitie grondexploitatie februari 2012).

Bouwgrond in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Aan de verkrijgings- en vervaardigingsprijs kan ook de rente over het tijdvak van vervaardiging van het actief worden toegerekend.

Niet in exploitatie genomen gronden

De niet in exploitatie genomen gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Aan de verkrijgings- en vervaardigingsprijs kan ook de rente over het tijdvak van vervaardiging van het actief worden toegerekend.

Faciliterend grondbeleid

Dit betreft bestede kosten (onder andere ambtelijke uren en nog door te belasten kosten) voor projecten waarbij het kostenverhaal op grond van een overeenkomst is geborgd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en de overlopende activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Voor de post nog te ontvangen voorschotbedragen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel wordt het verloop per uitkering in de jaarrekening in een overzicht weergegeven.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit het overzicht van baten en lasten. In de balans worden de reserves gesplitst opgenomen in de volgende onderdelen:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserves, onderscheiden naar:
 - a. dekkingsreserves;
 - b. overige bestemmingsreserves;
 - c. egalisereserves
- gerealiseerd resultaat.

Conform artikel 43 lid 2 BBV bestaan de bestemmingsreserves uit de reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De algemene reserve bestaat uit de componenten van het eigen vermogen waaraan de gemeenteraad géén bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voor het dekken van afschrijvingslasten van activa met een economisch nut is een bestemmingsreserve (bruteringsreserve) gevormd. Omdat het actief bruto dient te worden geactiveerd, kunnen de reserves niet op het actief in aftrek worden gebracht. De afbouw van de bruteringsreserve vindt plaats in de bestemmingsfeer.

Egalisereserves. In 2015 is een geactualiseerde nota reserves en voorzieningen door de Raad vastgesteld. Ingevolge deze nota zijn egalisereserves ingesteld met als doel fluctuaties in baten en lasten op een aantal beleidsterreinen op te vangen.

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Het eigen vermogen vormt de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De waardering van vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer geschiedt tegen nominale waarde. Gedane aflossingen worden hierop in mindering gebracht.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Voor de van overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen wordt in de toelichting een overzicht per uitkering opgenomen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Borg- en Garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke personen en rechtspersonen borgstellingen of garantiestellingen zijn verstrekt. In de toelichting op de balans wordt een specificatie opgenomen ter zake van gewaarborgde geldleningen en garantiestellingen.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

(bedragen * € 1.000)		
Immateriële vaste activa	31-12-2014	31-12-2015
Praktisch handboek water en riolering	24	16
Bestemmingsplan de Wereld van de Efteling	-	25
	<u>24</u>	<u>41</u>

(bedragen * € 1.000)				
Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2015	Investerings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Bestemmingsplan de Wereld van de Efteling	-	25	-	25
Praktisch handboek water en riolering	24	-	8	16
	<u>24</u>	<u>25</u>	<u>8</u>	<u>41</u>

Materiële vaste activa

(bedragen * € 1.000)		
Materiële vaste activa	31-12-2014	31-12-2015
Gronden uitgegeven in erfpacht	-	-
Investerings met een economisch nut	14.737	24.764
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.427	9.881
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.980	5.704
	<u>30.144</u>	<u>40.349</u>

Voor een deel van de investeringen in materiële vaste activa is voor de (toekomstige) kapitaallasten een bedrag in de bruteringsreserve gestort.

Investerings met economisch nut

Hieronder wordt het verloop van de materiële vaste activa met een economisch nut weergegeven.

(bedragen * € 1.000)							
Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Desinvestering	investering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Investerings met een economisch nut							
Gronden en terreinen	-		326	-	-	-	326
Woonruimten	61		-	3	-	-	58
Bedrijfsgebouwen	11.877	318	5.243	385	-	-	16.417
Machines, apparaten en installaties	236		4.025	53	-	-	4.208
Vervoermiddelen	272		-	50	-	-	221
Overige materiële vaste activa	2.291	274	1.692	129	47	-	3.533
	<u>14.737</u>	<u>592</u>	<u>11.286</u>	<u>621</u>	<u>47</u>	<u>-</u>	<u>24.764</u>

De investering in bedrijfsgebouwen, machines, apparaten en installaties en overige materiële vaste activa heeft betrekking op Het Klavier en de inrichting ervan.

Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Hieronder wordt het verloop van de materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weergegeven.

(bedragen * € 1.000)							
Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2014	Desinvestering	investering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Riool	9.427		789	335	-	-	9.881
	<u>9.427</u>	<u>-</u>	<u>789</u>	<u>335</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>9.881</u>

De investering op riool heeft betrekking op de Gasthuisstraat waar nieuwe riolering en bergingsbassin hemelwaterafvoer is aangelegd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Hieronder wordt het verloop van de materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut weergegeven.

							(bedragen * € 1.000)
Materiële vaste activa	Boekwaarde	Desinvestering	investering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31-12-2014						31-12-2015
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.215		805	941	149	-	4.930
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	62	-	-	5	-	-	57
Overige materiële vaste activa	703		38	23	-	-	717
	5.980		842	969	149	-	5.704

De investering op Grond-weg-en waterbouwkundige werken heeft vooral betrekking op Ombouw N261-A261.

Financiële vaste activa

Hieronder wordt de specificatie van de financiële vaste activa weergegeven.

			(bedragen * € 1.000)
Financiële vaste activa	31-12-2014	31-12-2015	
Kapitaalverstrekingen aan:			
- deelnemingen	197	197	
- gemeenschappelijke regelingen	-	-	
- overige verbonden partijen	-	-	
Leningen aan:			
- woningbouwcorporaties	4.868	4.591	
- deelnemingen	5.899	5.899	
- overige verbonden partijen	-	-	
Overige langlopende leningen u/g	2.934	52	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	667	919	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	
	14.565	11.658	

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

Kapitaalverstrekingen aan:

					(bedragen * € 1.000)
Financiële vaste activa	Boekwaarde	Investering	Aflossing	Boekwaarde	
Kapitaalverstreking aan deelnemingen	31-12-2014			31-12-2015	
Brabant Water N.V.	102	-	-	102	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	95	-	-	95	
	197	-	-	197	

De gemeente Loon op Zand bezit 33.126 aandelen van Brabant Water N.V. met een boekwaarde van € 102.000 en 41.881 aandelen van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten met een boekwaarde van € 95.000.

Leningen aan:

					(bedragen * € 1.000)
Financiële vaste activa	Boekwaarde	Investering	Aflossing	Boekwaarde	
Leningen aan woningbouwcorporaties	31-12-2014			31-12-2015	
Casade Woondiensten	4.868	-	276	4.591	
	4.868	-	276	4.591	

Op de doorverstrekte geldleningen aan Casade Woondiensten is in 2015 € 276.000 afgelost.

					(bedragen * € 1.000)
Financiële vaste activa	Boekwaarde	Investering	Aflossing	Boekwaarde	
Leningen aan deelnemingen	31-12-2014			31-12-2015	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	5.899	-	-	5.899	
	5.899	-	-	5.899	

Bovenstaande lening stamt uit 1997 en loopt 25 jaar. De rentevergoeding bedraagt 6,48%, zijnde € 382.000.

Overige langlopende leningen u/g:

(bedragen * € 1.000)

Financiële vaste activa	Boekwaarde	Investing	Aflossing	Boekwaarde
Overige langlopende leningen	31-12-2014			31-12-2015
SMC	2.929	-	2.929	0
Hypothecaire geldleningen personeel	5	-	1	4
Bijzonder Bruisend	-	48	-	48
	2.934	48	2.930	52

Bij de overname van de Wetering en Werft is de lening aan het SMC afgelost en we hebben daarvoor de Wetering in de MVA staan en de Werft bij de Voorraden staan.

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:

(bedragen * € 1.000)

Financiële vaste activa	Boekwaarde	Investing	Aflossing	Boekwaarde
Overige uitzettingen met looptijd > 1 jaar	31-12-2014			31-12-2015
Effecten, inschrijving grootboek	6	-	6	-
Winstuitkering HNG	430	-	58	372
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	231	315	-	547
	667	315	64	919

Op de winstuitkering HNG wordt jaarlijks afgelost. In 2015 was dit € 57.807.

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(bedragen * € 1.000)

Voorraden	31-12-2014	31-12-2015
Grond- en hulpstoffen	-	-
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	3.656	1.228
-/- Voorziening verlieslatende complexen	-	-
Faciliterend	31	635
-/- Voorziening verlieslatende complexen	95-	146-
Overige grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	24.792	13.841
-/- Voorziening verlieslatende complexen	18.986-	3.006-
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
	9.399	12.551

Complexen (waaronder niet in exploitatie genomen bouwgronden maar ook projecten van derden):

(bedragen * € 1.000)

Niet in exploitatie genomen bouwgronden (complexen)	Boekwaarde 1-1-2015	Investerings- en	Winstneming	Inkomsten / Afboeking	Overbrengen naar bouwgronden	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening verlieslatend complex	Balans-waarde 31-12-2015
4 Verspreide bouwkvavels	38	2	-	-	-	40	-	40
10 Verspreide percelen	813	33	-	2	-	845	-	845
24 De Kets-West II 2e fase	238	-	-	3	-	236	-	236
28 Herontwikkeling Brandweerkazerne L o Z	84	8	-	-	-	92	-	92
35 Klooster Erasstraat	14	1	-	-	-	15	-	15
41 Uitbreidingslocatie Sweenstraat West	2.468	338	-	17	2.788	-	-	-
	3.656	381	-	21	2.788	1.228	-	1.228

(bedragen * € 1.000)								
Faciliterend (complexen)	Boekwaarde 1-1-2015	Investerings- en	Winstneming	Inkomsten / Afboeking	Overbrengen vanuit bouwgronden	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2015
15 Amerikastraat-Hoofdstraat	12	-	-	-	-	12	16	4-
25 Roostenbergstraat 70	0-	-	-	-	-	0-	-	0-
30 Ruimte voor Ruimte	5	-	-	4	-	2	-	2
31 Willibrordusstraat/De Hoorn	-	-	-	-	-	-	-	-
32 Rosagaarde	-	-	-	-	-	-	-	-
33 Chalet Fontaine- 't Rooi Dorp	90	-	-	-	-	90	20	70
38 Ontwikk. Verblijfsacc. Blauwe Meer	1	4	-	-	-	5	-	5
39 Herstructurering Mgr Vokenstr-Ringvaart	-	443	-	-	-	443	-	443
43 Bestemingsplan Rechtvaart	8-	8	-	-	-	-	-	-
47 Herontwikkelen Roostenbergstraat 69	21	1	-	22	-	0	-	0
49 Kloosterstraat 20 t/m 24	4	0	-	-	-	4	-	4
50 Hoge Steenweg 85	17	-	-	-	-	17	17	0
51 Hoofdstraat 16-18	2	0	-	2	-	-	-	-
57 Ontwikkeling landgoed sandstaete	0	0	-	0	-	0	-	0
58 Ontwikkeling Landgoed Binnenpolder	2-	30	-	-	-	28	88	60-
59 Bedrijventerrein de hoogt 111	11	1	-	-	-	11	5	6
60 Herontwikkeling Prins Bernardplein	65-	2	-	-	-	63-	-	63-
61 Woningbouw kasteelweide	1	1	-	1	-	1	-	1
62 Herontwikkeling Gasthuisstraat 771	21-	1	-	0	-	20-	-	20-
64 Herontwikkeling Vaart 40	-	-	-	0	-	0-	-	0-
66 Kinderdagverblijf Blauwloop	0-	-	-	-	-	0-	-	0-
67 Ontwikkeling Lindenlaan-Elzenpad	10-	10	-	-	-	-	-	-
68 Ontwikkeling Weteringstraat 16-17	1	-	-	-	-	1	-	1
70 2 Woningen nabij Horst 5	0	0	-	0	-	0-	-	0-
72 Woningbouw nabij Horst 4	3	3	-	-	-	7	-	7
73 Duikse Hoef 1 A	0	-	-	0	-	-	-	-
74 Bestemmingsplan De Wereld van de Efteling	46-	-	-	-	46	-	-	-
75 Uitbreiding Emte Loon op Zand	1-	1	-	-	-	0	-	0
76 Groepsaccommodatie Loonse Molenstraat	2	1	-	11	-	8-	-	8-
77 BS De Hil	12	86	-	-	-	98	-	98
78 Steenweg 58-64	1	0	-	1	-	-	-	-
79 Herz bp markstraat 90 en hoofdstraat 21	1	3	-	4	-	-	-	-
80 Woningbouw Driestapelenstoel	0	8	-	-	-	9	-	9
	31	602	-	45	46	635	146	489

De gronden die al wel in exploitatie zijn opgenomen zijn een vijftal complexen.

(bedragen * € 1.000)								
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (complexen)	Boekwaarde 1-1-2015	Investerings- en	Winstneming	Inkomsten / Afboeking	Overbrengen vanuit bouwgronden	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-2015
2 Dorpshart Kaatsheuvel	20.481	10.449	-	30.930-	-	-	1.680	1.680-
-/- activa 711 nieuwbouw gemeenschapshuis	4.623-	-	-	4.623	-	-	-	-
9 2e fase "De Els"	980	112	-	-	-	1.092	354	738
13 Kets-West II 1e fase	6.323	346	-	29-	-	6.639	843	5.797
36 Moleneind fase 3 en 4	698	62	-	350-	-	410	-	410
37 De Hooivork II	933	251	-	7-	-	1.177	129	1.048
41 Uitbreidingslocatie Sweenstraat West	-	-	-	-	2.788	2.788	-	2.788
82 Herontwikkeling de werf	-	1.734	-	-	-	1.734	-	1.734
	24.792	12.954	-	26.694-	2.788	13.841	3.006	10.835

Een uitgebreide toelichting op de grondcomplexen is opgenomen in de MPG (Meerjaren Perspectief Grondbedrijf), dat gelijktijdig aan de Raad wordt voorgelegd. Bruisend Dorpshart wordt ook nader toegelicht bij programma 6.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar bestaan uit:

(bedragen * € 1.000)		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2014	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	2.953	3.776
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	3.000	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.586	1
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	34	-
Overige vorderingen	1.664	1.026
Overige uitzettingen	-	-
	12.237	4.804

Deze uitzettingen zijn fors gedaald door de financiering van de investeringen in Het Klavier.

De onderverdeling van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar is als volgt:

Vorderingen op openbare lichamen:

(bedragen * € 1.000)		
Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2014	31-12-2015
Debiteuren openbare lichamen	113	87
BTW-compensatiefonds	2.641	3.689
BTW openbare werken	199	-
	<u>2.953</u>	<u>3.776</u>

De vordering op de belastingdienst bestaat uit de nog te ontvangen BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds. Te verrekenen BTW inzake handelsdebiteuren/-crediteuren staat onder de vlottende passiva.

Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden:

(bedragen * € 1.000)		
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	31-12-2014	31-12-2015
Uitgezette gelden	3.000	-
	<u>3.000</u>	<u>-</u>

De kasgeldlening aan gemeente Heusden is afgelost.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

(bedragen * € 1.000)		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2014	31-12-2015
Saldo Schatkistbankieren	4.586	1
	<u>4.586</u>	<u>1</u>

Ultimo 2015 waren er geen overtollige kasmiddelen.

(bedragen * € 1.000)					
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		Verslagjaar 2015			
(1)	Drempelbedrag	366,4641225			
			kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3
					kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden		189	178	174
					140
(3a)=(1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	177	188	192
		-	-	-	226
		-	366	366	366

Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen:

(bedragen * € 1.000)		
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	31-12-2014	31-12-2015
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	34	-
	<u>34</u>	<u>-</u>

Overige vorderingen:

(bedragen * € 1.000)		
Overige vorderingen	31-12-2014	31-12-2015
Debiteuren algemeen	1.664	1.026
Tussenrekeningen	0	0
	<u>1.664</u>	<u>1.026</u>

Liquide middelen

Het saldo aan liquide middelen bestaat uit:

(bedragen * € 1.000)		
Liquide middelen	31-12-2014	31-12-2015
Kassaldi	4	1
Banksaldi	277	27
	<u>281</u>	<u>28</u>

De liquide middelen zijn als volgt onderverdeeld:

Kassaldi:

(bedragen * € 1.000)		
Kassaldi	31-12-2014	31-12-2015
Kas Gemeentewinkel	4	1
Kas	0	0
	<u>4</u>	<u>1</u>

Banksaldi:

(bedragen * € 1.000)		
Banksaldi	31-12-2014	31-12-2015
ING	50	15
BNG	150	-
ING Gemeentewinkel	3	10
Rabobank	74	2
Saldo Schatkistbankieren	-	-
	<u>277</u>	<u>27</u>

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt opgebouwd:

(bedragen * € 1.000)		
Overlopende activa	31-12-2014	31-12-2015
Nog te ontvangen bedragen	704	1.852
Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen	319	162
Overige vooruitbetaalde bedragen	359	142
	<u>1.382</u>	<u>2.156</u>

De toename ten opzichte van 2014 komt door nog op te leggen OZB. aanslagen € 0,5 mln en € 0,3 mln wegens de 3 decentralisaties (met name SVB).

Nog te ontvangen bedragen:

(bedragen * € 1.000)		
Nog te ontvangen bedragen	31-12-2014	31-12-2015
Nog te ontvangen bedragen	704	1.852
	<u>704</u>	<u>1.852</u>

Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de volgende bedragen groter dan € 40.000 opgenomen:

- Nog op te leggen OZB	€ 578.500
- Brabant Water december 2015	€ 327.000
- SVB WMO	€ 255.000
- Incidentele aanvullende uitkering 2014 Min. SZW inzake Baanbrekers	€ 168.000
- Rente BNG	€ 159.000
- Rente Casade	€ 72.000
- Bijdrage afvalfonds 2015	€ 60.000
-Afrekening 2015 Baanbrekers	€ 44.000

Van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen:

Het verloopoverzicht van de van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen ziet er als volgt uit:

(bedragen * € 1.000)				
Specifieke uitkering	Saldo 31-12-2014	Toe- voegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2015
Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer	244	67	149	162
Subsidie abri's Efteling	16	0	16	0
Subsidie rotonde Kasteellaan-verbindingsweg Molenwijk	0	0	0	0
Subsidie ISVII basis ruimtelijke subsidie	59	0	59	0
	<u>319</u>	<u>67</u>	<u>224</u>	<u>162</u>

Overige vooruitbetaalde bedragen:

(bedragen * € 1.000)		
Overige vooruitbetaalde bedragen	31-12-2014	31-12-2015
Vooruitbetaalde posten	358	142
	358	142

PASSIVA

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten, waarbij het resultaat als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen is opgenomen.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen * € 1.000)		
Eigen Vermogen	31-12-2014	31-12-2015
Algemene reserve	9.177	9.113
Bestemmingsreserves, onderscheiden naar	11.934	9.590
- Dekkingsreserves	6.327	5.605
- Overige bestemmingsreserves	5.607	2.106
- Egalisatiereserves	-	1.878
Gerealiseerde resultaat:	957	681
Totaal	22.069	19.385

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken.

De in de balans opgenomen reserves worden conform het Besluit Begroting en Verantwoording ingedeeld in de volgende categorieën.

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves, in navolging van de nota reserves en voorzieningen verder onderscheiden naar:
 - dekkingsreserves;
 - overige bestemmingsreserves;
 - egalisatie reserves.

ALGEMENE RESERVE

Het verloop van de Algemene reserve in 2015 is in onderstaande tabel weergegeven.

(bedragen * € 1.000)							
Algemene reserve	31-12-2014	Herschikking	1-1-2015	Toevoeging via de resultaat- bestemming	Onttrekking via de resultaat- bestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Verminderin g ivm afschrijving op activa
Algemene reserve	2.250	522	2.772	1.061	1.389	-	-
Geblokkeerde weerstandsreserve	6.669	-	6.669	-	-	-	-
Weerstandsreserve grondexploitatie	258	(258)	0	-	-	-	-
Totaal algemene reserve	9.177	264	9.441	1.061	1.389	-	-

Zoals in bovenstaande tabel zichtbaar is wordt er een onderscheid gemaakt in weerstandsreserve en algemene reserve, vanwege het integrale risicoprofiel is het niet noodzakelijk een onderscheid te maken, maar uit praktisch oogpunt is deze uitsplitsing wel gemaakt, om in één oogopslag zichtbaar te hebben welk deel vrij aanwendbaar is. Het deel van de weerstandsreserve heeft in feite zowel een bufferfunctie als een inkomensfunctie.

BESTEMMINGSRESERVES

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad een specifieke bestemming is gegeven. De bestemmingsreserves worden onderscheiden in dekkingsreserves, overige bestemmingsreserves en egalisatiereserves

DEKKINGSRESERVES

Het doel van dekkingsreserves is het voorkomen of verminderen van kapitaallasten in de exploitatie. Het verloop van de dekkingsreserves in 2015 is in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen * € 1.000)

Dekkingsreserves	31-12-2014	Herschikking	1-1-2015	Toevoeging via de resultaat- bestemming	Onttrekking via de resultaat- bestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ivm afschrijving op activa	31-12-2015
Reserve Bruteriing	5.538	-	5.538	186	583	-	-	5.143
Reserve Aandelen BNG	95	-	95	-	-	-	-	95
Reserve Winstuitkering HNG	430	-	430	-	62	-	-	368
Reserve Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten	264	(264)	-	-	-	-	-	-
Totaal dekkingsreserves	6.327	(264)	6.064	186	645	-	-	5.606

Reserve Bruteriing

De reserve Bruteriing dient ter dekking van kapitaallasten op investeringen waarvoor bijdragen van derden en/of Reserves beschikbaar zijn. Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het bij bepaalde categorieën investeringen niet toegestaan de bijdragen van derden en/of reserves rechtstreeks op de investering in mindering te brengen, maar dienen deze investeringen bruto te worden geactiveerd. De bijdragen van derden en/of reserves worden daarom in de reserve Bruteriing gestort. En uit deze reserve wordt jaarlijks – ter dekking van de (hoge) bruto kapitaallasten - een bedrag onttrokken. Hiermee worden de bruto kapitaallasten gecompenseerd. De bespaarde rente wordt op de reserve Bruteriing bijgeschreven.

Reserve Aandelen BNG

De reserve Aandelen BNG is ingesteld om het maatschappelijke aandelenkapitaal van de BNG administratief zichtbaar te houden.

Reserve Winstuitkering HNG

De reserve Winstuitkering HNG is de gekapitaliseerde winstuitkering gedurende 25 jaar tot en met 2020.

Reserve Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten

In 2015 is deze reserve opgeheven, conform het besluit wat genomen is door de Raad inzake de Nota Reserves en Voorzieningen 2015. Daarin werd aangegeven dat geen afzonderlijke dekkingsreserve meer noodzakelijk was voor startersleningen, de middelen zijn toegevoegd aan de Algemene reserve.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

Dit zijn reserves, die, voor wat betreft de aanwending ervan, door het bestuur geoormerkt zijn. Op grond van hun aard vervallen bestemmingsreserves automatisch zodra de middelen conform hun bestemming zijn besteed.

Het verloop van de Overige bestemmingsreserves in 2015 is in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen * € 1.000)

Overige bestemmingsreserves	31-12-2014	Herschikking	1-1-2015	Toevoeging via de resultaat- bestemming	Onttrekking via de resultaat- bestemming	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Verminderin- g ivm afschrijving op activa	31-12-2015
Reserve recreatie	309	-	309	-	-	-	-	309
Reserve kunstbeleid	5	-	5	-	-	-	-	5
Reserve huisvesting	131	-	131	-	-	-	-	131
Reserve decentraal Arbeidsvoorwaardenbeleid	22	-	22	-	-	-	-	22
Reserve participatie	488	-	488	-	487	-	-	1
Reserve onderhoud gebouwen *)	208	(208)	-	-	-	-	-	-
Reserve onderhoud woonwagencentrum	11	-	11	-	-	-	-	11
Reserve automatisering *)	767	(767)	-	-	-	-	-	-
Reserve onderwijs algemeen	112	275	387	-	118	-	-	269
Reserve subsidie Sint Janskerk	38	(38)	-	-	-	-	-	0
Reserve Wet Maatschappelijke Ondersteuning	157	-	157	-	-	-	-	157
Reserve aanpassing infrastructuur Kem LoZ	1.441	-	1.441	43	640	-	-	844
Reserve hondenbelasting *)	32	(32)	-	-	-	-	-	-
Egalisatiereserve Reiniging)**	892	(892)	-	-	-	-	-	-
Egalisatiereserve IHP (onderwijshuisvesting)	275	(275)	-	-	-	-	-	-
Reserve openbaar groen/plantsen *)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve openbare verlichting *)	156	(156)	-	-	-	-	-	-
Reserve wegen *)	62	(62)	-	-	-	-	-	-
Reserve rechtpositionele verplichting *)	200	(200)	-	-	-	-	-	-
Reserve bomen	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve monumentenbeleid	-	38	38	-	-	-	-	38
<u>Grondbedrijf</u>								
Reserve stimulering volkshuisvestingsbeleid (GRB)	53	-	53	-	-	-	-	53
Reserve investeringen grondbedrijf (GRB)	19	-	19	1	-	-	-	20
Reserve bovenwijkse voorzieningen (GRB)	61	-	61	-	-	-	-	61
Reserve voor planherziening (GRB)	170	-	170	19	-	-	-	188
Totaal overige bestemmingsreserves	5.607	(2.318)	3.289	62	1.245	-	-	2.106

*) is egalisatie reserve geworden zie overzicht.

)** overgezet naar overzicht egalisatie reserve.

Toelichting op de mutaties op de Overige bestemmingsreserves:

Reserve Recreatie

De reserve is ingesteld ter bevordering van het toeristisch-recreatief beleid in de breedste zin van het woord. In 2015 heeft er geen mutatie plaatsgevonden op deze reserve.

Reserve Kunstbeleid

Deze reserve is voor de aankoop en plaatsing van kunstwerken, waar het college een besluit in neemt. Het afgelopen jaar is geen aankoop meer gedaan.

Reserve Huisvesting

De reserve huisvesting is ingesteld met het oog op de herhuisvesting van de gemeentelijke organisatie in relatie tot de realisatie van het centrumplan het Bruisend Dorpshart. In 2015 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserve Decentraal Arbeidsvoorwaardenbeleid

De reserve dient onder meer ter bekostiging van autonoom personeelsbeleid, waarbij middelen kunnen worden ingezet voor zaken als leeftijd gerelateerd personeelsbeleid, betaald ouderschapsverlof etc. Op de reserve is in 2015 niet gemuteerd.

Reserve Participatie

Deze reserve (voorheen Reserve Inburgering, welzijn en educatie) is ingesteld ter bekostiging van inburgeringstrajecten, voor nieuwkomers inclusief bijkomende kosten.

De reserve is in de volledige breedte van de Participatiewet inzetbaar om verschillen binnen het taakgebied te vereffenen. In 2015 is € 487.000 onttrokken in verband met meerjarig strategisch plan Baanbrekers.

Reserve Onderhoud Gebouwen

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve onderhoud woonwagencentrum

Deze reserve is ingesteld ter dekking en egalisatie van de kosten van onderhoud van het woonwagencentrum aan de Capelsestraat, waar nog één standplaats aangehouden wordt. Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gedaan op deze reserve.

Reserve Automatisering

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve Onderwijs algemeen

De reserve onderwijs algemeen is bedoeld ter dekking van uitgaven ten behoeve van het onderwijs. Bij de herschikking conform Nota Reserves en Voorzieningen 2015 is de Reserve IHP (huisvesting) samengevoegd met deze reserve, toegevoegd is een bedrag groot € 274.609. In 2015 is een bedrag groot € 117.945 onttrokken voor asbestverwerking inclusief meerwerk voor basisschool de Touwladder.

Reserve Subsidie Sint Janskerk

De restauratie is afgerond het restant bedrag € 37.840 wordt conform het besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015 toegevoegd aan de Reserve Monumentenbeleid.

Reserve Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Middels de Wet Maatschappelijke Ondersteuning wil de regering bevorderen dat zoveel mogelijk mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving. De reserve is ontstaan uit het positieve saldo tussen de ontvangen middelen van het Rijk en de uitgave in het kader van de WMO en dient ter dekking van de toekomstige tekorten. In 2015 zijn er geen mutaties op deze reserve geweest.

Reserve Aanpassing infrastructuur Kern Loon op Zand.

Deze bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van een Raadsvoorstel, om de beschikbare dekkingsmiddelen samen te voegen tot één bestemmingsreserve Aanpassing infrastructuur Kern Loon op Zand, ter Dekking van het krediet voor de ontsluitingsstructuur Kern Loon op Zand en de N261. In 2015 is een bedrag van € 640.333 onttrokken inzake kapitaalslasten en is aan bespaarde rente een bedrag van € 43.229 toegevoegd.

Reserve Hondenbelasting.

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve openbaar groen/plantsoenen

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve Openbare Verlichting

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve Wegen

Deze reserve is omgezet naar een Egalisatiereserve, conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015.

Reserve Rechtspositionele verplichtingen

In 2013 is de Voorziening Rechtspositionele verplichtingen ingesteld, die in begrotingsjaar 2014 actief is geworden, en omgezet naar de Reserve Rechtspositionele verplichtingen. Conform besluit Nota Reserve en Voorzieningen 2015, nogmaals omgezet nu naar een Egalisatiereserve.

Reserve Bomen.

Reserve is ingesteld teneinde opgelegde dwangsommen uit hoofde van illegale kap en aantasting van bomen te verantwoorden, deze dwangsommen kunnen worden opgelegd onder restrictie dat geïnde bedragen worden ingezet ter herstel van de schade. In 2015 hebben geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

Reserve Monumentenbeleid

Deze reserve is bedoeld ter uitvoering van een gestructureerd monumentenbeleid. Aan deze reserve is het restant van de Reserve subsidie Sint Janskerk € 37.840 toegevoegd, conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

Reserve Stimulering Volkshuisvestingbeleid

Op 30 september 2010 heeft de Raad besloten het Voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening en de Gemeentelijke uitvoeringsregels VROM starterslening aan te nemen. In 2015 hebben op deze reserve geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Investerings grondbedrijf

De Investeringsreserve grondbedrijf is ingesteld met het doel hieruit grotere werken te bekostigen. Gelet op de aard en oorsprong van deze middelen ligt aanwending voor investeringen in de infrastructuur voor de hand. Immers van de ene kant vinden infrastructurele aanpassingen veelal hun oorzaak en noodzaak in de groei en ontwikkeling van de gemeente. De beschikbare middelen zijn op hun beurt gegenereerd door uitbreiding en ontwikkeling van de gemeente. In 2015 wordt € 579 toegevoegd aan bespaarde rente.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is ingesteld voor grotere investeringen, waarbij de werken nut moeten hebben voor meerdere buurten en wijken. In 2015 hebben geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

Reserve voor Planherziening

Het doel van de reserve voor Planherziening is om incidentele kosten te kunnen dekken die het gevolg zijn van wijzigingen van bestemming en gebruik van gronden. Dit kunnen de kosten van een bestemmingsplanwijziging zijn, maar ook de kosten van aankoop van stukjes grond of de kosten van herinrichting. De reserve wordt gevoed door opbrengsten uit incidentele grondverkoop van relatief beperkte omvang, bijvoorbeeld de verkoop van snippergroen en reststroken. In 2015 is een bedrag van € 18.668 toegevoegd inzake verkoop snippergroen.

EGALISATIE RESERVES

Binnen de categorie bestemmingsreserves wordt een onderscheid gemaakt voor de reserves die dienen om fluctuaties in de baten en lasten af te vlakken, de zogeheten egalisatiereserves. Deze reserves zijn in wezen gekoppeld aan bestand beleid en bestaande budgetten en niet bedoeld voor de realisatie van nieuw beleid.

Het verloop van de Egalisatie reserves in 2015 is in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen * € 1.000)								
Egalisatiereserves	31-12-2014	Herschikking	1-1-2015	Toevoeging via de resultaat- bestemming	Onttrekking via de resultaat- bestemming	Bestem- ming resultaat vorig boekjaar	Verminderi- ng afschrijving op activa	31-12-2015
Egalisatiereserve Onderhoud gebouwen	-	208	208	74	-	-	-	282
Egalisatiereserve Automatisering	-	767	767	328	360	-	-	735
Egalisatiereserve Hondenbelasting	-	32	32	30	-	-	-	62
Egalisatiereserve Reiniging	-	892	892	-	892	-	-	-
Egalisatiereserve openbaar groen/plantsoenen	-	-	-	171	-	-	-	171
Egalisatiereserve openbare verlichting	-	156	156	5	37	-	-	124
Egalisatiereserve wegen	-	62	62	63	-	-	-	125
Egalisatiereserve Rechtspositionele verplichtingen	-	200	200	200	21	-	-	379
Totaal Egalisatiereserves	-	2.318	2.318	871	1.311	-	-	1.878

)** overgezet van overzicht bestemmingsreserve.

Egalisatiereserve Onderhoud gebouwen

Deze reserve is ingesteld ter dekking van het grootonderhoud van gemeente gebouwen. In 2015 is € 65.665 t.b.v. grootonderhoud gemeentelijke panden en het vaste bedrag van € 8.292 conform begroting toegevoegd. Vanaf 2015 is dit een Egalisatiereserve conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

Egalisatiereserve Automatisering

In september 2008 is het Informatiebeleidsplan door de gemeenteraad vastgesteld. De financiering van de ICT-projecten vindt plaats via reserve Automatisering. In 2015 is een bedrag van € 232.356 onttrokken conform besluit Meerjaren Begroting 2013. En conform begroting 2015 is er een bedrag van € 200.000 toegevoegd aan deze reserve. Vanaf 2015 is dit een Egalisatiereserve conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

Egalisatiereserve Hondenbelasting

In 2013 is de reserve Hondenbelasting ingevoerd. In 2015 heeft een toevoeging plaatsgevonden van € 30.240. Vanaf 2015 is dit een Egalisatiereserve conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

Egalisatiereserve Reiniging

Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de kosten van ophalen en verwerken van (huis-)vuil. Bijkomend doel is een gelijkmatige en beheerste ontwikkeling van de tarieven te bewerkstelligen. De reserve is tevens een uitvloeisel van het gesloten kosten- en batensysteem dat wordt gehanteerd voor de gemeentelijke reinigingstaak. Incidentele baten en lasten kunnen zo nodig worden verrekend via de reserve. Voor dekking van de kosten reiniging is in 2015 een bedrag van € 375.020 onttrokken aan deze reserve.

De regelgeving van de rijksoverheid voor de inrichting van de jaarstukken is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (het BBV). De regelgeving wordt continue geactualiseerd door de commissie BBV. Stellige uitspraken van deze commissie moeten door de gemeente worden opgevolgd en deze laten steeds minder interpretatieruimte. Op grond van gewijzigde regelgeving dient de egalisatiereserve reiniging te worden geclassificeerd als een voorziening met van derden (de inwoners van de gemeente) ontvangen en bekleemde middelen (ex. art. 44, lid 2 BBV). Ultimo 2015 is de egalisatiereserve reiniging via een balansmutatie omgezet in de voorziening van derden ontvangen en bekleemde middelen. De stand van de nieuwe voorziening bedraagt per ultimo 2015 € 517.000.

Egalisatiereserve IHP (onderwijshuisvesting)

Conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2015 is deze reserve opgeheven en het saldo ad € 274.609 toegevoegd aan de Reserve huisvesting onderwijs.

Egalisatiereserve Openbaar groen/plantsoenen

Om de fluctuaties in de jaarlijkse onderhoudsbehoefte op te vangen is een bestemmingsreserve groen ingesteld. Hiermee kan groen beter meeliften met integrale projecten en kan er worden gereserveerd voor groot onderhoud. In 2015 zijn er een toevoegingen gedaan van € 171.218 voor deze reserve. Vanaf 2015 is dit een Egalisatiereserve conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

Egalisatiereserve Openbare verlichting

Vanaf 2015 is dit een Egalisatiereserve conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015. Deze reserve is ingesteld ter egaliseren van de kosten verbonden aan het onderhoud en vervanging van openbare straatverlichting. is een aan bespaarde rente € 4.672 toegevoegd en heeft een onttrekking van € 36.670 plaatsgevonden.

Egalisatiereserve Wegen

Eind 2014 is de reserve wegen gevormd, conform besluit Nota Reserves en Voorzieningen 2015 is dit een Egalisatiereserve geworden. Deze reserve is ingesteld als uitvloeisel van het IBOR om fluctuaties in kosten verband houdend met de uitvoering van het beleidsveld onderhoud wegen te kunnen opvangen. Het resultaat wordt jaarlijks verrekend, voor 2015 betekent dit een toevoeging van € 63.231.

Egalisatiereserve Rechtspositionele verplichtingen

Eind 2014 is de Voorziening Rechtspositionele verplichting omgezet in een reserve, later conform Nota Reserves en Voorzieningen 2015 naar een Egalisatiereserve. Deze reserve heeft tot doelstelling de uitvoering van het beleid flexibeler en doelmatiger uit te voeren. In 2015 heeft een onttrekking van € 21.348 plaatsgevonden en een toevoeging van € 200.000 conform begroting.

GEREALISEERDE RESULTAAT VOLGEND UIT HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN.

Het boekjaar 2015 sluit met een positief resultaat van € 1.113.697 In overeenstemming met artikel 42 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) wordt dit saldo van de baten en lasten afzonderlijk in de balans opgenomen.

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen worden conform het BBV ingedeeld in de volgende categorieën.

- Voorzieningen wegens verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar waarvan de omvang wel redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- Voorzieningen voor op de balansdatum bestaande risico's met betrekking tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- Voorzieningen voor kosten, die in een volgend begrotingsjaar zullen gemaakt, mits:
 - o het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en
 - o de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

- Voorzieningen voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Van een voorziening is dus sprake, als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen, welke te zijner tijd schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals voor groot onderhoud. Voorts kunnen de voorzieningen een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's welke samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen.

Elke voorziening moet de omvang hebben van de desbetreffende verplichting of van het desbetreffende risico.

Hierna volgt de stand van de voorzieningen op 1 januari 2015 en 31 december 2015.

De post voorzieningen bestaat uit:

(bedragen *€ 1.000)		
Overzicht voorzieningen	31-12-2014	31-12-2015
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	2.905	4.045
Voorzieningen voor risico's van te verwachten verplichtingen en risico's	-	-
Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.919	-
Voorzieningen voor van derden verkregen middelen waarvan bestemming gebonden is	-	3.804
	<u>5.824</u>	<u>7.850</u>

VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN EN VERLIEZEN

(bedragen *€ 1.000)					
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	31-12-2014	Toevoegingen	Vrijval t.g.v. exploitatie	Aanwendungen	31-12-2015
Voorziening pensioenen wethouders	2.884	479	-	67	3.295
Voorziening alternatieve trajecten scholen	22	-	-	-	22
Voorziening verkiezingen	-	25	25	-	-
Voorziening groot onderhoud Wetering	-	728	-	-	728
	<u>2.906</u>	<u>1.232</u>	<u>25</u>	<u>67</u>	<u>4.045</u>

Toelichting op de voorzieningen voor verplichtingen en verliezen:

Voorziening pensioenen wethouders

Per ultimo 2015 is € 2,9 miljoen euro beschikbaar voor toekomstige pensioenverplichtingen van (o.a. voormalige) Wethouders. Dit bedrag is gebaseerd op een actuariële berekening becijferd naar de stand per 1 januari 2016. De voorziening heeft per 31 december een omvang waarmee aan de toekomstige verplichtingen kan worden voldaan. Deze omvang werd bereikt na een vaste dotatie conform begroting van € 42.000 en een extra toevoeging van € 436.000.

Voorziening alternatieve trajecten scholen

De voorziening dient ter bekostiging van alternatieve projecten voor leerplichtige leerlingen die nog op school zitten, maar zware problemen hebben waardoor ze voortijdig dreigen uit te vallen. In 2015 hebben zich geen mutaties op voorziening alternatieve trajecten scholen voorgedaan.

Voorziening verkiezingen

In 2015 hebben er Provinciale staten verkiezingen plaats gevonden, die in totaal € 35.000 hebben gekost. Hiervoor heeft een onttrekking van € 25.000 uit de voorziening plaatsgevonden. Jaarlijks wordt een bedrag van € 25.000 aan de voorziening conform begroting gedoteerd ter dekking van de kosten verkiezingen.

Voorziening groot onderhoud Wetering

De gemeente heeft het pand Wetering in 2015 in haar bezit gekregen, om in de toekomst het onderhoud te waarborgen is de Voorziening groot onderhoud Wetering gevormd volgens onderhoudsplan. In 2015 is € 728.490 gedoteerd aan de voorziening.

VOORZIENINGEN TER EGALISERING VAN KOSTEN

(bedragen * € 1.000)					
Voorzieningen ter egalisering van kosten	31-12-2014	Toevoegingen	Vrijval t.g.v. exploitatie	Aanwendungen	31-12-2015
Voorziening Riolerig	2.919	368			3.287
Voorziening Reiniging	-	517			517
	2.919	368	-	-	3.804

Voorziening Riolerig

De voorziening is gevormd ten einde groot onderhoud en vervangingsinvesteringen te kunnen realiseren aan het gemeentelijk rioolstelsel. Een bijkomend doel is de tarieven voor het rioolrecht gelijkmatig te doen ontwikkelen tot het moment dat een kostprijs dekkend niveau is bereikt. De voorziening is een uitvloeisel van het gesloten kostenbatensysteem dat voor de exploitatie van het rioolstelsel wordt gehanteerd. Jaarlijks worden overschotten en of tekorten op de exploitatie verrekend met deze voorziening, voor 2015 heeft een dotatie van € 367.549 plaatsgevonden.

Voorziening Reiniging

De voorziening reiniging is nu voor het eerst onder dit balanshoofd verantwoord. Voorheen was het aangemerkt als een egalisatiereserve.

De regelgeving van de rijksoverheid voor de inrichting van de jaarstukken is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (het BBV). De regelgeving wordt continue geactualiseerd door de commissie BBV. Stellige uitspraken van deze commissie moeten door de gemeente worden opgevolgd en deze laten steeds minder interpretatieruimte. Op grond van gewijzigde regelgeving dient de egalisatiereserve reiniging te worden geclassificeerd als een voorziening met van derden (de inwoners van de gemeente) ontvangen en bekleemde middelen (ex. art. 44, lid 2 BBV). Ultimo 2015 is de egalisatiereserve reiniging via een balansmutatie omgezet in de voorziening van derden ontvangen en bekleemde middelen. De stand van de nieuwe voorziening bedraagt per ultimo 2015 € 517.000.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De in de balans opgenomen langlopende schulden worden als volgt gespecificeerd:

(bedragen * € 1.000)		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	31-12-2014	31-12-2015
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	35.555	33.722
- binnenlandse bedrijven	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
Waarborgsommen	-	-
Verplichtingen uit hoofde van financial lease-overeenkomsten	-	-
	35.555	33.722

Over de langlopende schulden heeft de rentelast over 2015 bedragen: € 1.401.080.

Het verloopoverzicht van de onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen ziet er als volgt uit:

(bedragen * € 1.000)					
Onderhandse leningen van:	Oorspronkelijke bedrag lening	Boekwaarde 01-01-2015	Opgenomen	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2015
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	49.285	35.555		1.833	33.722
, waarvan doorverstrekt aan Casade woondiensten	7.619	4.868	-	276	4.591

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden als volgt gespecificeerd:

(bedragen * € 1.000)		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2014	31-12-2015
Kasgeldleningen	-	4.000
Banksaldi	-	441
RC verhouding niet financiële instellingen	63	246
Overige schulden	2.398	3.027
	<u>2.461</u>	<u>7.714</u>

In 2015 zijn forse investeringen gedaan in met name Bruisend Dorpshart, dit is gefinancierd met overtollige kasmiddelen aan begin boekjaar en een nieuwe kasgeldlening van € 4.000.000. Deze is inmiddels in 2016 omgezet in een langlopende lening.

(bedragen * € 1.000)				
Kasgeldleningen	31-12-2014	Opgenomen	Afgelost	31-12-2015
Kasgeldleningen	-	5.000	1.000	4.000
	<u>-</u>	<u>5.000</u>	<u>1.000</u>	<u>4.000</u>

(bedragen * € 1.000)		
Bank- en girosaldi	31-12-2014	31-12-2015
Bank Nederlandse Gemeenten	-	441
	<u>-</u>	<u>441</u>

(bedragen * € 1.000)		
RC verhouding niet financiële instellingen	31-12-2014	31-12-2015
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	-	183
Rekening-courant BWS	63	63
	<u>63</u>	<u>246</u>

Overige schulden:

(bedragen * € 1.000)		
Overige schulden	31-12-2014	31-12-2015
Crediteuren	1.908	2.553
Verrekenposten	-	4
Attentiefonds	6	6
Waarborgsommen	35	35
Health City	2	-
Af te dragen loonheffing	329	408
Af te dragen pensioenpremie	97	-
Inschrijfgelden uitgifte gronden	21	21
	<u>2.398</u>	<u>3.027</u>

Toelichting op verschil crediteuren:

- Subsidie De Twern	€ 249.000
- Subsidie Juvans	€ 177.000
- Aankoop perceel P360 gebr. De Rooij € 120.000	€ 120.000
- van Esch onderhoud OR en Groenvoorziening	€ 100.000
- Quadrant werkzaamheden Klavier	€ 76.000
- Nabetaling salarissen december	€ 40.000

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Nog te betalen bedragen:

(bedragen * € 1.000)		
Overlopende passiva	31-12-2014	31-12-2015
Nog te betalen bedragen	1.715	2.487
Van overheidslichamen ontvangen nog te besteden specifieke uitkeringen	328	360
Overige vooruitontvangen bedragen	79	71
	2.121	2.918

De toename is onder meer veroorzaakt door Jeugdzorg € 165.000, SMC € 167.000 en bijdrage OMWB € 50.000

Onder de nog te betalen bedragen zijn de volgende bedragen groter dan € 40.000 opgenomen:

- Rente langlopende leningen	€ 679.000
- Incidentele aanvullende uitkering 2014 Baanbrekers	€ 168.000
- Bijdrage in reorganisatie SMC	€ 166.800
- Jeugdzorg Zin 18+	€ 165.000
- Afrekening Baanbrekers Bijzondere bijstand 2014	€ 94.000
- Meerwerk Klavier	€ 84.500
- Jeugdzorg PGB 18-	€ 77.000
- Detachering wijkcoördinator	€ 74.000
- Bijdrage verlies OMWB	€ 49.000
- Bijdrage Efteling	€ 46.000
- Regiotaxi december	€ 45.000

Overheidslichamen ontvangen nog te besteden specifieke uitkeringen:

Het verloopoverzicht ziet er als volgt uit:

(bedragen * € 1.000)				
Van overheidslichamen ontvangen nog te besteden specifieke uitkeringen	31-12-2014	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	31-12-2015
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)	-	-	-	-
Vooruitontvangen subsidie ISV III Geluid	114	-	-	114
Vooruitontvangen subsidie programma Brabant Veiliger	8	2	10	-
Vooruitontvangen subsidie voorschoolse VVE 2011-2015	152	-	1	151
Vooruitontv. subs. herinrichting Kern Loon op Zand	55	40	-	95
	329	42	11	360

Overige vooruit ontvangen bedragen:

(bedragen * € 1.000)		
Overige vooruit ontvangen bedragen	31-12-2014	31-12-2015
Vooruitontvangen posten	79	71
	79	71

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De gemeente Loon op Zand is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, verplichtingen. Deze verplichtingen worden ingedeeld in gewaarborgde geldleningen en garantstellingen.

Gewaarborgde geldleningen rechtspersonen:

(bedragen * € 1.000)								
Geldnemer	Doel	Oorspronkelijk bedrag lening	Borg %	Restant bedrag 1-1-2015	In de loop v.h. jaar gewaarborgd	Aflossing	Restant bedrag 31-12-2015	
Voetbalvereniging D.E.S.K.	Kleedaccommodaties	€ 182	100	€ 136	€ -	€ 6	€ 130	
Stichting R.O.S.	Verenigingsgebouw	€ 102	100	€ 53	€ -	€ -	€ 53	
Stichting Jeugdbelangen De Kuip	Verenigingsgebouw	€ 79	100	€ 41	€ -	€ -	€ 41	
M.H.C. DES	Zandkunststovelden	€ 350	100	€ 54	€ -	€ 27	€ 27	
Stichting de Gildenbond	Verbouw	€ 600	100	€ 479	€ -	€ 19	€ 460	
Voetbalvereniging D.E.S.K.	Kunstgrasveld	€ 415	100	€ 352	€ -	€ 9	€ 343	
M.H.C. DES	Kunstgrasveld	€ 290	100	€ 232	€ -	€ 19	€ 213	
		€ 2.018		€ 1.347	€ -	€ 80	€ 1.267	

Garantstellingen rechtspersonen:

(bedragen * € 1.000)									
Geldnemer	Doel	Oorspronkelijk bedrag lening	Borg %	Restant bedrag 1-1-2015	In de loop v.h. jaar gewaardborgd	Aflossing	Restant bedrag 31-12-2015		
Casade Woondiensten	Woningbouw	€ 56.003	50	€ 51.105	€ -	€ 3.813	€ 47.292		
Woningcorporatie WSG	Woningbouw	€ 35.638	50	€ 35.638	-	€ -	€ 35.638		
Vestia Groep	Woningbouw	€ 2.100	50	€ 2.100	-	€ -	€ 2.100		
		€ 93.741		€ 88.843	€ -	€ 3.813	€ 85.030		

Garantstellingen natuurlijke personen:

(bedragen * € 1.000)				
Geldnemer	Doel	Borg %	Restant bedrag 31-12-2015	
Stater Nederland B.V.	Hypotheek	100	€ 283	
Direktbank	Hypotheek	100	€ 213	
Aegon	Hypotheek	100	€ 290	
ABN-AMRO	Hypotheek	100	€ 289	
OBVION	Hypotheek	100	€ 258	
FLORIUS	Hypotheek	100	€ 776	
SYNTRUS	Hypotheek	100	€ 85	
Nationale Nederlanden	Hypotheek	100	€ 215	
WESTLANDUTRECHTBANK	Hypotheek	100	€ 8	
SNS bank	Hypotheek	100	€ 199	
Rabo	Hypotheek	100	€ 69	
HVO	Hypotheek	100	€ 15	
	Hypotheek	100	€ 664	
			€ 3.364	

Overige niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Eind 2013 zijn de door de gemeente gebouwde brandweerkazernes verkocht aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. In de koopovereenkomst is de voorwaarde opgenomen, dat indien de Veiligheidsregio niet lange eigenaar wenst te zijn c.q. de kazernes niet meer voor de huidige bestemming gebruikt worden de gemeente is gehouden alsdan het eigendom van de brandweerkazernes terug te kopen. De terugkoop prijs zal gelijk zijn aan de op dat moment geldende boekwaarde.

Single information, single audit (SiSa)

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Aard controle R Indicatonummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatonummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatonummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatonummer: D9 / 04	
			€ 39.631	€ 55.206	€ 58.589	€ 150.816	

OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reservingsregeling deel educatie Wet participatiebudget Gemeenten	Besteding in 2015 van OCW- gelden educatie binnen de grenzen van de reservingsregeling.	Baten in 2015 van OCW- gelden educatie binnen de grenzen van de reservingsregeling.	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: D11 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: D11 / 02</i>	
			€ 0	€ 0	

I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)	
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	
		1	lenM/bsk-2014/255310	€ 29.106	€ 237.343	€ 0	€ 0	Eindverantwoording Ja/Nee
			Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11
		1	lenM/bsk-2014/255310	€ 0	€ 29.106	€ 237.343	€ 0	Nee

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 03	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatonummer: E27B / 04	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatonummer: E27B / 05	
			1 C2102350/ C2154609/ C2157306 M-N-009-13	€ 0	€ 0	€ 9.560	€ 2.390	
			2 C2137259 M-W-014-14	€ 26.000	€ 26.000			
			3 C2137260 M-N-003-14	€ 0	€ 0			
			4 C2137261 M-W-007-14	€ 0	€ 0	€ 41.335	€ 41.335	
			5 C2162385/3781648 M-F-010- 15	€ 5.000	€ 5.000			
			6 C2162388/3781723 M-W-003- 15	€ 75.000	€ 75.000			
			7 C2162389/3781906 M-N-002- 15	€ 24.952	€ 6.238			
			8 C2162390/3781715 M-W-002- 15	€ 0	€ 0			
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 10	
			1 C2102350/ C2154609/ C2157306 M-N-009-13	€ 29.414	€ 7.353		Ja	
			2 C2137259 M-W-014-14	€ 26.000	€ 26.000		Ja	
			3 C2137260 M-N-003-14	€ 57.086	€ 14.271		Ja	
			4 C2137261 M-W-007-14	€ 121.404	€ 121.405		Ja	
			5 C2162385/3781648 M-F-010-15	€ 5.000	€ 5.000		Ja	
			6 C2162388/3781723 M-W-003- 15	€ 75.000	€ 75.000		Ja	
			7 C2162389/3781906 M-N-002-15	€ 24.952	€ 6.238		Ja	
			8 C2162390/3781715 M-W-002- 15	€ 0	€ 0		Nee	

SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	
			inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1A / 01</i>	inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 02</i>	inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 03</i>	
1			60809 Loon op Zand	138,38	1,00	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB totaal 2014 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 05	
1			60809 Loon op Zand	3400268	50903	254865	0	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11
1			60809 Loon op Zand	42857	0	0	0	0

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2015 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2014	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01</i>	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03</i>	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04</i>	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05</i>	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06</i>
		Besluit	1 60809 Loon op Zand	49720	40800	9238	10184	25650
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07</i>	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09</i>	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10</i>		
			1 60809 Loon op Zand	€ 0	€ 0	€ 0		

SZW	G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2014 Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G5B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G5)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T-1) van educatie bij roc's	Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G5A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 06</i>
		1		€ 370.509	€ 40.872	€ 199.633	€ 0	€ 14.525

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlage 1 Risicoprofiel

Volg- nr.	Onderwerp	Risico / oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	I/S	Risico- score	%	Bedrag
	Risico's binnen reguliere bedrijfsvoering (structureel)									
1	Renterisico	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	In principe afgedekt via renterisiconorm (zie paragraaf financiering)	1	2	150.000	S	2	0%	0
2	Decentralisatie	Overgehevelde rijkstaken zonder voldoende financiële compensatie.	Op inspelen door taak voor budget uit te voeren dat wordt meegegeven door Rijk	3	2	250.000	S	6	25%	62.500
3	Decentralisatie jeugdzorg	In 2015 wordt ongeveer 6 mld. voor jeugdzorg gedecentraliseerd; hiervan gaat ca € 4,7 mln. naar Loon op Zand, onder 10% efficiencykorting.	Op inspelen door taak voor budget uit te voeren dat wordt meegegeven door Rijk	3	2	470.000	S	6	50%	235.000
4	Algemene uitkering gemeentefonds	Schommelingen vanwege de koppeling met de rijksuitgaven	Tijdig op anticiperen via financieel perspectief	3	3	400.000	S	9	25%	100.000
5	Kapitaalgoederen (gebouwen, wegen, etc.)	In principe geen risico omdat onderhoud is te voorzien. Echter, vanwege een incidentele korting op met name het budget wegen is het risico aanzienlijk vergroot.	Periodieke onderhoudsinspectie i.c.m. herziening beheerplannen	3	3	150.000	S	9	25%	37.500
6	Toerekening vaste (personeels) kosten aan projecten	Wanneer aantal projecten terugloopt dienen deze kosten binnen de reguliere exploitatie te worden opgevangen	Strategisch personeelsbeleid kan hulpmiddel zijn om formatie op taken/projecten af te stemmen	3	3	200.000	S	9	25%	50.000
7	Gebruik welzijnsgebouwen	Wegvallen huurinkomsten door vertrek gebruikers	Kan op gestuurd worden via subsidievoorwaarden	1	2	50.000	S	2	0%	0
8	Bouwleges	Relatief grote eigen inkomstenpost die conjunctuurgevoelig is	Tijdig inkomstenpost bijstellen en binnen financieel perspectief op inspelen	3	2	100.000	S	6	50%	50.000
9	Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex)bestuurder kan grote financiële consequenties hebben vanwege wettelijke verplichtingen (verzekeraar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	2	75.000	S	2	0%	0
10	Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	2	100.000	S	6	25%	25.000
11	Beheerplannen	Beheerplan geeft geen goede indicatie van de benodigde jaarlijkse dotatie danwel de hoogte van de betreffende voorziening is op andere wijze niet op peil	Periodieke herziening beheerplannen	3	2	200.000	S	6	25%	50.000
12	Deelname gemeenschappelijke regelingen	AB kan besluiten nemen met financiële consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	3	2	100.000	S	6	25%	25.000
13	Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	5	2	100.000	S	10	100%	100.000
14	Tekorten op exploitatielasten eigen gebouwen	Geen sluitende exploitatie	Jaarlijks toezicht op bedrijfsvoering betrokken instelling	3	2	50.000	S	6	25%	12.500
	Open einderegeling (structureel)									
15	Wet werk en bijstand	Groei aantal bijstandgerechtigden tot de macronorm vallen onder eigen risico	Sterk beleid op voorkomen van instroom	5	2	700.000	S	10	75%	525.000
16	Wmo (oud)	Schommelingen in het cliëntenbestand i.c.m. het beschikbare macrobudget (herverdelingen)	Scherp t.a.v. verstrekkingen en inspelen via perspectief. Ontwikkelen van collectieve voorzieningen.	3	2	150.000	S	6	25%	37.500
17	WMO nieuw en Jeugdzorg	Nog onvoldoende zicht op de daadwerkelijke hulp die gevraagd en geboden zal moeten worden.	Goede indicatiestelling en het ontwikkelen van collectieve voorzieningen en uitgaan van eigen kracht	3	2	750.000	S	6	25%	187.500
18	Leerlingenvervoer	Leerlingen met een bijzondere handicap die over een grote afstand recht op vervoer hebben	Feitelijk niet aanwezig	3	2	75.000	S	6	25%	18.750
subtotaal structureel										1.516.250

Volg-numr	Risico	Oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	I/S	Risico-score	%	€
	Risico's binnen reguliere bedrijfsvoering (incidenteel)									
19	Rechtspositionele consequenties	Binnen elke bedrijf komen van tijd tot tijd situaties voor waarin (al dan niet gedwongen) afscheid wordt genomen van een medewerker. Voor de wettelijke verplichtingen hiervan zijn gemeenten eigen-risico-drager (hiervoor is geen voorziening beschikbaar)	Is inmiddels reserve "rechtspositionele gevolgen" voor gevormd, waarin over een periode van 4 jaar € 800.000 wordt gestort	5	3	0	I	15	100%	0
20	Garanties op aangegane geldleningen door derden	Over het algemeen zogenaamde toegelaten instellingen die ook onder de werkingsfeer van het WSW vallen maar desalniettemin in de financiële problemen kunnen komen	Risico zeer beperkt, geen garanties meer vestrekken	1	3	2.500.000	I	3	0%	0
21	Voorschotten aan organisaties die kerntaken voor de gemeente verrichten	Door faillissement kan gemeente voor dubbele kosten komen te staan	Voorschotten beperken tot maand c.q. kwartaal	3	2	100.000	I	6	50%	50.000
22	Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	1	3	250.000	I	3	0%	0
23	Projecten Bruisend Dorpshart* (zie specificatie hieronder)	In deze paragraaf wordt het risicoprofiel van het betreffende project overgenomen	Zijn binnen project benoemd en worden jaarlijks bijgesteld in de voortgangsrapportage van het project	5	3	1.206.000	I	15	100%	1.206.000
24	Overige projecten "grondbedrijf"***	Risicoinventarisatie is onderdeel van de MPG, het profiel is integraal onderdeel van het totale weerstandsvermogen	Zijn binnen project benoemd	5	3	9.848.000	I	15	23%	2.216.000
25	Herinrichting infrastructuur kern Loon op Zand	Ten gevolge van de ombouw van de N261 tot A261 dient de infrastructuur voor de kern Loon op Zand ingrijpend te worden uitgebreid en aangepast. Met name de aanpassing binnen de bebouwde kom is complex en kan leiden tot onvoorziene zaken en extra kosten	Binnen het project wordt een strikt risicomangement gehanteerd teneinde de risico's zoveel mogelijk te beheersen	5	2	250.000		10	75%	187.500
26	Leegstaande (school)gebouwen	Door terugloop van leerlingen gaan scholen sluiten en/of fuseren. Door beperkte exploitatiemogelijkheden van de vrijkomende schoolgebouwen kan dit afboeking van de boekwaarde leiden	Maximaal de mogelijkheden voor hergebruik of herbestemming benutten	3	3	1.135.000	I	9	75%	851.250
27	Planschade	Niet binnen exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	3	2	75.000	I	6	50%	37.500
28	Bodemvervuiling	Voor zover bekend zijn alle percelen die vervuild zijn in kaart gebracht. Volgens inschattingen zijn er weinig risico's aanwezig. Wel hebben we een aantal keren met een relatief nieuw fenomeen nl. "asbestsanering" te maken gehad.	Feitelijk niet aanwezig	3	2	100.000	I	6	50%	50.000
	subtotaal incidenteel									4.598.250
	totaal									6.114.500

* Het betreft hier het risico dat 1 op 1 is overgenomen uit de voortgangsrapportage van het Bruisend Dorpshart

** Het betreft dat deel van de risico-inschatting uit het MPG waar daadwerkelijk een financiële oplossing voor gevonden moet worden. Wanneer er bijvoorbeeld in het MPG sprake is van een verwachte winst op een exploitatie maar er is binnen onze financiële positie niet gerekend met de winst kan het risico op een lagere winst voor dit profiel buiten beschouwing blijven. Overigens wordt bij de projecten van het grondbedrijf ook bij geringe risico's, globaal rekening gehouden met 20 à 25% (projecten zijn over het algemeen nu eenmaal iets meer onzeker).

Specificatie risico's Bruisend Dorpshart (zie nr. 23 hierboven):	
1. subsidie's wel beschikking nog geen prestatie geleverd	€ 450.000
2. btw compensatie invest MFC, multifunctioneel	€ 306.000
3. btw compensatie invest MFC, gemeentelijke huisvesting	€ 50.000
4. meer/ en minderwerk, realisatie nieuwbouw	€ 400.000
Totaal:	€ 1.206.000
Bron: voorgangsrapportage BDH	

Gemeentewinkel

Bezoekadres

Anton Pieckplein 1, Kaatsheuvel

Postadres

Postbus 7, 5170 AA Kaatsheuvel
Telefoon 0416 - 289111
Fax 0416 - 289289
Website: www.loonopzand.nl
E-mail: info@loonopzand.nl
Open: Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag
van 8.30 - 12.30 uur
en woensdag van 13.30 - 19.30 uur.

Gemeentekantoor

Bezoekadres

Anton Pieckplein 1, Kaatsheuvel

Postadres

Postbus 7, 5170 AA Kaatsheuvel
Telefoon 0416 - 289111
Fax 0416 - 279150